TRACTATVS
DE
STATV PARVVLORVM
SINE BAPTISMO
DECEDENTIVM EX HAC VITA:

Iuxta Senſum

B. AVGVSTINI.

COMPOSITVS A F. FLORENTIO
Conrio, Hiberno, ad Archiepiſcopatum
Thuamenſem ex Ordine Fr. Minorum
Regular. Obſeru. aſſumpto.

ROTHOMAGI,

M. DC. LII.

AD LECTOREM.

ARBITROR eundem illum, qui Purpurariæ illius in Actis Apoſtolicis mentem prædicationi Pauli attentam reddidit, me quoque ſingulari quodam beneficio in lectionem operum D. Auguſtini excitaſſe in quibus legendis perſcrutandiſque iam complures Annos inſumpſi, & quamquàm non multùm fortè profecerim, hoc ſaltem ſum aſſecutus. vt non obſcurè videam, quàm procul nonnulli Recentiores Scriptores ab Auguſtini ſenſu in quibuſdam myſteriis aſſequendo diſtent. Cum ex eis alij affirment eum in illis nunquàm plenè aut certò mentem ſuam expoſuiſſe, alij verò contendant ipſum veram eorundem myſteriorum interpretationem non vidiſſe, quam quidam huius ſaeculi ſcriptores ſubtiliter admodum repererunt. Neque hoc, vt aiunt, mirabile dictu videri debet; fuerit enim D. AVGVSTINVS magnus & omninò admirandus Doctor, hoc tamen non obuiat quo minus aliquis Recentiorum Scriptorum longiùs quam ipſe proſpiciat; non aliter ac Pigmæus inſidens collo alicuius gigantis longiuſque quaqua verſum ipſo gigante cernit. Ego tamen hac in re vt ingenuè fatear, longè alterius ſum iudicij; ſi enim AVGVSTINI ingenium aſpicio, nihil mihi magis ſtupeſcendum videtur, cum ſolo ſpiritu veritatis Magiſtro, ad totius ſapientiæ culmen aſcenderit. Iam verò opera eius nonne omnem omnino ſuperant admirationem; Quas hæreſes in his non proſtrauit? quæ fidei myſteria non explicat? Captiuauit ſanè Chriſti ſponſa Eccleſia Catholica intellectum ſuum iam indè à temporibus Apoſtolorum in obſequium plurimorum fidei arcanorum, quæ quamvis ab ea caſtè credita numquam tamen adeò plenè intellecta vel clarè explicata fuerunt, antequam Diuina prouidentia ſanctiſſimum hunc Doctorem ſuſcitauit, qui ea tam fœliciter tractauit, vt vniuerſa quibus hæretici tenebras offundere machinabantur, vel quæ in prauos ſenſus detorquebant, admirabili prorſus ſapientia defenderit & illuſtrarit. Diuina enim bonitas quæ firmam humilemque fidem dono intelligentiæ veluti præmio conſueuit afficere ſcriptura ſecundum Auguſtinum teſte: Niſi credideritis, non intelligetis, Eccleſiæ ſuæ de hoc ſanctiſſimo Magiſtro prædictorum myſteriorum clariſſimo interprete dignata fuit prouidere. Vnde quò frequentius & diligentiùs ſiue ingenium ipſius, ſiue opera contemplor, eò vehementiùs eius gloriam promouere concupiſco. Ac proindè, quantum in me ſitum erit, ſemper adnitar, ne eam recentiorum hominum ſimiles cenſura vllâ ratione extenuent, vel fulgentiſſimos radios ſapientiæ, quam ille cœlitùs ita hauſit vt Eccleſiam vniuerſam illuſtrarit & ſimul hæreſum tenebras diſſipauerit, vllis imminitionis nubeculis obducant, vel denique amatores veritatis ab eius lectione retardent. Neque parùm in hoc ſtudium me accendit iudicium ſanctæ matris Eccleſiæ, quæ eius mentem in iis myſteriis quæ vel non intellexiſſe, vel non ſatis explicuiſſe dicitur, ſemper eſt amplexa. Quod fortè non leuiter mutaret, ſi ſanctiſſimus Magiſter myſteria illa vel non intellexiſſet, vel certè ambiguâ & obſcurâ interpretatione tantùm declaraſſet. Inde enim conſequi videretur illam Chriſti ſponſam, cui ſpiritus veritatis aſſiſtit in negotio tanti ponderis ſequutam fuiſſe doctorem illa arcana, aut non capientem, aut non ſatis explicantem. Neque hoc ſolùm ſed etiam Auguſtinum quem priſca ſæcula in omni ſcientiarum genere gigantem venerata ſunt, hac noſtrâ ætate, quâ in immenſam ſapientiæ magnitudinem nonnulli ſuâ opinione excreſcunt, illo qui ementitâ fortaſſis humilitate Pigmæus dicitur, minorem effici. Etenim qui Auguſtinum (neſcio quo modeſtiæ colore) gigantem, & modernum eius humeris impoſitum, Pigmæum vocat, vt inde concludat modernum ipſo longiùs proſpicere: quid aliud ſibi præfigit, niſi vt modernum ſcriptorem in eruditione gigantem, Auguſtinum verò Pigmæum euincat: quo ſolo exemplo doctrinæ Auguſtini quiuis modernus ſuam pro arbitratu præponere poſſet. Quod ſi ita ſe res habeat quis pacato animo tantam arrogantiam humilitatis fuco palliatam ferre queat? Igitur, benigne lector, vt huiuſmodi ſuggillationes aliquâ ratione reprimerentur, vtque exemplo oſtenderetur hos Nanogigantes genuinam ſancti Doctoris mentem non aſſequi, cùm cogitur (vt ipſe loquitur li. 1. de Trin. cap. 3.) per quadam denſa & opaca viam carpere, hanc quæſtionem de paruulis diſcutere volui: in quâ ſi oſtenſum fuerit principia Auguſtini (Scripturis & ratione naturali diligenter inſpectis ac diſcuſſis) ſolidiſſima & ſimul clariſſima eſſe, illoſque ea non fuiſſe aſſequutos: perſpicuum, vti reor, euadet, illius mentem in profundiſſimis & obſcuriſſimis myſterijs, eis tam celeriter non eluceſcere. Hoc ſi præſtiterimus quis audebit gloriari ſe Auguſtinum curſim ac tumultuariâ lectione, peruoluendo intelligere? Quiſquis eſt, magnus eſt, magnificet Deum. Egò ſaltem neminem vnquam talem cognoui, & ſi ſcirem vbinam terrarum poſſet reperiri, lubens prolixa itinera ſuſciperem, eum viſurus, petiturusque humiliter ab eò explicationem multarum in Auguſtino diſ-

ſcultatum, quæ iam plurimorum annorum decurſu me anxium detinent. Vndè omninò cenſeo lectionem huius magni Magiſtri vt in altis myſteriis de quibus tractat capiatur, poſtulare hominem, non qui magnam curam impendat legendis, citandiſque variis authoribus, & conſcribendis plurimis voluminibus, ſed primo qui ſit ab omni alio penè ſtudio expeditus; deinde qui ingenio vigilanti ac ſobrio polleat; poſtremò qui à præcipitata conſuetudine, incerta, aut dubia pro certis aſſerendi, prudenter abſtineat, ſeque etiam omninò cohibeat à pervicaci ſtudio proprias opiniones defendendi, eiſque quicquid contrariari videtur accommodandi. Quæ omnia quemadmodùm non niſi in pauciſſimis iunctim inveniuntur: ita rariſſimi ſunt qui ad abſtruſiora doctrinæ D. Auguſtini ſecreta attingunt. In hoc opuſculo temeritate aſſerendi per gratiam Dei credo me caruiſſe: ſed modeſtè abſurda quæ ex contraria opinione ſequi videbantur ſine affirmatione ſignificavi, idque ſuppreſſo authorum nomine, ne fortè eos exulcerarem. Extuli ſæpius laudibus ſanctiſſimum magiſtrum, vt ſolida veritatis amatores ad eius lectionem provocarem. Vtinam Tullianæ linguæ facundia mihi contigiſſet, vt pro dignitate eum laudarem. Sed nec iſta vlla eius meritis par reperiri poſſet oratio. Nullus ſpero quantumuis inuidiæ ſtimulatus vitio mihi vertet quod ſubinde in ſanctiſſimi viri laudes excurrerim, eumque citra omnem inuidiam cæteris Theologis prætulerim, quem ipſi ſibi non auderent non anteponere. Relinquerem omninò locum iuſtæ querelæ, ſi illas in eum laudes congererem, quibus aliquis, neſcio quis quemdam ſuorum in Epiſtola ad Lectorem Tom. 3. illius authoris quem ſuper aſtra cæli extollit, non dubitauit cumulare ſequentibus verbis. Nam ſuperiorum operum dignitatem & gloriam nemo non videt, ſi modo videt aliquid, aut certè audit quid de tanto Theologo atque eius clariſſimis monumentis, prædicet fama, quæ inuidiam & obtrectationem magnorum ingeniorum aſſeclam tempore deprecante non modo Theologiæ Gymnaſia oppleuit, ſed in ipſos Orbis axes, ac cœli ſinus incurrens ingenti quadam Echo longè ac latè crebreſcente vbique reſonat, & vix eſt vllus niſi circumforaneus aliquis Theologus, cui nihil niſi quod humile eſt atque vulgare arridet, aut nebulo & Ardelio quiſpiam qui ſe de ſuis nugis miſere amat, vt ſunt certe nonnulli homines futiles ingenio, & ad inanes atque falſas argutias nati, qui N. ſummum ingenium & res quaſi humano faſtigio celſiores non miretur in dies magis mactétque laudibus. *Stupenda profectò laus vnius ſcriptoris Scholaſtici noſtræ ætatis. Quid enim amplius: imò quid ſimile de vllo Eccleſiæ Doctore quantumuis præcellenti dici potuit? O tempora nunquam ſatis admiranda quæ eam cenſuram lucem permittunt aſpicere, quæ vniuerſos Theologos circumforaneos, miſeros amatores ſuarum nugarum, nebulones & Ardeliones non veretur appellare, qui non in dies ſuſpiciunt & extollunt opera illius noui ſcriptoris, in quibus multorum ſententiæ fortè veræ impugnantur, aliæ fortaſſis falſæ laborioſè defenduntur. Theologis enim qui cenſura tam furioſa compelluntur ad lectionem ſuorum magiſtrorum deſerendam, vt operibus illius moderni laudandis & admirandis in dies vacent, adhuc minimè conſtat quid granorum tanta tritura Scholaſticæ diſſertationis ipſe extulerit, quid ventilarit: cum propemodum omnia, aut certè pleráque ipſius ab aliis viris doctis, etiam ſuæ nationis, imo & ſuæ Scholæ paſſim impugnentur. Et tamen qui eum laudibus in dies non affecerint & in admiratione non habuerint rigidæ illi cenſuræ erunt obnoxij: itaque ſi laudatorem & paucos alios eius ſtomachi dempſeris, reliqui omnes Theologi erunt circumforanei, nebulones, & Ardeliones, qui de ſuis nugis miſerè amant, cùm nulli eorum illius noui Scriptoris (vti vult illa cenſura) ingenium & res quaſi humano faſtigio celſiores in dies prædicent demirentur. Crediderim ſanè hanc cenſuram vel verius fortè conuitium plurimo: offenſurum. Arbitror tamen eum, qui ſemel dulcedinem operum D. Auguſtini deguſtauerit, ſubiturum potiùs fornacem linguæ huius cenſoris quàm Auguſtinum deſerat, vt encomiis & admiratione operum cuiuſcumque noui Scriptoris occupetur, etſi clangore tubarum atque tympanorum, ea in publicum prodiiſſent, eorumque fama non ſolum Gymnaſia Theologiæ oppleſſet, ſed & in ipſos orbis axes & cæli ſinus, incurrens ingenti quadam Echo longè crebeſcente, vbique reſonuiſſet. Sed de hoc ſatis. Si quid in hoc opuſculo diſplicuerit, inſcitiæ meæ erit aſcribendum, qui congruo ordine ab illo admirabili magiſtro ſapienter dicta collocare neſciui. Si quid autem arriſerit, illi acceptum referri debet à quo tanquam in vtroque genere ditiſſimo non ſolùm res, ſed etiam verba quantum licuit, emendicaui ſequutus aliqua ratione in ſtudio & lectione mei ſancti Magiſtri ſimilem regulam illi, quam ipſe tradit Lectori ſacræ Scripturæ, qui propriis indigus verbis aliena ſæpè mutuetur oportet.* Quanto enim, *inquit*, ſe pauperiorem cernit in ſuis, tanto eum oportet in iſtis eſſe ditiorem, vt quod dixerit ſuis verbis, probet ex illis, & qui propriis verbis minor erat, magnorum teſtimonio quodammodo creſcat. *Vale.*

INDEX
CAPITVLORVM

CAPVT PRIMVM.

REPERTVR quid Pelagiani ſenſerint de iiſdem paruulis; proponiturque quorundam Theologorum de eis ſententia cum ſuis fundamentis. pag. 1

CAP. II. Refellitur communis quædam Reſponſio iſtorum Theologorum. 3

CAP. III. Indagatur ex quibus Scripturis Auguſtinus colligat æternam damnationem illorum paruulorum; concluditurque ex Scripturis illos in ignem æternum ituros. 6

CAP. IV. Oſtenditur non ſolùm formam ſpecialem Chriſtianorum iudicandorum, ſed & formam vniuerſalem, qua omnes in vniuerſum iudicabuntur in illo Matthæi loco deſcribi. 8

CAP. V. Refellitur quædam eluſiò qua prædictæ Scripturæ & aliæ etiam, pœnam ignis omnibus damnatis promittentes, eneruantur. 9

CAP. VI. Aliis modis contenditur prædictos paruulos puniri, aliis pœnis præter pœnam excluſionis à regno cœlorum, examinaturque, an qui hoc negant, tollere videantur originale? 11

CAP. VII. Diluuntur aliqua motiua aduerſæ partis, oſtenditurque ex pœnis ſenſibilibus peccati originalis in hac vita, credibile reddi, illud pœnâ ſenſibili in alia vita puniri. 12

CAP. VIII. Oſtenditur manifeſtè Commentarium in Epiſtolam ad Romanos, qui B. Ambroſio tribuitur, non eſſe ipſius, ſed alicuius Pelagiani; erroréſque illius Commentarij de poſſibilitate naturæ, & de gratia Chriſti, notantur. 14

CAP. IX. Declaratur quomodo prædictus Commentarius prædeſtinationem diuinam deſtruat, eam ad ſolam præſcientiam reducendo; atque adeò ſcandalum crucis euacuando. 16

CAP. X. Oſtenditur illum Commentarium euacuare peccatum originale. 17

CAP. XI. Oſtenditur clariſſimè pœnam gehennæ eſſe peccato originali debitam. 19

CAP. XII. Idem intentum, videlicet pœnam gehennæ originali deberi, ampliùs confirmatur. 20.

CAP. XIII. Indigatur an ille Commentarius pœnam gehennæ originali deberi negáſs, omneſque in hoc illum ſequentes, euacuent originale? Aliæque opiniones apud quoſdam celebres, diſcutiuntur. 22

CAP. XIV. Deſtruitur ſententia triſtitiam à prædictis paruulis excludens, ſuadeturque illos neceſſariò paſſuros triſtitiam, etiamſi nullam ignis pœnam eos pati fingeremus. 23

CAP. XV. Satisfit authoritatibus Nazianzeni, & Pontificis Innocentij. 24

CAP. XVI. Examinatur authoritas illa B. Auguſtini ex lib. 3. de lib. arbit. oſtenditurque, magis ex ea impugnari, quàm iuuari iſtorum Modernorum opinionem. 25

CAP. XVII. Refellitur quædam obiectio, indagaturque genuinus illorum verborum B. Auguſt. ſenſus. 26

CAP. XVIII. Alia aduerſariorum argumenta refelluntur, quæ omnia eò tendunt, vt prædicti paruuli ab omni moleſtia liberentur atque adeò à gehenna. 28

CAP. XIX. Authoritas doctrinæ B. Auguſt. ponderatur, oſtenditurque, ſcholaſticas opiniones ei præiudicare non poſſe. 29

CAP. XX. Aliud celebre principium reiicitur, examinaturque an ſit de Pelagianiſmo ſuſpectum. 31

CAP. XXI. Satisfit motiuo prædictorum Theologorum, perſtringitúrque cenſura parum ſobria cuiuſdam moderni de B. Auguſt. 33

CAP. XXII. Impugnatur ſent. de Beatitudine naturali paruulorum: examinaturque an Pelagiani ſolam naturalem beatitudinem paruulis promittebant, vt quidam modernus ſentit. 34

CAP. XXIII. Oſtenditur clarè contra iam citatam ſententiam ex Auguſt. Pelagianos prædictis paruulis promiſiſſe beatitudinem ſupernaturalem, & à præfato moderno, non ſufficienter probari aſſertores beatitudinis naturalis paruulorum introducere Pelagianiſmum. 35

CAP. XXIV. Diſputatur fusè an ſententia de beatitudine naturali paruulorum aduerſetur fortè Euangelio, & vtrum vehementi ſuſpicione Pelagianiſmi forſan laborare videatur. 37

CAP. XXV. Confertur grauitas peccati originalis, eiuſque pœnarum cum aliorum peccatorum, eorumque pœnarum grauitate, & indagatur an damnatio æterna ei debeatur ratione ſui. 39

CAP. XXVI. Redarguuntur quidam alij qui ad Scripturam ſacram parùm fortè conformiter loqui videntur, quique ſententiæ B. Auguſtini eius fundamenta nequaquàm penetrantes, ante victoriam inſultant. 44

OPERIS CONCLVS. Tutiſſimum eſſe ſtudioſo veritatis ad Scripturas diuinas ac myſteria fidei noſtræ rectè intelligenda, (ſi liberalibus diſciplinis vſui veritatis aptioribus inſtructus fuerit) doctrinæ B. Auguſt. diligentem operam nauare, eique fortiter adhærere; eiuſque regulas ad indagandam, & eruendam veritatem vigilanter obſeruare. 47

FINIS.

APPROBATIONES.

Legi Tractatum à Reuerendiſſimo & Illuſtriſſimo D. Flor. Conrio Archiepiſc. Turanenſi de pœnis paruulorum ſine baptiſmo decedentium elaboratum, in quo nihil reperi quod ſanæ doctrinæ aduerſetur, quin potiùs eruditè, & operosè iuxta ſententiam D. Auguſtini probari prædictos paruulos, non tantùm excluſionem à regno cœlorum, ſed etiam pœnas ſenſibiles paſſuros, locaque Scripturæ idem ſuadentia doctè expendi.

Evg. Matthævs *Archiepiſc. Dublimenſis, ac Hiberniæ Primas.*

Approbatio Theologorum Vniuerſitatis Lovaniensis.

Tractatus iſte de pœnis paruulorum ſine baptiſmo decedentium, eruditus eſt nihil continens quod Sacris litteris, vel S. Eccleſiæ repugnet Decretis: imo tertium illum æternæ ac beatæ cuiuſdam vitæ, extra regnum cœlorum, locum primum à Pelagianis fabricatum, ſolidis ſacrarum Scripturarum ac Patrum teſtimoniis ſubruit penitúſque ſubuertit, de quo loco ſic D. Aug. Ergônè, inquit, eſt æterna vita extra regnum cœlorum? Primus hic error auerſandus ab auribus, extirpandus à mentibus. Hoc nouùm in Eccleſia, priùs inauditum eſt, eſſe vitam æternam præter regnum cœlorum, eſſe ſalutem æternam præter regnum Dei. Hæc contra Pelagianos D. Auguſt. ſerm. 14. de verbis Apoſt. Et lib. de hæreſ. c. 88. Nam etiamſi non baptizentur (paruuli) promittunt, Pelagiani, eis extra regnum quidem Dei, ſed tamen æternam & beatam quandam vitam ſuam.

Gvil. Fabricivs *S. Th. Doctor ac Profeſſor & Apoſtol. ac Regius per Belgium librorum Cenſor.*

Arâ ſtili maieſtate & denſâ ſententiarum grauitate ita ingenij vires in hoc opere intendit Author, vt mentem D. Auguſt. fœliciter aſſecutus, non tàm ſuo quàm Sanctiſſimi illius Eccleſiæ Doctoris ore locutus videatur, quò circa vt publicæ detur vtilitati digniſſimum cenſeo 20. Iunij. 1623.

Ioan. Plvdanvs *S. Th. Doct. & SS. Litt. Louanij Prof. ac D. Petri Plebanus.*

Reuerendiſſimi & Illuſtriſſimi D. Fl. Conrij Archiep. Tuamenſis Tractatum de pœnis paruulorum ſine baptiſmo decedentium in futuro ſæculo, luculenter & ſolidè B. Auguſt. ſententiam proponere & defendere arbitror, vt digniſſimus ſit quem omnes veritatis amatores perlegant & ſequantur.

Gvil. Mercervs *S. Theol. Doctor & Prof. Regius Louanij 6. Iulij 1623.*

Reuerendiſſimus ac Illuſtriſſimus Dominus D. Pater Flor. Conrius Archiepiſc. Tuamenſis, tractatu hoc ſuo, D. Auguſt. Eccleſiæ Catholicæ columinis mentem de pœnis paruulorum ſine baptiſmo morientium, accuratâ diſquiſitione eruit, & neruosè deducit.

Ægid. Bayvs *S. Theol. Doct. & in Acad. Louan. Profeſſor Ordin.*

Genuinam D. Aug. Eccleſiæ Doctoris Maximi ſententiam de paruulorum abſque baptiſmo decedentium pœnis, ab eodem ex Scriptura ſancta iam olim clarè deductam & ſolidè probatam, hoc doctiſſimo Tractatu ab Illuſtriſſimo P. ac Domino D. Fl. Archiep. Tuamenſi compoſito ac elaborato contineri ac dilucidè explicari ſentio.

Ioan. Wiggers *S. Th. Doct. ac Profeſſ. Reg. in Vniuerſit. Louanienſi.*

Tractatum ſecundùm ſenſum B. Auguſt. de ſtatu Paruulorum ex hâc vitâ ſine Baptiſmo decedentium, compoſitum à F. Fl. Conrio Archiep. Tuamenſi, perlegi diligenter. In quo, quantùm equidem arbitror, ſent. S. Auguſt. magnâ perſpicuitate verborum, ſolidâ firmitate rationum veriſſimè declaratur & defenditur; vt in materiâ de Pœnis Paruulorum ſine Baptiſmo decedentium, ſubeundis poſt hanc vitam, velut quidam Proſper. Auguſt. ſurrexiſſe videatur. Quam S. Auguſtini ſententiam veriſſimam ſemper iudicaui, defendi, & docui, tanquam Antiquioribus Eccleſiæ Doctoribus conformem, & ſemper huc vſque ab excellentiſſimis quibuſdam edoctam, vtpotè Scripturis Sanctis magis innixam, & Conciliis, ſeruientem etiam prouidæ ſollicitudini Parentum, & ſaluti Paruulorum. Quod atteſtor Louanij hâc die 20. Iulij, Anno 1623.

Henricvs Rampen *S. Theol. Doctor. & Profeſſor.*

Illuſtriſſime Domine; Poſt myſterium Sacro ſanctæ Trinitatis, Dominicæ Incarnationis abditiſſimum Sacramentum: ſemper mihi viſa eſt, fides originalis peccati, tùm humanæ rationis captum longiſſimè excedere, tùm Dei maieſtatem ſupremúmque in homines dominium vſque ad extremum ingenij ſtuporem efficaciſſimè teſtari. Sed quia humana ratio nimia ſuæ libertatis æſtimatrix, non ſatis eam in hoc myſterio apprehendit innatuſque ho-

mini philautiæ affectus pœnam omnem & contumeliam ſtudioſiſſimè à ſe propulſare ſolet, difficulter admodum huic fidei ſubiugari ſe patiuntur. Itaque vel in eius exterminium conſpirant, quod olim in Pelagianis execrata eſt Eccleſia, vel eam ad ſummas anguſtias redigunt arctiſſiméque circumſcribunt. Id quod mihi videtur Theologis illis accidiſſe qui culpam & pœnam originalis peccati adeò accidunt, vt illam quidem infra minima venialis actualis peccati reatum ſupprimant; hanc vero tùm æternitate mutilant quatenus negant eam per ſe cadere ſub originalis peccati demeritum, ſolumque per accidens illius pœnam æternum duraturam cenſent, perindè ac venialis peccati pœna ob concurſum mortalis peccati æternum durabit, dum à dæmonis ſeruitute exiſtimant, tùm ab omni pœna ſenſus adeò remotam æſtiment, vt pro ea naturalem inſuper fœlicitatem, Paruulis ſine Baptiſmo defunctis reponant. Contra hos omnes, D. Auguſtini ſententiam ſolidè ac neruosè vindicaſti: quem vt olim Deus contra Pelagianos ſuſcitauit Catholicæ fidei defenſorem: ita te illius Sanctiſſimi Epiſcopi ac celeberrimi Doctoris quà dignitate, quà ſpiritu, quà doctrina hæredem nobis iſto ſæculo dediſſe videtur, qui ſuppreſſo naturalis rationis murmure, illiuſque cæco ductu repudiato, plenè eam ſub manu diuinæ fidei humiliares. Quod ſi fortaſſis alicui hæc controuerſia, non tam vtilis, quam curioſa aut etiam contentioſa videbitur; ego certè tùm diuini honoris; tum noſtræ ſalutis plurimum intereſſe arbitror, ne adeo ſeueræ ipſius Dei contra originale peccatum minæ, & adeò triſte totius humani generis ſupplicium quaſi de Tyrannide ſuſpecta fiant, tanta originalis culpæ & pœnæ extenuatione, ne vulnere diminuto medici beneficium ſimul minuatur, ne dum non ſatis omnes beneficij in nos collati partes agnoſcimus, medici manum gratiamque mediatoris à nobis alienemus, ſicut ergo ob has rationes tanto olim ſtudio contra Pelagianos pro originali peccato decertauit Eccleſia, ita & hunc modernum tuum laborem, Illuſtriſſime Domine, in elucidanda Diui Auguſtini ſententia, pro honore diuinæ iuſtitiæ Deo gratiſſimum, pro gratia illius conciliandà nobis vtiliſſimum iudicio, Deumque rogo ne occultum hoc naturalis rationis humanique affectus germen inſtinctu Serpentis, qui primam creatoris gratiam ex hominis animo profligauit ad truncandam redemptoris gratiam adoleſcere ſinat. Louanij 19. Iulij Anno 1623.

IOANNES SCHINCKELIVS *S. Th. Doct. & Profeſſor Ordinarius.*

OPuſculum hoc de Pœna Paruulorum poſt hanc vitam à Reuerendiſſimo atque Illuſtriſſimo D. Florentio Archiep. Tuamenſi compoſitum veritatis amatoribus meritò acceptum eſſe debet, eò quòd veram antiquamque D. Auguſt. ſententiam à diſcipulis eius S. Fulgentio & aliis iam olim conſtanter doctam, atque etiamnum ab eius ſectatoribus agnitam & crebro traditam eruditè confirmet, multaſque recentiorum coniecturas conuellat. Actum Louanij poſtridie Kalendas Nouemb. Anno 1623.

CORNELIVS IANSSENIVS *S. Theol. Doctor & in Vniuerſit. Louanienſi Profeſſ. Ordinarius.*

ILluſtriſſime Domine, Periucundum mihi fuit legere Tractatum veſtrum de Pœna Paruulorum ſine baptiſmo decedentium, in quo acerrimum ſententiæ D. P. Auguſtini Illuſtriſſima Paternitas veſtra agit vindicem & defenſorem. Spirat hic veſter labor, vt profundam in Scholaſticis difficultatibus eruditionem, ita aſſiduam in D. Auguſtino peruoluendo diligentiam. Conſtat enim hic Tractatus tam continuis è D. Auguſtino citationibus, tanto ordine è diuerſis ipſius operibus, inter ſe connexis, vt D. Auguſtinum vbique loquentem, ſuæque ſententiæ partes agentem audire videat. Quàm maximè exopto vt citiſſimè opus hoc lucem videat. Spero fore, vt multos ab inueterata opinione, ad ſententiam quam communis Eccleſiæ Magiſter nobis tradidit, abducat. Louanij in Conuentu D. Auguſtini 31. Auguſti, Anno 1623.

Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ ſeruus in Chriſto,

F. MICHAEL PALVDANVS *in Vniuerſitate Louanienſi*
S. Theologiæ Doctor & Profeſſor.

Approbatio Theologorum Vniuerſitatis Duacenſis.

HVnc Tractatum ab Illuſtriſſimo D. Archiepiſc. Tuamenſi, Reuerendiſſimo P. Flor. Conrio compoſitum, de ſtatu Paruulorum ſine baptiſmo decedentium; iuxta Beati Auguſtini, Scripturæ ſacræ preſsè inhærentis, ſenſum, accuratè concinnatum: diligenter perlectum, digniſſimum editione cenſuimus. Duaci, die decima octaua, Auguſti 1623.

BARTHOLOMÆVS PETRVS *Lintrinſis S. Theol. Doctor & in Vniuerſit. Duacenſi Profeſſor Regius & Ordinarius.*

TRactatus ſecundùm ſenſum B. Auguſtini, de ſtatu Paruulorum ex hac vita ſine Baptiſmo decedentium ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Domino Flor. Conrio Archiepiſc. Tuamenſi compoſitus, & diſtinctus per viginti ſex capita, diligenter & iucundè à nobis perlectus, ipſiſſimam B. Auguſtini ſententiam de tota ipſa materia, clarè & ad oculum videtur demonſtrare, remotâ omni caligine quam variæ commentationes quorundam Scholaſticorum, veridicæ doctrinæ obduxerant. Quare digniſſimus eſt qui lucem videat, cum tantam lucem attulerint quæſtioni alioquin inter Theologos obſcuriſſimæ. Duaci die ſexta Septembris 1623.

IACOBVS POLLET *S. Theol. Doctor & Vniuerſit. Duacenſi Regius Ordinarius que Profeſſor.*

ISTUM ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Domino Flor. Conrio Archiepiſc. Tuamenſi Tractatum ex Beati Auguſtini mente verbiſque non minus induſtriè quàm operosè concinnatum, de Pœnis Paruulorum ſine baptiſmo ex hac vita decedèntium libenter legi, lectumque prælo dignum cenſui; tùm quod nihil fidei boniſue moribus aduerſum contineat, tùm quod Auguſtini ſententiam (quæ eadem eſt & Scholæ noſtræ Theologicæ communis) ſolidè confirmet. Duaci, die vndecima Septembris, Anno 1623.

FRANCISCUS SYLVIUS, *S. Theol. Doctor, eiuſdem Regius ac Ordinarius Profeſſor in Vniuerſitate Duacenſi.*

HIc liber, cui titulus: Tractatus ſecundùm ſenſum beati Auguſtini de Statu Paruulorum ex hac vita ſine baptiſmo decedentium, compoſitus à F. Florentio Conrio Archiepiſcopo Tuamenſi; quem totum perlegi, eruditè & neruosè probat quod intendit, & multa alia continet quæ prælo ſunt digniſſima. Actum Duaci Kalendis Septembris 1623.

GEORGIUS COLVENERIUS *S. Theol. Doctor & Regius ordinariuſque Profeſſor, Librorum in Academia Duacenſi Cenſor, Collegiatæ S. Petri Propoſitus & Canonicus, & dictæ Academiæ Cancellarius.*

ILLUSTRISSIME AC REVERENDISSIME IN CHRISTO PATER AC DOMINE: Porrectus mihi fuit legendus, Tractatus Veſter de Statu & Supplicio Paruulorum cum Originali peccato decedentium, die ſecunda menſis huius, quem diligenter & periucunde perlectum, reddidi die ſeptima eiuſdem, cùm prima die dicti menſis in diſputatione de Peccato Originali, cui præſederam, eadem ſententia D. Auguſtini totis viribus propugnata fuiſſet. Per triginta annos verſor in noſtris Scholis Theologicis, partim Diſcipulus, partim Magiſter, in quibus nunquam audiui aliam ſententiam teneri à Magiſtris Scholæ quàm Diui Auguſtini dictos Paruulos præter excluſionem Regni Cœlorum pati etiam ſupplicium ignis æterni, non puto magis poſſe dubitari quàm Beatum Auguſtinum vixiſſe in terris, nunc autem regnare in cœlis. Si non obſtet pudor retractandi quæ in contrarium à quibuſdam dicta & ſcripta ſunt, in hac materia, ſpero eos facile mutaturos ſententiam, ſi hunc Tractatum legere, & electum relegere non dedignentur. Vidi quæſtionem iſtam apud quoſdam in vtramque partem diſputatam, ſed omnium argumentorum ſolutionem reperire non potui. Hic tractatus inſtar omnium mihi erit, nec puto alium à quoquam requirendum aut componendum, ita ſuis numeris, Deo laus, perfectus eſt, cui proinde Approbationem, meâ manu ſcriptam lubens volenſque ſubieci. Tantùm roganda eſt ILLUSTRISSIMA DOMINATIO VESTRA, vt eum quàm primum fieri poterit per otium, prœlo committat, nec tanto bono Eccleſiam Dei & Scholas Theologicas diutiùs carere permittat. Sed & alterum ab ILLUSTRISSIMA REVERENTIA ET PATERNITATE VESTRA petendum duxi, ignoſcat quæſo quòd tam fidenter loquar, vt feriò dignetur cogitare de euulgandis aliis Tractatibus, quos intelligimus eſſe prælo paratos, Maxime DE GRATIA DEI EFFICACI, ex quibus confutetur gratia illa quam quidam ſufficientem vocant prout ab efficaci diſtinguitur, quæ certè, nec Sancti Auguſtini eſt ſententia, nec Sancti Thomæ ſicut, nec tertia illa ſcientia quam vocant mediam ſiue conditionatam. Sunt enim iſti Tractatus ſic inter ſe connexi, vt difficile ſit alterum ſine altero intelligere aut defendere, cum iiſdem principiis innitantur, & vnum habeant Diuum Auguſtinum vel Patronum, vel Hoſtem acerrimum, cui tamen D. Auguſtino in materia de Gratia Dei, vt ſæpè dixi, magis credendum, quam reliquis Eccleſiæ Doctoribus, de illa materia obiter & curſim tractantibus. Vnde Eccleſia in eum fere vnicum oculos ſuos defixit in determinationibus ſuis. De Gratia Dei contra Pelagianos, vt ex variis Conciliis & Pontificibus benè probat hic Tractatus. Noſtrum erit Deum Opt. Max. rogare inſtanter, vt ILLUSTRISSIMAM DOMINATIONEM VESTRAM ſtrenuè pro ſua Eccleſia laborantem, ſoſpitem ſeruet noſque Veſtris laboribus diutiùs frui donet. DUACI, die 11. Septembris 1623.

Illuſtriſſimæ & Reuerendiſſimæ Dominationis Veſtræ Seruus,

IACOBUS POLLET.

TRACTATVS DE STATV PARVVLORVM SINE BAPTISMO DECEDENTIVM EX HAC VITA:

Secundùm Senſum

B. AVGVSTINI.

Compoſitus à F. FLORENTIO CONRIO Hiberno, ad Archiepiſcopatum Thuamenſem ex Ordine Fr. Minorum Regular. Obſeruan. aſſumpto.

Refertur quid Pelagiani ſenſerint de iiſdem paruulis, proponiturque quorundam Theologorum de eis Sententia, cum ſuis fundamentis.

CAPVT PRIMVM.

Huiuſce tractatus & inſtituti ratio redditur.

A EX occaſione cuiuſdam difficultatis, quam nobis oppoſuimus in tractatu de flagellis iuſtorum, quem ſecundum mentem B. Auguſtini elaborauimus, coacti ſumus inueſtigare, quid idem Magiſter ſentiret de ſtatu paruulorum ſine Baptiſmo ex hac vita emigrantium; quod ſtilo alligare, & ſeorſim edere placuit; maximè ad nonnullos Philoſophicis opinionibus parùm vel nihil præoccupatos, qui iſta legent, quique nobis ingenio multum præualent, in lectionem operum B. Auguſtini incitandos; quæ ſanè theſauros ſapientiæ continent! proh dolor? non abſconditos; quia à nonnullis denſiſſimæ eis tenebræ quotidie offunditur; vt ex iſto de paruulis tractatulo conicctare vtcumque licebit, in quo tam manifeſtè fortè ſoliditas ſententiæ Auguſtini de ſtatu paruulorum oſtenditur; quæ tamen Sententia quàm plurimis hactenus diſplicuit, quibus non vacabat, nec libebat ob alia ſtudia (quibus multum delectantur) inconcuſſa Auguſtini principia diligenter indagare, ac inueſtigare. Vt igitur illis B. Auguſtini doctrinæ (præcipuè de gratia & libero arbitrio & de peccato originali) tanto fortè capacioribus, quanto cuiuſdam doctrinæ Philoſophicæ de vitio & virtute, quam infra adducemus, inanioribus, verus & non confictus iſtorum paruulorum poſt iudicium ſtatus innoteſcat: attendant ad ea quæ ſequuntur, aſſenſum contra Auguſtini ſententiam non præcipitando; ſed ſaltem ſuſpendendo, quouſque omnibus vtrinque collatis ad finem perueniatur, tunc electuri quæ ſolidiora ac Scripturis & Conciliis magis conformia videbuntur: Hac enim cauta cunctatione duo vitia, Domino eos defendente, cuitabunt, nimis inimica inuentioni veritatis, & tractationi Diuinorum eloquiorum; quæ ſunt (teſte B. Auguſtino lib. 2. de Trinit. in proœmio) *præſumptio, priuſquam veritas pateat, & cum iam patuerit, præſumptæ defenſio falſitatis.* B

Duo ſunt quæ inueniendæ veritati præcipuè obſtant.

Infantibus ſine baptiſmo morientibus, vitam æternam extra cælorum regna, promittebant Pelagiani.

Ioan.3.

2. Ergo vt ab ipſa controuerſia incipiamus, A aduertere oportet Pelagianos qui peccatum originale euacuabant, quamvis admitterent baptiſma omnibus eſſe neceſſarium, ad ingreſſum Regni Cœlorum, ne Dominicæ ſententiæ aperiè repugnare conuincerentur: *Niſi quis renatus fuerit, ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*; affirmaſſe paruulos ſine Baptiſmo hinc decedentes, non ſolùm nullum dolorem in anima, aut corpore poſt hanc vitam paſſuros, ſed & vitam æternam extra Regnum Cœlorum habituros: vt refert B. Auguſtinus in lib. de Hæreſibus ad. Quod vult Deum Hæreſi 88. epiſt. 106. ſerm. 14. de verb. Apoſtoli, de geſtis Pelagij capite 33. libro tertio B contra Iulianum capite 12. libro quarto capite tertio & libro 5. cap. 8. libro primo de peccat. merit. cap. 12. 20. & 28. tract. 37. in Ioan. lib. de prædeſt. Sanct. capite 13. libro primo operis imperfecti contra Iulianum, numero 128. & libro 2. num. 113. & libro primo de origine Animæ cap. 9. & libro 2. cap. 12. In quibus locis, & in aliis multis, omnium mortalium ſapientiſſimus, ac profundiſſimus diuinæ paginæ interpres, quinque Pelagianorum dogmata de Infantibus, ex Scripturis ſanctis, & ex rationibus inconcuſſis, validiſſimè conuincit. Primò, oſtendendo omnes paruulos contagium mortis antiquæ prima natiuitate contrahere. Secundò, eos hic miſeriis ſenſibilibus, quas patiuntur, affligi in pœnam prædicti peccati, non ex neceſſitate, aut conditione naturæ. Tertiò, eos, qui ex eis ſine Baptiſmo decedunt, receptores in fine, ſuæ damnationis ſententiam, ac conſequenter, cum Diabolo, vbi certiſſimè triſtabuntur, ituros in ignem æternum; ac proinde, quarto, non habituros vitam æternam extra Regnum Cœlorum, & quinto, nec locum aliquem medium fœlicitatis naturalis inter vitam æternam Regni Cœlorum & pœnam æternam ſeu gehennæ damnationem. De primo & quarto non eſt quod hic laboremus, quia in eis Catholici diſcordare non poſſunt: ſecundum latè alibi tractauimus, tertium, & quintum inferiùs iuxta principia B. Auguſtini diſcutiemus.

Quid cenſeant quidam Theologi de pœna paruulorum abſque baptiſmo decedentium.

3. Quidam Theologi affirmant prædictos paruulos nullam moleſtiam, ſiue dolorem aut in anima ante corporum reſurrectionem, aut in anima aut corpore poſt paſſuros, ſed ſolum eis pœnam eſſe, quòd in æternum excludantur à clara Dei viſione, ad quod nulla in illis ſequetur, inquiunt, interna triſtitia aut dolor. Quòd ſi ab eis cauſam tam admirabilis pacis animi & corporis in paruulis damnatis requiras; variè reſpondent, vt ferè quot capita, tot ſenſus reperiantur. Aliqua eorum motiua ſubiiciam, non omnia, ſed tantum præcipua, ne ad differendi finem non citò perueniamus.

Horum præcipua fundamenta proponuntur.

Moleſtiam ſiue dolorem ab externo agente verbi gratia igne prouenientem ideò ab eis tollunt, quia, inquiunt, peccatum originis in homine non tollit ordinem naturalem ſed ſupernaturalem, conuerſionem videlicet ad Deum per donum gratiæ ſupernaturale, cuius priuatio eſt peccatum originis, vnde æquum eſt, vt pœna peccati originalis ſit tantum priuatio alterius boni ſupernaturalis, qualis eſt carentia viſionis Dei, non autem inflictio pœnæ ſenſibilis, quæ naturam ipſam lædat. Alij addunt eum qui ſecundum A nullum ſenſum peccauit, à iuſto Iudice non puniri ſecundum vllum ſenſum. Hanc partem confirmant authoritate Sancti Ambroſij ſuper epiſtolam ad Romanos in expoſitione illorum verborum: *Et per peccatum mors. Mors autem diſſolutio corporis eſt, cum anima à corpore ſeparatur. Eſt & alia mors quæ ſecunda dicitur, in gehenna, quam non peccato Adæ patimur, ſed eius occaſione propriis peccatis acquiritur.* En vbi Ambroſius (inquiunt) affirmat hominem ex peccato Adæ non pati gehennam. Ambroſ.

Citant etiam Gregorium Nazianzenum, qui Oratione in S. Lauacrum ante medium, tria genera hominum ſine Baptiſmo decedentium eſſe dicit; quorum alij Baptiſmum conB tempſerint, alij ex negligentia propria omiſerint, alij, hoc eſt infantes, aliorum negligentia illo caruerint. De horum omnium pœna poſt hanc vitam ita pronunciat. *Exiſtimo*, inquit, *futurum vt primi quidem, cum aliorum ſcelerum, tum etiam Baptiſmi contempti pœnas luant: alij autem pœnas quidem ſed leuiores pendant, vt qui non tam animi prauitate, quàm ſtultitia à Baptiſmo aberrarint: poſtremi denique nec cæleſti gloria, nec ſuppliciis à iuſto Iudice afficiantur, vtpote qui licet baptiſmo conſignati non fuerint, improbitate tamen careant, atque hanc iacturam paſſi potius fuerint, quam fecerint.* Gregor. Nazian. Non negat (inquiunt) hic Sanctus Doctor paruulos plecti pœna damni, ſed ſenſus, quoniam ea propriæ C improbitati debetur qua illi carent. Adducunt etiam pro ſe Pontificem Innocentium in capit. *Maiores*, vbi ſe magnum aliquid inueniſſe putant, vnde B. Auguſtini ſententiam euacuare conantur; ibi enim inquiunt, ille Pontifex definit pœnam peccati originalis eſſe carentiam diuinæ viſionis, pœnam autem actualis, eſſe cruciatum gehennæ.

4. In auxilium etiam ſuum aliqui iſtorum Modernorum B. Auguſtinum conuocant, qui, inquiunt, libro tertio de libero arbitrio, capite 23. ſcribit, *Non eſſe metuendum ne vita eſſe potuerit media quædam inter rectè factum, atque peccatum, & ſententia Iudicis media eſſe non poſſit, inter præmium* D *atque ſupplicium.* In quibus verbis, inquiunt, Sanctus Auguſtinus non tribuit paruulis medium locum inter Cælum & Infernum, ſed mediam ſententiam inter præmium, quod debetur iis, qui propria voluntate boni aliquid meruerint, & ſupplicium, quod iis debetur, qui propria voluntate pœnam ſibi ipſi pepererunt. Quare, inquiunt, paruuli ſine Baptiſmo decedentes non carebunt pœna communi originali & actuali, quæ eſt carentia viſionis Diuinæ: ſed liberi erunt ab ea pœna quæ propriè eſt peccati actualis, quæ pœna ignis ſiue ſenſus appellatur. Adduntque Sanctum Auguſtinum nuſquam retractaſſe hanc ſententiam, E quamuis magnam habuerit occaſionem eam retractandi, ſi hoc faciendum cenſuiſſet, tum in primo libro retract. capite 9. vbi diligenter examinat hos libros, tum in Epiſtola 28. vbi diſputat de parte quadam prædicti capitis 23. in quo habentur ſuprà dicta verba. Prætermitto Scripturas quas adducere ſolent, quæ nihil pro eorum cauſa vrgent.

De interna triſtitia aut dolore quidam ex ſapientioribus reſpondent infantes illos ideò non triſtari, quòd probè intellecturi ſint nullam ſe proportionem ad beatitudinem vnquam habuiſſe, cùm nec habuerint gratiam, nec vſum liberi arbitrij. Non enim triſtantur qui recto

nulla ratione inueniuntur idonei. Alij affirmant ideo non triſtari quòd non cognoſcant ſe eſſe ordinatos ad beatitudinem ſupernaturalem, & in pœnam peccati priuari ea notitia, quia neque viribus naturæ id poſſunt cognoſcere, nec ſupernaturaliter eſt eis reuelatum. Alij ad particularem Dei prouidentiam recurrunt, aſſerentes ea fieri, quamuis paruuli cognoſcant ſe à beatitudine excidiſſe, vt non triſtentur, quia, inquiunt, Deus ab eorum animis triſtitiam remouebit. Alij fatentur nullam rationem efficacem pro ea re adduci poſſe, ſufficere tamen authoritatem prædictorum Theologorum, qui id vnanimiter ſentiunt, à quorum omnium authoritate, inquiunt, ſine temeritate recedere non licet.

6. Totam hanc doctrinam de exemptione puerorum ſine baptiſmo decedentium ab omni pœna ſenſibili tam ignis quam internæ triſtitiæ, quidam recentiores certiſſimam ſibi eſſe affirmant ex Ariſtotele, quia pœnæ ſenſibiles, inquiunt, habent vim cuiuſdam increpationis, veluti flagella, quibus malefactores affliguntur. Quis autem dicat puerum, etiam à Deo, dignè flagris verberari propter peccatum, quod ex culpa parentum contraxit? qui autem de tali peccato reprehendi nequit, nec propter illud flagellis verberari, multo minus triſtitia, aut igne, aut alio tormento dignè torqueri poteſt: pœna enim tormentorum, rationem habet quodammodo vituperij, & exprobrationis cuiuſdam, hæc verò nullus dignus eſt, niſi propter illa quæ in ſua ſunt poteſtate, teſte Ariſtotele 3. Ethicor. cap. 5.

7. Nonnulli iſtorum Theologorum in prædictos paruulos, cæteris beneuolentiores, ita ſuam ad eos beneuolentiam extendunt, vt aſſerere non dubitent eos futuros poſt iudicium beatos naturali beatitudine, non in locis aliquibus ſubterraneis, ſed in quodam veluti paradiſo terreſtri perpetuò, fœliciterque victuros, plenos ſapientia & virtutibus, ſua ſorte optimè contentos, Deum toto corde diligentes, & laudantes, Angelorum denique conſortio & reuelationibus ſæpè fruentes. Adduntque alij eos non fore poſt illud iudicium ſub diaboli poteſtate, melioremque in naturalibus vitam à vitio omni mentis & corporis immunem; in perpetuas æternitates ducturos quàm vllus vnquam mortalium duxerit.

REFELLITVR COMMVNIS quædam Reſponſio iſtorum Theologorum.

CAPVT II.

1. QVOD ſi ab illis Theologis qui à paruulis remouent omnem pœnam ſenſibilem quæratur, quo modo auſi ſint Auguſtinum, cuius doctrina contra Pelagianos toties à Sede Apoſtolica approbata fuit, prorſus in hac quæſtione deſerere, eique apertè contradicere, reſpondent intrepidè, ſententiam Auguſtini eſſe duram valdè, ac rigidam, ipſumque in vnum extremum declinaſſe, fugiendo alterum Pelagianorum, vt ab eis longiſſimè recederet. Quod commune eſt, inquiunt, Sanctis contra hæreticos diſputantibus: adduntque ſe eiuſdem Sedis authoritate inniti, quæ, inquiunt, definiuit pœnam peccati originalis eſſe carentiam Diuinæ viſionis, pœnam actualis, cruciatum gehennæ.

2. Sed, vt admonere obiter non omittamus, incomparabiliter duriorem ac rigidiorem eſſe ſententiam, quæ affirmat Deum poſſe ſine iniuſtitia, ſolo titulo Dominij abſoluti, omnes beatos, nullo excepto; aut ad æternas deiicere pœnas, aut redigere in nihilum (vt verbis eorumdem Theologorum vtamur) quàm ſententiam Auguſtini, ſecundum Euangelium affirmantis, filios iræ, qui futuri non ſunt in dextra, aut cum Chriſto, futuros in ſiniſtra, & conſequenter cum diabolo in ignem æternum, vbi non triſtari non poſſunt, ituros. Sed vt hoc, inquam, admonere non omittamus; mirari ſatis non poſſumus, quot & quam acuta ingenia ſibi hactenus hæc reſponſio ſubiugauit, quæ viro Theologo indigna, & Auguſtino ac aliis Sanctis iniurioſa fortè videtur, quæque ex doctrina eiuſdem Sanctiſſimi Magiſtri, alibi à nobis exploſa eſt, & quæ rurſum manifeſtè refelli poteſt. Quid eſt enim aliud dicere, Auguſtinum in alterum extremum, quod ab illis Theologis vt falſum deſeritur & impugnatur, declinaſſe, vt à Pelagianis longiſſimè recederet (quod aſſeritur mos Sanctorum cõtra hæreticos diſputantium) quàm fortè affirmare, Auguſtinum & alios Sanctos in ſuis diſputationibus mentiri fuiſſe ſolitos, vt hæreticos mendaces ad veritatem reuocarent? Quod ſi ita, an fortè hinc ſequeretur Auguſtinum & alios Sanctos, ſuo facto ſæpiſſime approbaſſe hæreſim Priſcillianiſtarum dogmatizantium, cum eis qui nobis ſocietate veritatis proximi non ſunt, loqui licere mendacium: vt colligitur ex eodem Auguſtino libro contra mendacium ad Conſent. capit. 2.

Aſſerere Auguſtinũ aut SS. Patres, impugnando vnum errorem, declinaſſe in alium longe diſtantem clarè improbatur tanquàm eis iniurioſum & falſum.

3. Sed quantùm execrabatur Sanctiſſimus Magiſter illam Priſcillianiſtarum doctrinam, omnemque aliam ſimilem mendacio patrocinantem, quantumque illa modernorum reſponſione offenderetur, facile intelligi poteſt ex eius verbis ibidem, capite primo: *Itaque omnibus quæ Leonas mihi Dei famulus abs te attulit, & mox vt ea ſumpſi, & poſtea cum hæc dictare iam vellem, euolutis, atque perlectis, & quanta potui conſideratione perpenſis, valdè ſum tuo delectatus eloquio, & Sanctorum memoria Scripturarum, ingeniique ſolertia, & dolore quo negligentes Catholicos mordes, & zelo quo aduerſus etiam latentes hæreticos frendes, ſed non mihi perſuadetur eos de latebris ſuis, noſtris eſſe mendaciis eruendos. Vt quid enim eos tanta cura veſtigare atque indagare conamur, niſi vt captos in apertumque perductos, aut etiam ipſos veritatem doceamus, aut certè veritate conuictos nocere aliis non ſinamus? Ad hoc ergo, vt eorum mendacium deleatur ſiue caueatur, Dei autem veritas augeatur. Quomodo igitur mendacio mendacia rectè potero perſequi? an & latrocinio latrocinia, & ſacrilegio ſacrilegia, & adulterio adulteria ſunt perſequenda? ſi autem veritas Dei in meo mendacio abundabit, nunquid & nos dicturi ſumus, faciamus mala vt veniant bona? quod vides quemadmodum deteſtetur Apoſtolus. Quid eſt enim aliud, mentiamur vt hæreticos mendaces ad veritatem*

Priſcillianiſtarum error mendacium ſcilicet aliquando eſſe licitum, latè impugnatur ex Auguſt. lib. commẽdat. ad Conſent. cap. 2.

Veritas mendacio non eſt confirmanda, nec mendacia mendaciis abolenda.

Rom. 3.

adducamus; niſi, faciamus mala vt veniant bona? an aliquando bonum eſt mendacium? vel aliquando mendacium non eſt malum? cur ergo ſcriptum eſt, Odiſti
Pſalm. 5. verſ. 7.
Domine, omnes qui operantur iniquitatem, perdes omnes qui loquuntur mendacium? non enim aliquos excepit, aut indefinite dixit: Perdes loquentes mendacium; vt quoſdam non omnes intelligi fineret: ſed vniuerſalem ſententiam protulit, dicens: Perdes omnes qui loquuntur mendacium. An quia non dictum eſt, Perdes omnes qui loquuntur omne mendacium; vel, qui loquuntur quodcumque mendacium: ideo putandum eſt locum alicui relaxatum eſſe mendacio, vt ſit ſcilicet aliquod mendacium, quod qui loquuntur non eos Deus perdat; ſed eos omnes perdat qui loquuntur iniuſtum mendacium, non quodcumque mendacium: quia inuenitur & iuſtum, quod vtique laudis debet eſſe, non criminis?
Capit. 2.
Nonne cernis quantum adiuuet hæc diſputatio eos ipſos, quos pro magna venatione mendaciis noſtris capere molimur? Priſcillaniſtarum eſt enim (ſicut ipſe monſtraſti) iſta ſententia cui comprobandæ adhibent teſtimonia de Scripturis, exhortantes ſuos ad mentiendum, tamquam exemplis Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum, Angelorum: non dubitantes addere ipſum Dominum Chriſtum; nec ſe aliter arbitrantes, veracem ſuam oſtendere falſitatem, niſi veritatem dicant eſſe mendacem. Redarguenda ſunt iſta, non imitanda; nec in eo malo Priſcillianiſtarum debemus eſſe participes, in quo cæteris hæreticis conuincuntur eſſe peiores.

Ecce quam vehementer Beatus Auguſtinus deteſtatur id quod prædicti Theologi de eo affirmare videntur: quamque manifeſte fatetur & probat eum qui ſic cum hæreticis diſputando ageret, non ſolum ſuo facto prædicare? *Faciamus mala vt veniant bona*, ſed & ſe participem oſtendere Priſcillianiſtarũ. Quod vlteriùs confirmari poteſt ex doctrina eiuſdem Magiſtri, ibidem, capite quarto & quinto.
Auguſt. ibid. c. 5.
Quia ſi metiendum eſt vt ad Deum laudandum homines adducamus, procul dubio non ſolum ad laudandum, verum etiam ad mentiendum, exemplo & vita noſtra homines inuitamus: quoniam quos ad Dei laudes per mendacia molimur adducere, vtique ſi adduxerimus,
Capit. 5.
non ſolum laudare dicent, ſed etiam mentiri, & quod eſt miſerabilius, etiã ipſi iam quaſi noſtri effecti, quemadmodum nobis credant, reperire non poſſunt. Si enim ſuſpicentur, etiam ipſa Catholica dogmata nos mendaciter loqui, vt neſcio quid aliud occultemus, quod verum putamus, certè talia ſuſpicanti dicturus es. Hoc tunc ideò feci, vt caperem te. Sed quid reſpondebis dicenti, vnde igitur ſcio vtrum etiam id nunc facias, ne capiaris à me? an verò cuiquam perſuaderi poteſt, hominem non mentiri, ne capiatur, qui mentitur vt capiat? Videſne quò tendat hoc malum, vt ſcilicet non ſolum nos illis, ipſique nobis, ſed omnis frater omni fratri non immeritò videatur eſſe ſuſpectus? atque ita, dum per mendacium tenditur, vt doceatur fides, id agi potiùs vt nulli habenda ſit fides? Quid igitur clarius ex Beatiſſimo Magiſtro adduci poſſet ad improbandam prædictam reſponſionem?

5. Accedit ad hæc, Beati Auguſtini humilitatem in ſuis libris retractandis à tota antiquitate hactenus tam celebratam, magis fictam quàm ſynceram cenſeri debere, ſi omiſſa retractatione exceſſum, in quos in ſuis diſputationibus ad hæreticos (vt aſſeritur) capiendos & conuincendos, ſciens & volens incidit, tam ſollicitus erat de minimis quibuſque retractandis, quale verbi gratia, eſt illud, quod ſolum ex libris 6. contra Iulianum retractat, ſe videlicet poſuiſſe nomen certum hominis, cum eius nomen eſſet incertum; qui coniugi ſuæ ne deformes pareret, proponere in concubitu, formoſam ſolebat picturam. O quàm ridicula erratorum emendatio, ſi hæc & ſimilia Beatiſſimus Magiſter, æſtuante cura retractat, & illa, in doctrina falſa (ex quibus eſt ſecundùm prædictos authores eius dogma de illis paruulis) retractare prudens omittit? Quis illud de ipſo ſuſpicaretur, niſi qui ipſum voluiſſe ſuam imperitiam aliis occultare arbitraretur? Sed abſit ab ardentiſſima eius charitate, qua omnes ad veritatem trahere cupiebat, tanta peruerſitas: *Nimis enim peruerſe*, (ipſemet teſte Epiſtola ſecunda) *ſeipſum amat, qui & alios vult errare, vt error ſuus lateat.*

Alia euaſio præcluditur

6. Dicetur fortè Auguſtinum, alióſque Sanctos contra hæreticos diſputantes, vt ab eis longè recederent, ſolitos fuiſſe incidere in illa extrema, non ſcienter, ſed ignoranter, vndè illa abſurda quæ contra doctrinam Priſcillianiſtarum inferuntur, minimè ſequuntur: quia nemo rectè dicere poteſt Sanctos datâ operâ ſolitos fuiſſe excedere vt hæreticos caperent; ne doctrinam illam Priſcillianiſtarum Sanctos confirmare & approbare ſua praxi dicere conuincatur.

7. O vocem non ſolum miræ animoſitatis plenam, ſed iniuriæ in Auguſtinum eiuſque Sanctos Commagiſtros, & in ipſam Sedem Apoſtolicam, fortè pleniſſimam! Si enim Auguſtinus & alij Sancti contra hæreticos diſputantes in illa extrema declinare etiam incautè ſolebant. Quæro quod dogma fidei ex eorum libris (qui ferè omnes contra hæreticos conſcripti ſunt, quique multa abſurda & exceſſus continere, dici poſſunt) confirmare poſſumus? nullum ſane ex ipſorum authoritate comprobari efficaciter poterit, quorum ſcripta erroribus & exceſſibus plena eſſe, eadem regula aſſerere licebit omni volenti phantaſmatibus cordis ſui, eorum ſententiis ſpretis, mordicùs inhærere. Vnde huius tempeſtatis ſectarij, qui id ipſum de Auguſtino & cæteris Patribus cæcè aliquando prædicant, ſuum intentum fortè facilè obtinebunt, & contra Eccleſiam, auxilio Patrum deſtitutam, horrendè triumphabunt: imò & Sedem Apoſtolicam, forſitan hinc ſpernent quæ in iudicio contra Semi-Pelagianos Auguſtinum de exceſſu accuſantes, decreuit eius ſcripta, maximè contra Pelagianos, nullum exceſſum nihilque ſuſpicione dignum continere, quod falſum eſſe videtur, ſi falſum eſt id quod Auguſtinus toties contra Pelagianos conſtanter defendit, vt falſum eſſe iſti Theologi contendunt, paruulos ſcilicet ſine baptiſmo decedentes, ituros in ignem æternum pœnâ ſenſibili puniendos.

Semi-Pelagiani eodem modo quo quidam moderni Theologi de Auguſtini interdum exceſſu irrationabiliter conqueruntur.

8. Vnde clarè conſtat Semi-Pelagianos hanc iſtorum Theologorum contra Auguſtinum querelam, iamdudum, contra eum depoſuiſſe, aſſerentes ipſum, neceſſarium modum in ſuis diſputationibus exceſſiſſe, vt patet ex Epiſtola Cæleſtini capite tertio quos propterea idem Pontifex obloquutores vocat, *qui piiſſimis diſputationibus obuiare præſumebat*, quamvis longè mitius ac moderatius, quàm iſti Theologi, Auguſtinum ibi de exceſſu taxare videbantur,

dicentes eum, neceſſarium modum exceſſiſſe; non autem dixerunt ſolere excedere, ſine morem eius fuiſſe excedere, vt iſti non dubitant affirmare. Qui igitur affirmauerit familiare Auguſtino fuiſſe loqui exceſſiue in ſuis contra hæreticos diſputationibus, cauere debet, ne iſto Sanctiſſimo & Doctiſſimo Pontifice teſte ac iudice, conuincatur eſſe ſaltem obloquutor & infamator piiſſimarum diſputationum illius, de quo præfatus S. Pontifex teſtatur ibidem capite ſecundo: *Nunquam rumorem ſiniſtræ ſuſpicionis ipſum aſperſiſſe*, & cuius doctrinam Apoſtolicæ Sedis Sapientiſſimi ac Beatiſſimi Præſules tanti ſemper fecerunt, vt Romanam Eccleſiã ſucceſſiuè diuerſis ſtatutis ſaluberrime præmunierint ad eam ſeruandam & ſequendam, vt patet ex verbis Ioan. II. Romani Pontificis de duabus naturis aduerſus Euthychianiſtas: *Item, Sanctus Auguſtinus, cuius doctrinam ſecundum Prædeceſſorum meorum ſtatuta, Romana ſequitur & ſeruat Eccleſia.*

Obloquutores vocat Cæleſtinus eos qui taliter de Auguſtino queruntur.

9. Dicetur Theologos affirmantes Auguſtinum, vel alios Patres in ſuis contra hæreticos concertationibus ſolere excedere, ſeu exceſſiuè loqui, ſiue in extremum fugere, non intelligere per illa verba Auguſtinum aut alios Patres aſſertiuè aut affirmatiuè à veritate diſcedere, quod Semi-Pelagiani illi contendebant: ſed ſolere figurate loqui, aut exageratiue, aut hyperbolice, vt quantum à veritate diſtent aduerſarij, exponant ſicut quando Auguſtinus libro ſecundo. Retract. capite 24. ſe purgat ab impoſito ſibi (falſo tamen) errore de imagine Dei deleta in homine propter peccatum, cuius impoſitionis occaſio fuit, extollere peccati damna.

Excuſatur quædam huius querelæ interpretatio.

10. Hæc tamen expoſitio illi Theologorum proloquio de Auguſtino & Patribus, quomodo accommodari hic poſſet, non ſatis video quia non ſolum affirmant præfati authores Auguſtinum de paruulis illis diſputantem exceſſiſſe, ſed aliquid humani paſſum fuiſſe, declinaſſe fugiendo extremam Pelagianorum ſententiam in aliam extremam, quam prædicti Theologi tanquam falſam, tanquam duram, tanquam rationi & pietati aduerſam magnis ingenij viribus impugnant; quo quid abſurdius, ſi Auguſtinum ibi à veritate non recedere, ſed ſolum figuratiuè loqui arbitrarentur?

11. Præterea inquiri poteſt, An illa conſuetudo, quæ aſſeritur eſſe Auguſtini & aliorum Sanctorum contra hæreticos diſputantium in extremum fugiendi aut exceſſiue loquendi, hoc eſt figurate ſeu hyperbolice, ſit approbanda vel improbanda? ſi improbanda dicetur, Theologi, qui conſuetum modum diſputandi Auguſtini & Sanctorum improbandum, ac conſequenter vituperandum affirmare præſumpſerint, improbandi ac vituperandi potius ipſi conuincentur, ob tam inſignem Sanctorum iniuriam. Si tanquam approbanda & laudanda defendetur, cur nobis ſimili modo, quoties contra hæreticos diſputandum eſſet, non liceret, conſuetudinem laudabilem Auguſtini & Sanctorum loquendi exceſſiuè, imitari? hoc eſt figurate aut hyperbolice. Quo ſemel conceſſo, quis non videat ſimiles Patrum ac Catholicorum contra hæreticos diſputationes, in quibus relicto ſenſu litterali recurritur ad figuras ac ænigmata, eſſe potius inſidioſas argutias ac friuolas oſtentationes aduerſario decipiendi, eorum obiectionibus tenebras obſcurarum reſponſionum offundendo, quàm grauem & ſolidam veritatis indagationem, atque ventilationem, vt ea detecta non amplius diſceptantes litigent inani ac puerili animoſitate, ſtudentes alterutrum vincere; ſed pax Chriſti potius vincat in cordibus eorum (quæ ex tam multis animis & multis cordibus fecit animam vnam & cor vnum) vt idipſum dicant omnes, & non ſint in eis ſchiſmata, ſed ſint perfecti in eodem ſenſu & in eadem ſententia, à qua perfectione remotiſſimi erunt diſputantes, quandiu nihil magis ſecundum prædictam conſuetudinem ſtuduerint, quàm vt ſe inuicem non intelligant.

12. Confirmari idem poteſt, quia ſi verum eſſet conſuetudinem Auguſtini & Sanctorum fuiſſe, vti locutionibus figuratis, quomodo nobis paſſim non licuiſſet de eorum ſenſu, quantumvis ſecundum tenorem verborum clariſſimo, dubitare, imo & ab eis recedere? ſuſpicari enim merito poſſemus eos figurate locutos eſſe, quod mirum in modum doctrinam Auguſtini & Sanctorum eneruaret, pro qua nullam regulam habemus ad diſcernendam locutionem figuratam à non figurata, ſicut ad ſimiles Scripturarum locutiones dignoſcendas, certas regulas ab iiſdem Patribus obſeruatas accepimus.

13. Item, ipſemet Auguſtinus clare reſiſtit prædictæ interpretationi in libris de doctrina Chriſtiana, vbi docet ſolos authores canonicos decuiſſe, & non alios, loqui figurate ſeu obſcurè, ibi nu. libro quarto cap. 6. tractans de eloquentia authorum canonicorum, ſequentia ſubdit verba: *Sicut eſt enim quædam eloquentia quæ magis ætatem iuuenilem decet, eſt quæ ſenilem; nec iam dicenda eſt eloquentia, ſi perſonæ non congruat eloquentis; ita eſt quædam quæ viros ſumma authoritate digniſſimos, planéque diuinos decet. Hac illi loquuti ſunt, nec ipſos decet alia, nec alios ipſa: ipſis enim congruit, alios autem quanto videtur humilior, tanto altius non ventoſitate ſed ſoliditate tranſcendit.* Et capite 8. eiuſdem libri idipſum concludens. *Quapropter*, inquit, *& eloquentes quidem non ſolum ſapientes Canonicos noſtros authores doctoreſque fateamur tali eloquentia vſos; qualis perſonis eiuſmodi congruebat, ſed nos: & ſi de litteris eorum quæ ſine difficultate intelliguntur, nonnulla ſumimus elocutionis exempla, nequaquam tamen putare debemus imitandos eos nobis eſſe, in iis quæ ad exercendas & elimandas quodammodo mentes legentium & ad rumpenda faſtidia, atque acuenda ſtudia diſcere volentium, zelandos quoque, ſiue vt ad pietatem conuertantur, ſiue vt à myſteriis ſecludantur, animos impiorum vtili ac ſalubri obſcuritate dixerunt. Sic quippe illi locuti ſunt, vt poſteriores qui eos rectè intelligerent, & exponerent alteram gratiam, diſparem quidem, veruntamen ſubſequentem in Dei Eccleſia reperirent. Non ergo expoſitores eorum ita loqui debent, tanquam ſe ipſi exponendos ſimili authoritate proponant, ſed in omnibus ſermonibus ſuis primitus ac maxime vt intelligantur elaborent, ea quantum poſſunt perſpicuitate dicendi; vt aut multum tardus ſit, qui non intelligat; aut in rerum quas explicare atque oſtendere volumus, difficultate ac ſubtilitate, non in noſtra locutione ſit cauſa, quo minus tardiuſque quod dicimus poſſet intelligi.* Non ergo

Solos Canonicos authores decet figurata ſeu obſcura locutio in Myſteriis Fidei.

prædicti Theologi (qui hos libros B. Auguſtini de doctrina Chriſtiana habent notiſſimos) dicendo eundem Auguſtinum & alios Sanctos contra hæreticos diſputantes , ſolere loqui exceſſiuè , ſeu fugere in vnum extremum , intelligere voluerunt , eos loqui figurate,aut hyperbolice. Fateor igitur me prorſus neſcire quid aliud per illa verba Auguſtino tribuere velint , quam ipſum à veritate declinare, ſiue ſcienter ſiue imprudenter ; quod ſuperius reiecimus.

Imago Dei non fuit totaliter deleta in homine per peccatum.

14. Vnde locus ille ex libro ſecundo Retract. capite 24. adductus nihil fauet ſupradictæ interpretationi. Vbi enim quæſo legitur aliquem redarguiſſe Auguſtinum de errore , quia dixit imaginem Dei in homine propter peccatum deletam ſeu perditam ? Non puto hoc oſtendi poſſe ; neque etiam oſtendetur Auguſtinum fateri ſe aliquando in errore fuiſſe de imagine Dei deleta ſeu perdita ; quia nuſquam dixit, totam imaginem Dei eſſe deletam , ſed imaginem Dei;quod in proprio & litterali ſenſu eſt verum , quia ipſa deleta ſeu perdita fuit , ſed quantum ad aliquid , vt ipſe in loco adducto ſe explicans inſinuat,& euidenter ex Scripturis probat libro 14. de Trinitate capite 16. & libro primo Retractationum capite 26. vbi ſcribit retractans illa verba ex libro 83. qq. *Et ipſa creatura (id eſt , ipſe homo) cum iam ſignaculo imaginis propter peccatum amiſſo , remanſit tantum creatura. Quod non ita* , inquit , *accipiendum eſt , quaſi totum amiſerit homo , quod habebat , imaginis Dei; nam ſi omnino non amiſiſſet , non eſſet propter quod diceretur : Reformamini in nouitate mentis veſtræ : & in eandem imaginem transformemur. Sed rurſum ſi totum amiſiſſet , nihil maneret vnde diceretur : Quanquam in imagine ambulet homo, vanè conturbatur.*

Commendatio doctrinæ S. Auguſt.

15. Tandem prudens Lector facile conſiderare poteſt , quàm egregie ſupradicta reſponſio diuinam prouidentiam commendet , quæ non ſolum alios Sanctos, ſed & Auguſtinum deſeruerit magna Eccleſiæ neceſſitate , contra hæreticos diſputantem , & in fine vitæ ſuos libros retractantem , vt Eccleſiæ theſauros purè aureos ſcientiæ & ſapientiæ ex Scripturis Sanctis collectos , relinqueret ; quæ inquam ipſe ſic deſeruerit , non eum illuminando vt ſuos exceſſus videret ipſemet , ac ſic non proferret , aut corrigeret ; ſed quoſdam modernos Theologos , quos tam mirabili fulgore illuſtrat , vt abſoluto ſemel ſtudiorum decurſu , ſtatim , tanta luce perfuſi , exceſſus & errata quæ Auguſtinus vir tam ſtupendi ingenij, vt incomparabili excellentia celeberrimos quoſcunque vniuerſi orbis intellectus eo facile ſuperauerit , vir ſapientia litterarũ omnium diuinarum ac humanarum ad perfectum ita imbutus , vt ipſe in laudem ſuæ admirabilis ſcientiæ, à quodam illius doctiſſimi ſui ſæculi eruditio meruerit audire : *Vtcumque abſque detrimento cultus diuini in aliis ſacerdotibus toleratur inſcitia ; at cum ad Antiſtitem Auguſtinum venitur , legi deeſt quicquid contigerit ignorari.* Quæ, inquam Auguſtinus vir tantæ ſcientiæ ac totius gloriæ capax,toto vitæ ſuæ tempore videre nõ potuit; fiantque iudices doctrinæ ipſius,doctrinæ , inquam, quam Eccleſia Catholica toties hæreticis reclamantibus , approbauit , & per quam eadem Eccleſia , *Superbiſſima hæreticorum commenta deſtruit , & Diabolicum tumorem* (vt recte Proſper) *Pelagianæ elationis eliſit.* Quis iſta diligenter perpenſa æquo animo ferre poteſt ? Qui igitur in cubiculum ſecretorum doctrinæ Diui Auguſtini, in qua ſunt theſauri ſcientiæ & ſapientiæ, admitti deſiderat; quando in quædam denſa & opaca eius incidit, non ea præcipitanter damnare debet , dicendo ipſum ibi exceſſiſſe;cum hoc de ſuis propriis ſcriptis ab alio dici,ipſe Auguſtino longe inferior, noluiſſet; ſed potius , pie cogitando tantæ authoritatis in Eccleſia eminentiam , & tanti ac tam admirabilis Doctoris profunditatem, credere ei expedit ibi aliquid latere, quod reprehendentibus & oppugnantibus claudi, ac pie & humiliter petentibus aperiri dignum ſit. Sublata ergo impoſterum ac ſubuerſa illa hactenus celeberrimæ apud quoſdam reſponſionis mole , quæ ingredientibus ad doctrinam B. Auguſt. colendam & amplectandam , ſeſe moleſtiſſimè opponebat, eius authoritatem plurimum extenuendo & eneruando, ad principalem difficultatem in principio propoſitam redeamus , indagemuſque vnde colligatur illos paruulos in ignem æternum ituros , ac ibi ſaltem aliquam moleſtiam paſſuros;vt inde pedetentim tentemus quo modo à pleriſque deſtitutam B.Auguſt.ſententiam tueri poſſimus.

INDAGATVR EX QVIBVS Scripturis Auguſtinus colligat æternam damnationem illorum paruulorum , concluditurque ex Scripturis , illos in ignem æternum ituros.

CAPVT III.

Paruulos ſine baptiſmo mortuos, æterna ac ſenſibili pœna puniendos fore oſtendit neruosè Auguſtinus ex ſacris litteris contra Pelagianos.

1. SAnctiſſimus igitur Magiſter Scripturarum vigilantiſſimus ſcrutator,ex occaſione Pelagianæ Hæreſis compulſus ad Scripturas examinandas,vt ex eis ſententiam Catholicam de peccato originali , denique eius pœnis, tam hic quam in futura vita declararet, defenderet,atque ſtabiliret;Paulum Apoſtol. arripit, id quod Scripturæ veteris teſtamenti clamant, clarius intonantem: (*Nemo mundus à ſorde , nec infans cuius eſt vnius diei vita : In peccatis concepit me mater mea: Iugum graue ſuper filios Adam , &c.*
per illam ſuam celebrem definitionem : *Per
vnum hominem peccatum intrauit in hunc mundum,* Iob. 14.
& per peccatum mors, &c. Vnde alibi tam opero- iuxta 70
sè pœnas originalis in hac vita, deduximus; Pſal. 50.
eundemque Apoſtolum ; idem Auguſtinus vl- Eccl. 40.
terius diligentiſſimè obſeruat, alias duas ſen- Rom. 5.
tentias ſcribentem,quibus debita prædicti pec- verſ. 12.
cati pœna poſt hanc vitam , ſignificatur : qua- verſ. 18.
rum prior eſt , *Per vnius delictum in omnes homi-* verſ. 18.
nes , in condemnationem : Secunda , *Iudicium quidem ex vno , in condemnationem.* Quiquis ſimilis
eſt illa Domini apud Marcum , *Qui verò non* Mar. 16.
crediderit condemnabitur , & illæ aliæ Euangelicæ quæ Sermone 14. de verb. Apoſt. adducuntur : *Qui credit in eum , non iudicatur : qui autem
non credit , iam iudicatus eſt , Qui incredulus eſt fi-* Ioan. 3.
*lio , non videbit vitam ; ſed ira Dei manet ſuper eum , vt omnis qui credit in ipſum non pereat , ſed
habeat vitam æternam.* Ex quibus Auguſtinus Ibidem.
contra præfatos Pelagianos tanquam dogma Ibidem.

fidei, colligit naturam hum.ınam peccato Adæ A eſſe vitiatam; ſiue, vniuerſam humani generis maſſam ad iuſtiſſimam vindictam pertinere, ſeu damnationi ſubiacere; *Quam tota reciperet debitam, niſi ex ea faceret non tantum iuſtus; ſed etiam miſericors figulus alia vaſa in honorem, ſecundum gratiam*, vt ſcribit idem Magiſter epiſt. 157. de damnatione huius maſſæ tractans.

2. Vnde ſunt illa præclariſſima eius verba, de natura & gratia capite ſexto: *Vniuerſa igitur maſſa pœnas debet, & ſi omnibus debitum damnationis ſupplicium redderetur; non iniuſtè procul dubio redderetur. Qui ergo inde per gratiam liberantur, non vaſa meritorum ſuorum, ſed vaſa miſericordiæ nominantur. Cuius miſericordiæ? niſi illius* B *qui Chriſtum Ieſum miſit in hunc mundum peccatores ſaluos facere: quos præſciuit & prædeſtinauit & vocauit & iuſtificauit & glorificauit. Quis igitur vſque adeo dementiſſimè inſaniat, vt non agat ineffabiles gratias miſericordiæ, quos voluit liberantis, qui rectè nullo modo poſſet culpare iniuſtitiam vniuerſos omnino damnantis?* Hac ergo iuſta damnatione ab Auguſtino inconcuſsè contra Pelagianos ſtabilita, omnium qui ex maſſa iſta non liberantur; quia, vt inquit ipſe ſuprà, De natura & gratia, capite quarto: *Sine peccato non ſunt, vel quod originaliter traxerunt, vel quod malis moribus addiderunt. Omnes enim peccauerunt, ſiue in Adam ſiue in ſemetipſis, & egent gloria Dei.* C Hac, inquam, damnatione ſtabilita: pergit Auguſtinus vlterius ad examinandam & diligentiùs diſcutiendam prædictam damnationem; an ex Scripturis colligi poſſit, illam, quantum ad ſupradictos paruulos pertinet, conſiſtere in ſola excluſione à regno cœlorum ſine omni dolore ac moleſtia, vt ſi non conſiſtere forte probaretur, inde Pelagianos efficacius conuinceret, qui contendebant paruulos non baptizatos, quamquam excluſi à regno cœlorum manerent, habituros extra illud regnum, vitam æternam, vt patet ex Sermone 14. de verbis Apoſtoli, vbi Beatus Auguſtinus non dubitat ſe euidenter ex Euangelio probare damnatio- D nem prædictorum paruulorum non conſiſtere in ſola illa excluſione à regno cœlorum ſine omni dolore ac moleſtia; atque adeo eſſe non ſolum veram damnationem, quod Pelagiani negabant, ſed & ignis damnationem: *Venturus* Capit. 3. *eſt*, (inquit ibidem.) *Dominus & iudicaturus de viuis & mortuis; & ſicut Euangelium loquitur, duas partes facturus eſt, dextram & ſiniſtram, ſiniſtris dicturus. Ite in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & Angelis eius; dextris dicturus: Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Hanc regnum nominat, hanc cum diabolo damnationem: nullus relictus eſt medius locus vbi ponere queas Infantes. De viuis & mortuis iudica-* E *bitur; alij erunt ad dextram, alij ad ſiniſtram: non noui aliud. Qui inducis medium, recede de medio, non te offendat qui dexteram quærit, & te ipſum admonet, Recede de medio: ſed noli in ſiniſtram, ſi ergo dextra erit & ſiniſtra; & nullum medium locum in Euangelio nouimus; ecce in dextra regnum cœlorum eſt, Percipite*, inquit, *regnum. Qui ibi non eſt, in ſiniſtra eſt. Quid erit in ſiniſtra? Ite in ignem æternum. In dextera, ad regnum, vtique æternum, in ſiniſtra, in ignem æternum. Qui non in dextera, procul dubio in ſiniſtra, ergo qui non in regno, procul dubio in ignem æternum. Certè habere non poteſt vitam æternam qui non baptizatur; non erit in dextra, id eſt, in regno non erit. Vitam æternam computas ignem ſempiternum? & de ipſa vita æterna audi expreſſius, quia nihil aliud eſt regnum quam vita æterna. Prius regnum nominauit, ſed in dextris, ignem æternum, in ſiniſtris. Extrema autem ſententia vt doceret quid ſit Regnum, & quid ſit ignis æternus: Tunc*, inquit, *abibunt iſti in combuſtionem æternam; iuſti autem in vitam æternam. Ecce expoſuit tibi quid ſit regnum, & quid ignis æternus: vt quando confiteris paruulum non futurum in regno, fatearis futurum in ignem æternum.* Hucuſque B. Auguſt. Vel ergo dicendum eſt, paruulos omnes, qui in infantili ætate moriuntur, ſiue non baptizatos, ſiue baptizatos, in Iudicium vniuerſale viuorum & mortuorum non venturos: atque adeo excipiendos eſſe à ſententiis vniuerſalibus Scripturarum & Symbolorum (quod nullus Catholicus dicere fortè audebit, quia Pelagiani hoc dicere non audebant:) vel neceſſario admittendum erit illos futuros in ſiniſtra, iſtos in dextra: & conſequenter illos cum diabolo in ignem æternum, iſtos cum Chriſto in vitam æternam ituros.

3. Dicetur, negari non poſſe ſecundum fidem Catholicam paruulos non baptizatos, de quibus eſt controuerſia, ad iudicium venturos, & in ſiniſtra futuros: negari tamen rectè poſſe, ex illo textu colligi eoſdem paruulos in ignem æternũ ituros, quia ibi apud Matthæum ſolum deſcribitur forma, qua iudicabuntur ij qui in Eccleſia ſunt. Vnde ad prædictos paruulos minimè pertinet, qui in Eccleſia nunquam fuerunt. Quod probari efficaciter poteſt ex prædictis Euangelij verbis, tum quia Dominus comparat ibi bonos & malos, ouibus & hœdis, qui in eodem grege eiuſdem paſtoris numerantur: Conſtat autem gregem vnius paſtoris, nihil eſſe aliud niſi Eccleſiam, in qua ſunt boni & mali, ſed Chriſtiani, infideles enim lupis potius & canibus, quàm hœdis in Scripturis comparari ſolent. Tum denique quia cum Euangelium ad ſolos fideles pertineat (neque enim fidem habent Euangelio, niſi fideles) non erat opus in Euangelio deſcribere formam qua iudicabuntur infideles: ſed ſatis fuit in genere dixiſſe, *Qui non crediderit condemnabitur*, Marci vltimo, & *Qui incredulus eſt filio non videbit vitam.* Ioannis 3. & de paruulis, *Vnius delicto in omnes in condemnationem.* Rom. 5. Et tandem, quia qui ex ſiniſtra ituri ſunt in ignem æternum, audituri ſunt ſententiam. *Ite maledicti in ignem æternum.* Et Dominus cauſam ſtatim adiiciet, quia ſcilicet opera miſericordiæ erga pauperes non fecerunt, vt patet ex illis eius verbis: *Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare*, &c. ſed paruuli de quibus iſta quæſtio verſatur, indicari non poterunt quia iſta opera omiſerunt, conſequens ergo eſt vt non accipiant eam ſententiam? *Ite maledicti in ignem æternum.* Cum ergo mittuntur in ignem æternum ſecundum illum textum Matthæi, qui opera fidei in pauperes non fecerunt: ſatis apertè indicatur illam iudicij formam ad ſolos fideles eſſe referendam. Et hæc ſunt acutiſſima quæ à præfatis Theologis proferuntur ad defendendam ſuam, & ſimul Auguſtini ſententiam labefactandam.

Solutio quorundam negantium eiuſcemodi paruulorum pœnas proponitur.

4. Quod confirmare nobis vlterius placet, ex doctrina ipſius Auguſtini Sermone 5. de verbo Domini: *Penè quidem omnes Sacramentum*

corpus eius dicunt, quia omnes in paſcuis eius paſcunt: ſed venturus eſt qui diuidat, & alios ponat ad dextram, alios ad ſiniſtram; & vtraque pars dictura eſt, Domine, Domine, quando te vidimus, & miniſtrauimus tibi? vel quando te vidimus, & non miniſtrauimus tibi? pars vtraque dictura eſt, vni tamen dicet, Venite benedicti patris mei, percipite regnum; alteri, ite in ignem æternum. Vbi apertè Auguſtin. innuit Scripturam illam Matthæi intelligi debere de bonis ac malis fidelibus, qui ſolùm in paſcuis Chriſti ſimul paſcunt. Quod maniſeſte etiam docere videtur, de fide & operibus, capite decimo quinto, illis verbis: *Propterea omnes gentes ſegregaturum ſe dixit, quæ permiſtæ eiſdem paſcuis vtebantur, vt appareat eos ei dicturos, Domine quando vidimus te illa & illa patientem & non miniſtrauimus tibi? qui in eum crediderant, ſed bona operari non curauerant.* Quid maniſeſtiùs quàm in verbis illis Matthæi, Dominum, ſecundùm Auguſtinum, loqui de ſolis fidelibus.

5. Et hoc clarius adhuc ſignificat libro vno ad Donaſtitas poſt collationem capite quarto: *Agebamus*, inquit, *vt cauſa & perſona paleæ non præiudicaret perſonæ frumenti; quamvis in eadem ſimul area triturarentur, donec nouiſſima ventilatione ſepararentur: vt cauſa & perſona hædorum non præiudicaret cauſæ & perſonæ ouium, quamvis communibus paſcuis vtraque pecora permixta ſeruentur, donec à Paſtore ſummo in iudicio nouiſſimo alij ad ſiniſtram; alij ad dextram ſegregentur: vt cauſa & perſona piſcium malorum non præiudicaret cauſæ & perſonæ piſcium bonorum, quamvis intra eadem retia tenerentur, in extremo littore ſeparandi, hoc eſt, in fine maris, quod ſignificat finem ſæculi. Quibus parabolis & figuris Eccleſia prænunciata eſt vſque ad finem ſæculi, bonos & malos ſimul habitura.* Maniſeſtum igitur videtur ex doctrina B. Auguſtini, non ſolum illam Matthæi Scripturam, ſed alias ſimilitudines ac parabolas Euangelicas de iudicio tractantes, intelligendas eſſe vel de hædis & ouibus, qui ſub vno Paſtore in eiſdem paſcuis paſcunt; vel de piſcibus bonis ac malis, qui intra eadem retia tenentur, vel de granis & paleis quæ in eadem area triturantur: atque adeò de eis ſiue bonis, ſiue malis, qui in eadem Eccleſia habentur, vnde nihil ex Scriptura illa Matthæi, ipſo Auguſtino teſte, in iſtis aliis locis, de pœna paruulorum non baptizatorum, cum de Eccleſia non ſint, colligi poſſe videtur.

OSTENDITVR NON SOLVM formam ſpecialem Chriſtianorum iudicandorum, ſed & formam vniuerſalem, qua omnes in vniuerſum iudicabuntur, in illo Matthæi loco deſcribi.

CAPVT IV.

Impugnatur prædicta ſolutio ex Sacris Scripturis, & teſti. Auguſt. probaturque vniuerſum hominum genus in duas tantum claſſes forè in vniuerſali iudicio diuidendum.

SEd contra ſupradicta, primò opponi poteſt, ſi ſalua fide negari non poteſt paruulos non baptizatos futuros in ſiniſtra, vt in prædicta reſponſione conceditur, quærendum eſſe, vnde hoc fidei dogma (id eſt, paruulos illos futuros in ſiniſtra) colligatur? non ex traditione aut verbo Dei non ſcripto tantùm; quia hoc nullus hactenus dixit aut ſcripſit, aut ſcribere niſi falſo potuit, ſi Auguſtino & aliis Patribus credatur, qui illud ex Matthæo probare contendunt. Non ex Conſiliis, quia nullum hoc definit? nec ex Sacra Scriptura, in vlla enim, ni fallor, Scriptura, vel Prophetica, vel Euangelica, vel Apoſtolica mentio habetur de ſegregatione iudicandorum in duas partes dextræ & ſiniſtræ, præter illam Matthæi Scripturam. Si igitur illa Scriptura de ſolis Catholicis ſiue malis, ſiue bonis, qui ſub vno Paſtore Chriſto in paſcuis Eccleſiæ paſcuntur, intelligenda erit vt Scholaſtici illi volunt, ex qua Scriptura certum erit paruulos non baptizatos, qui de Eccleſia non ſunt, futuros in ſiniſtra: Ex qua etiam Scriptura certum erit infideles omnes, qui nihil de Chriſto vel audierunt vel crediderunt, & conſequenter qui de Eccleſia non fuerunt, in ſiniſtra futuros: Ex qua etiam Scriptura certum erit hæreticos omnes, qui extra Eccleſiæ vnitatem moriuntur propter peccata quæ in hæreſi, & conſequenter extra Eccleſiam, commiſerunt, futuros in ſiniſtra? Quis ſapientium Catholicorum de hoc ambigere audebit? Fide ergo Euangelica, ex illa Matthæi Scriptura certum eſt paruulos non baptizatos futuros in ſiniſtra. Eâdem fide certum eſt omnes hæreticos qui in hæreſi moriuntur, & alios infideles, futuros in ſiniſtra, quamvis prædicti omnes, non ſint de Eccleſia. Non ergo in prædicta Matthæi Scriptura deſcribitur formam tantum iudicij eorum, qui in Eccleſia ſunt, bonorum ac malorum Chriſtianorum, ſed cum iudicium futurum vniuerſale ſit viuorum ac mortuorum; formam vniuerſalem vniuerſorum iudicandorum deſcribi oportebat. Ingenuè tamen fatendum eſt, Chriſtum Dominum, quia fidelibus in illis parabolis loquebatur, ſimul deſcribere formam ſpecialem qua fideles omnes ſiue boni, ſiue mali iudicabuntur, quaque malos increpaturus eſt, quod bonum operari omiſerunt, propter quod ad ſiniſtram ponentur, ituri in ignem æternum cum diabolo; vt oſtendat fidelibus ſolam fidem, (qua à Paganis quamvis multum differant) non ſufficere ad dextram acquirendam, & conſequenter nec ad ſalutem æternam, ſi bene operari neglexerint.

2. Proinde quandò ſupra dicta Scriptura tranſire latenter videtur à genere ad ſpeciem & à ſpecie ad genus, hoc eſt, à toto cætu iu-

dicandorum, ad partem eius, ſcilicet ad fideles, & à parte ad totum, more aliarum Scripturarum, quam explicat Tyconius apud Auguſtinum libro tertio de doctrina Chriſtiana capit. 34. regula 3. vigilare debet lectoris intentio, vt quando de ſola ſpecie ibi loqui videatur, non de ipſa ſola, genere prorſus omiſſo, eam intelligi putet. Vnde perperam aliqui inferunt, Scripturam illam de ſolis adultis Chriſtianis intelligi, quia eis ſolis congruit Chriſti ibi commemorata increpatio: aliàs dicendum ſimiliter eſſet de eis ſolis eam intelligi debere, qui opera miſericordiæ omiſerunt, non autem de eis qui multa mala commiſerunt, quia ſoli illa opera omittentes ad litteram ibi increpantur. Rectè igitur Auguſtinus notat in ſupra dictis locis, Eccleſiam illis parabolis Euangelicis prænunciari, formamque iudicij, qua boni & mali eius, iudicabuntur, ſpecialiter deſcribi: nuſquam tamen negat deſcribi etiam ſimul in ſupradicta Matthæi Scriptura, formam vniuerſi cætus viuorum ac mortuorum iudicandi, imò illam deſcribi, ſatis apertè demonſtrat in illo ſermone 14. de verbis Apoſtoli: *De viuis*, inquit, *& mortuis iudicabitur, alij erunt ad dexteram, alij ad ſiniſtram. Non noui aliud.* Et paulò infrà: *Si ergo dextera erit & ſiniſtra, & nullum medium locum in Euangelio nouimus; ecce, in dextra regnum cælorum eſt. Percipite*, inquit, *regnum. Qui ibi non eſt, in ſiniſtra eſt. Quid erit in ſiniſtra? Ite in ignem æternum.* Ita ibi Auguſtinus.

Cap. 3.

Iudicium generale de omnibus hominibus etiam infidelibus fertur.

3. Cum ergo iudicium illud generale ſit, in quo non ſolum de fidelibus, ſed de vniuerſis viuis & mortuis iudicabitur, & nullus alius locus ab Euangelio aſſignetur, in quo omnes eidem iudicio adſtabunt, ſententiam iudicis expectantes, quàm dextra & ſiniſtra: diligenter conſiderandum eſt, quam efficaciter concludat Sanctiſſimus Magiſter, verbis iam citatis, & ſubſequentibus, de pœna ignis prædictorum paruulorum, non ſolum contra Pelagianos, ſed contra hos Theologos: *Quid*, inquit, *erit in ſiniſtra? Ite in ignem æternum. In dextra ad regnum, vtique æternum; in ſiniſtra, in ignem æternum. Qui non dextra, procul dubio in ſiniſtra; ergo qui non in regno, procul dubio in ignem æternum.* Ita Sancti Auguſt. Sed fides Catholica eſt, paruulos illos non futuros in Regno; ergo ibunt in ignem æternum.

4. Hanc euidentiſſimam conſequentiam, quæ ab aliquo Theologo neſcio quomodo negari poteſt, non fundat Beatiſſimus Magiſter in libris Ethnicorum, Ariſtotelis Stagiritæ, ſed in Euangelio diuinorum atque infallibilium eloquiorum Domini Saluatoris, quæ ſunt apud Matthæum Apoſtolum ac Euangeliſtam. Eamque vlteriùs probare poſſumus ex manifeſtiſſima alia Scriptura Ioannis Euangeliſtæ, qui in libro ſuo Apocalypſis capite 20. deſcribens extremum & vniuerſale iudicium, verba ſequentia ſcribit: *Et vidi thronum magnum candidum, & ſedentem ſuper eum, à cuius conſpectu fugit terra & cælum, & locus non eſt inuentus eis. Et vidi mortuos, magnos, & puſillos, ſtantes in conſpectu throni, & libri aperti ſunt, & alius liber apertus eſt qui eſt vitæ.* Et paulò poſt in fine eiuſdem capitis: *Et qui non inuentus eſt in libro vitæ ſcriptus, miſſus eſt in ſtagnum ignis.* Super quæ verba Auguſtinus libro vigeſimo de Ciuitate Dei, capite decimo quinto: *Non Deum iſte liber commemorat, ne obliuione fallatur, ſed prædeſtinationem ſignificat eorum quibus æterna dabitur vita, neque enim neſcit eos Deus, & in libro eos legit, vt ſciat, ſed potius ipſa eius præſcientia de illis, quæ falli non poteſt, liber eſt vitæ, in quo ſunt ſcripti, id eſt, ante præcogniti.*

5. Certum igitur eſt ſecundum Auguſtinum, librum illum vitæ apud Ioannem ſignificare prædeſtinationem, ſeu eſſe librum prædeſtinationis: quod prædicti Scolaſtici fatentur. Vnde Eccleſia in quadam Secreta communi dierum quadrageſimæ, canit: *Et omnium fidelium nomina beatæ prædeſtinationis liber adſcripta retineat.* Ergo certum eſt iuxta Ioannem omnes homines qui prædeſtinati non fuerint, fore mittendos in ſtagnum ignis; certiſſimum igitur erit paruulos non baptizatos in idem ſtagnum mittendos fore, quia de fide certum eſt, eos non eſſe prædeſtinatos, nec in libro vitæ ſcriptos.

6. Quapropter Beatiſſimus Auguſtinus ad hanc manifeſtiſſimam Euangelij, & Apocal. atteſtationem reſpiciens, de duobus tantum domiciliis vniuerſo creaturæ rationalis poſt iudicium, videt. Dei regni, & ignis æterni, non dubitat ſe efficaciſſimè probare libro 21. de ciuitate cap. 25. eos qui agunt opera carnis, quos Paul. ad Galat. affirmat non poſſeſſuros regnum Dei, hoc ipſo quod illud regnum numquam poſſeſſuri ſint, futuros eſſe poſt iudicium non poſſe niſi in ſempiterno ignis ſupplicio: *Et ſi*, inquit, *in regni Dei poſſeſſione numquam erunt, æterno ſupplicio tenebuntur, quoniam non eſt locus medius vbi non ſit in ſupplicio qui illo non fuerit conſtitutus in regno.* Quam conſequentiam toties vbi ſuprà de verbis Apoſtol. contra Pelagianos inculcat, quia eam videt ſecundùm Scripturas Sanctas irrefragabilem: *Ecce*, inquit, *Expoſui tibi quid ſit regnum, & quid ſit ignis æternus, vt quando confiteris paruulum non futurum in regno, fatearis futurum in ignem æternum.* Et paulò poſt: *Non eos terruit quod erunt in igne ſempiterno, quò ſine dubio ibunt, ſi non corrigantur, ſed tantum terruit quia in regno non erunt, vt cum viderent ſe perdere ſpem regni, non viderent eſſe conſequens, niſi pœnam ignis æterni.* Et rurſum ibidem: *Vnde autem euadunt ab igne ſempiterno, non ob aliud niſi quia erunt in regno.*

REFELLITVR QVÆDAM ELVSIO, quâ prædictæ Scripturæ & aliæ etiam, pœnam ignis omnibus damnatis promittentes, eneruantur.

CAPVT V.

1. DIcetur fortè; à nemine qui Euangelio Matthæi, aut Ioannis Apocalypſi credit atque adeo à nullo Chriſtiano Catholico, negari poſſe prædictos paruulos ituros in ignem æternum, ſeu mittendos in ſtagnum ignis ignem tamen æternum, ſeu ignis ſtagnum accipi ibi pro loco inferni, vbi eſt ignis æternus, ſiue pro damnatione; non quod prædicti paruuli igne inflammabuntur, cruciabuntur, aut moleſtabuntur, quia erunt in parte

altiori eius loci. Vnde ipſemet Auguſtinus A quamvis ſermone illo decimo quarto definiat paruulos non baptizatos in ignem æternum ituros; non determinat ſpeciem, aut qualitatem pœnæ ipſorum; de qua tractans libro quinto contra Iulianum capite octauo, aliàs vndecimo, ſcribit: *Quæ, qualis & quanta erit, quamvis definire non poßim; non tamen audeo dicere quod eis vt nulli eſſent, quam vt ibi eſſent, potius expediret.*

Per ſtagnum illud ignis Apoc. 20. nil præter inferni cruciatum intelligitur, quo omnis non prædeſtinatus ad gloriam plectetur.

2. Sed contra hanc euaſionem obijci poteſt, id quod Beatiſſimus Auguſtinus ſcribit libro de fide & op. capite 15. redarguens illos qui dicebant ignem inferni eſſe æternum, ſed operationem eius in quoſdam qui in eum ituri ſunt, non fore æternam. Non enim minus B militat de paruulis, quam de maioribus, de quibus eum ibi loquutum fuiſſe fatemur: *Neque illud*, inquit, *dici hic poterit, in quo nonnulli ſeipſos ſeducunt, ignem, æternum dictum, non ipſam combuſtionem, æternam. Per ignem quippe qui æternus erit tranſituros arbitrantur eos, quibus propter fidem mortuam per ignem promittunt ſalutem: vt videlicet ignis æternus ſit, combuſtio vero eorum, hoc eſt operatio ignis, non ſit in eos æterna: cum & hoc prævidens Dominus, ſententiam ſuam concluſit ita dicens: ſic ibunt illi in combuſtionem æternam, iuſti autem in vitam æternam. Erit ergo æterna combuſtio, ſicut ignis; & eos in illam ituros veritas dicit, quorum non ſidem, ſed bona opera defuiſſe declarauit.* C Simili enim formâ, nos argumentari poſſumus: Erit ergo æterna combuſtio, ſicut ignis: & omnes eos in illam ituros, veritas dicit, qui futuri ſunt in ſiniſtra; ergo veritas affirmat paruulos non baptizatos, non ſolùm in ignem æternum, ſed in combuſtionem æternam, hoc eſt, in operationem æternam, qua ignis in eos aget, ituros.

3. Nec refert pro verbo (*combuſtionem*) in verſione qua nos vtimur, poni, *Supplicium*: Quia certum eſt ex illo Auguſtini loco, aliquos interpretes verbum quod *ſupplicio*, in Hebræo vel Græco correſpondet, per verbum (*combuſtionem*) expoſuiſſe. D Et ſiue ſupplicium ſiue punitio (vt verbum quod ſupplicio in nonnulli codicibus Græcis correſpondet, ſignificat) legatur; negari non poteſt colligi euidenter ex Scripturis illos paruulos non ſolum ituros in ignem æternum, ſed etiam in punitionem ſeu ſupplicium æternum. Dicatur ergo ſimiliter illos ituros in punitionem æternam, in ſupplicium æternum, hoc eſt, in locum punitionis, in locum ſupplicij, non quia ibi aliqua pœna punientur, ſeu aliquo ſupplicio afficientur, ſed quia erunt in eodem pœnarum & ſuppliciorum loco, in altiori tamen parte illius loci, ſeparati, inquiunt, à damnatis qui pœnas ac ſupplicia patientur. E

4. Sed quis non videat, ei, cui ſimiles ſolutiones, ac reſponſiones contemnendæ non videbuntur, facile perſuaderi poſſe Beati Auguſtini diſputationes ac rationes contra Pelagianos ad defendendum originale peccatum, eiuſque debitam condemnationem, eſſe omnino nugatorias, & plus garrulas atque acutulas, quam ſolidas & efficaces? Quod aſſerere, non ſolum Beato Auguſtino eſſet iniurioſum, ſed & Sanctæ Eccleſiæ, *Cuius Catholica acies, viginti amplius annis*, teſte Sancto Proſpero, *ſub ductu* eiuſdem Sanctiſſimi Magiſtri, contra prædictos Pelagianos ac Semi-Pelagianos *pugnauit & vicit*; quia ſi non efficaciter probatur ex Scripturis affirmantibus omnes qui in ſiniſtra ſunt ituros in ignem æternum, illos omnes pœnæ ignis obnoxios futuros; ſed aliquos ex eis ire ad locum ignis, non vt ibi aliquo modo ab igne puniantur, aut quocumque alio modo ibi magis quàm alibi puniantur: Quomodo ſimili modo non inefficaciter probabitur ex aliis Scripturis affirmantibus illos omnes ituros in punitionem aut ſupplicium; eoſdem omnes ſupplicio, aut punitioni futuros obnoxios? Quomodo ergo Scriptura illa Matthæi non erit inefficax, ad conſtituendum aut ſtabiliendum fidei dogma de malorum ſuppliciis poſt iudicium; igitur Sanctus Auguſtinus nugatur, quoties ex illa hoc probare contendit; ergo etiam non diſſimilibus magis fallere vult Pelagianos quoties ex illis Apoſtolicis teſtimoniis: (*Ex vno omnes in condemnationem, Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem*) ſe efficaciter contra eoſdem, probare contendit paruulorum delictum, atque eorum qui ex hac vita decedunt ſine baptiſmo damnationem, vt contendit libro primo de peccatorum meritis, capite 16. Epiſtola 105. 157. & aliàs ſæpiſſimè quia reſpondere ei poſſent Pelagiani, illis Scripturis non nihil cedendo, ex eis forte colligi poſſe, paruulos ituros in locum ſupplicij, in locum punitionis, in locum, ſeu ad locum damnationis, non autem ex eis colligi illos puniendos aut damnandos aliquâ punitione aut damnatione.

Eccleſia Catholica ſub ductu Auguſtini vicit Pelagianos.

Cuiuſdam moderni opinio taxatur.

5. Quam expoſitionem, quantum, ad paruulorum non baptizatorum à damnatione immunitatem, approbaret quidam modernus Scripturarum & Auguſtinianæ doctrinæ, quàm Canonem minus gnatus; qui ſcribit contra manifeſtas Scripturas Euangelicas & Apoſtolicas, ſequentia verba, in libello intitulato Summa doctrinæ de Prædeſtinatione: *Satis ſit*, inquit, *concluſio hæc, quam arbitror Catholiciſſimam, nullum in futuro Chriſti iudicio propter illud ſolum Adæ peccatum eſſe damnandum, ſed, vt ait Apoſtolus, vnuſquiſque onus ſuum portabit, & iudicabitur prout geſſit in corpore, ſiue bonum, ſiue malum.* Iudicet igitur vigilans lector, an qui illi interpretationi ſuffragaretur, Scripturas illas eneruaret ac eluderet; Beatiſſimum Auguſtinum, nugarum & garrulitatis condemnaret; Eccleſiam tam multùm Auguſtino garrienti deferentem, de inſcitia & ſtultitia diffamaret, Pelagianos horrendè adiuuaret, qui ex prædictis Scripturis colligi non poſſe ſimiliter defendabant, paruulos futuros alicui pœnæ aut damnationi obnoxios; quamvis eos ad regnum cælorum non ituros, quia non baptizabantur, admitterent.

ALIIS MODIS CONTENDITVR prædictos paruulos puniri, aliis pœnis præter pœnam excluſionis à regno cœlorum: examinaturque, an qui hoc negant, tollere videantur originale?

CAPVT VI.

Rationibus probatur, originali pœnā ſenſibilem deberi.

VT ergo in primis à ratione incipiamus, probari poſſe videtur, præter carentiam diuinæ viſionis, quæ omni peccato mortali indifferenter debetur, aliam pœnam originali correſpondere. Quis enim credet non eſſe futuram maiorem pœnam eius, qui in duobus tantum peccatis, vno originali & alio actuali mortali, quod ſit v.g. ſex graduum grauitatis, vitam finit, quàm eius qui in ſolo vno actuali, ſex ſimiliter graduum grauitatis? Si enim ille aliquid diſtinctum culpæ, aut peccati habet, quod iſte non habet, cur non & pœnæ? Sed iſte qui in vno actuali moritur, patitur pœnam ſenſibilem ad ſex gradus intenſam, correſpondentem grauitati ſui peccati actualis, & pœnam quam Scholaſtici vocant, damni, quâ punitur totali carentia diuinæ viſionis, ergo ille qui in duobus peccatis decedit, vltra pœnam ſenſibilem ſex graduum, correſpondentem grauitati ſui actualis, & vltra totalem diuinæ viſionis carentiam, plectendus neceſſariò erit alio nouo & diſtincto cruciatu, alias cōſequens eſſe videretur, pœnam morientis in originali & actuali, non eſſe maiorem, pœnâ eius qui in ſolo actuali moritur. Quo ſemel conceſſo inferri rectè poſſe vlterius videretur, non eſſe plus culpæ aut peccati in originali & actuali ſimul quàm in ſolo actuali cum ſimul iuncta non obligent ad aliam nouam vel maiorem pœnam, quâm ad eam ad quam ſolum actuale obligaret, atque adeo originale non eſſe verum, ſed commentitium peccatum, nullâ damnatione dignum, quod Pelagius dogmatizabat.

Paruuli ſine baptiſmo defuncti vltra pœnā damni etiam ſenſus pœnam patiuntur.

Sed omiſſa coniectura, quæ fortè aliquâ inſtantia turbari poſſet, vrgetur amplius paruulos illos non ſola pœna damni ſeu exilij puniri, quia certum eſt Chriſtum Dominum dicturum illis, vt ſuperius admiſſum eſt, eos damnando ac puniendo *Ite in ignem æternum*: ergo aliquid incommodi, ac moleſtiæ eis adferet fore æternaliter in illo igne, præter damnationem quam haberent etiam ſi in Paradiſo terreſtri (qui eis à Pelagianis, & à quibuſdam modernis fabricatur) aut in alia terræ parte extra illum ignem remanerent: vbicumque autem inter ignem inferni, & regnum cœlorum poſt iudicium eſſent, neceſſario haberent pœnam damni, ſeu carentiam diuinæ viſionis: ergo cum per ſententiam damnationis non alibi eſſe permittantur, ſed in ignem æternum inſuper cum ſuis corporibus mittantur, aliquid vlterioris pœnæ ibi patientur, præter damni pœnam, quæ nuſquam extra cœlum poſt mortem ab eis ſeparari poteſt: quod cogitari eſſe aliud præter ſenſibilem moleſtiam non poteſt. Matt. 25.

2. Quæ ratio vt planiùs explicetur, præmittendum eſt id quod Scribit Sanctiſſimus Magiſter libro 21. ciuitatis Dei, cap. vndecimo: *Octo genera pœnarum in legibus eſſe; damnum, vincula, verbera, talionem, ignominiam, exilium, mortem, ſeruitutem.* Rurſumque obſeruanda ſunt verba eiuſdem Magiſtri ſermon. 14. de verba Apoſtol. pœnam eorum, qui ſolum exilium patiuntur, deſcribentis: *Nam & qui exulant* (inquit) *viuunt, ſi ſani ſunt; in doloribus corporis non ſunt, nec torquentur; non carceris tenebris affliguntur; hæc illis ſola pœna eſt, non eſſe in patria.*

Octo pœnarum genera iuxta Auguſtinum.

Cap. 6.

3. Quibus ſic conſtitutis quærendum eſt à Theologis illis, vt iterata ſua confeſſione robuſtiùs ligentur, vtrum prædicti paruuli ſolam pœnam exilij poſt iudicium ſuſtinebunt. Reſpondent conſtanter affirmatiuè: ſolam enim, inquiunt, pœnam damni propter originale habebunt, quam explicant carentiam diuinæ viſionis. Vnde prædicti paruuli excludentur ab ingreſſu veræ patriæ, creaturæ rationalis, imaginis Dei, quod eſt regnum cœlorum, in quod nullus non renatus ex aqua & Spiritu ſancto intrabit.

4. Sed contra hoc opponi poteſt, inde euidenter ſequi, contra incautè ſic ſuperius conceſſa, non omnes, qui futuri ſunt in ſiniſtra, ituros in ignem æternum, ſeu mittendos in ſtagnum ignis. Quis enim negare poterit, ignem æternum ſeu locum ignis, omnibus, qui in eum per ſententiam damnationis mittentur, vnde exire non poterunt donec reddant vltimum quadrantem, quem numquam reddent: fore arctiſſimum ac teterrimum carcerem? Si igitur paruuli non baptizati ſolam pœnam exilij (vt prædicti Theologi affirmant) habebunt, quæ hoc ſolum incommodi ac damni adfert punito, quod in patria non ſit, ſeu quod ab ea excludatur, vt ex ſupra dictis conſtat, non patientur pœnam carceris: quod eſt aliud penè genus, diſtinctum à pœna exilij (vt conſtat ex iis quæ paulo antè adduximus ex libro vigeſimo primo de ciuitate Dei: & clare patet in eo qui in exilium mitteretur, ſi à patria relegatus, vltra exilium, in carcerem truderetur: inde enim pœna eius augeri conuinceretur) igitur non ibunt in ignem æternum, atque adeò falsò minatur Chriſtus Dominus, omnes qui futuri ſunt in ſiniſtra, ituros in ignem æternum, falſoque Ioannes prædicat omnes, qui in libro vitæ non reperiuntur ſcripti, mittendos in ſtagnum ignis.

Neceſſum eſt prædictos paruulos vltra pœnam damni paſſuros etiam ſeruitutis & captiuitatis diabolicæ pœnas.

5. Prætereà, ſi pueri illi poſt Iudicium pœnam ſolam exilij patientur, vt hæc ſolum pœna illis futura ſit, non eſſe in patria, inde ſequetur illos non paſſuros aliquam pœnam ſeruitutis, hoc eſt enim aliud diſtinctum pœnæ genus à pœnâ exilij, vt liquet ex Auguſtino vbi ſupra de ciuitate Dei, & plane patet in eo, qui per ſententiam à ſua patria exularet, ſi inſuper in ſeruitutem alicuius redigeretur, inde enim nouum damnum ac incommodum ei reſultare quis negare poſſet, cum propterea ingenuitate priuaretur? Sed fides Catholica eſt, paruulos illos omnes naſci peccati ſeruos, ac conſequenter diaboli, peccati principis & authoris, captiuos. *A quo enim quis deuictus eſt, huic & ſeruus addictus eſt; &, Qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati.* Propter quod Auguſtinus de concupiſcentia tractans libro primo de nup. & concupiſcent. cap. 23. *Hoc generi humano inflictum vulnus à diabolo,*

2. Petr. 2.
Ioan. 8.

quicquid per illud naſcitur, cogit eſſe ſub diabolo, tamquam à ſuo frutice fructum iure decerpat.

Zoſimus Papa.

6. Vnde rectè Zoſimus Papa apud Auguſtinum Epiſt. 157. *Nullus enim, niſi qui peccati ſeruus eſt, liber efficitur; nec redemptus dici poteſt, niſi qui vere per peccatum fuerit ante captiuus: ſicut ſcriptum eſt, Si vos filius liberauerit, tunc verè liberi*

Ioan. 8.

eritis. Cui congruit Cæleſtinus in Epiſtola

Cæleſtinus Papa.

ſua ad Gallos, capite duodecimo: *Illud etiam quod circa baptizandos in vniuerſo mundo Sancta Eccleſia vniformiter agit, non otioſo contemplemur intuitu. Cum ſiue paruuli, ſiue iuuenes ad regenerationis veniunt Sacramentum, non prius vitæ fontem adeunt, quam exorciſmis & exſufflationibus Clericorum Spiritus ab eis immundus abigatur; vt tunc vere*

B

appareat quomodo Princeps mundi huius mittatur foras, & quomodo prius alligetur fortis, & deinceps vaſa eius diripiantur, in poſſeſsionem tranſlata victoris, qui captiuam ducit captiuitatem, & dat dona hominibus.

7. Hocque tamquam dogma fidei definit tandem Trident. Seſſ. 5. in Decreto de peccato originali: *Si quis non confitetur primum hominum Adam, cum mandatum Dei in Paradiſo fuiſſet tranſgreſſus, ſtatim, ſanctitatem & iuſtitiam in qua conſtitutus fuerat, amiſiſſe, incurriſſeque per offenſam præuaricationis huiuſmodi, iram & indignationem Dei, atque ideò mortem, quam anteà illi comminatus fuerat Deus; & cum morte captiui-*

C

tatem ſub eius poteſtate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc eſt Diaboli; totumque Adam per illam præuaricationis offenſam, ſecundum corpus & animam, in deterius commutatum fuiſſe, anathema ſit. Fide igitur Catholicâ certiſſimum eſt, illos paruulos in eadem Diaboli captiuitate & ſeruitute poſt hanc vitam manſuros; & conſequenter poſt iudicium. Per ſolam enim peccati originalis remiſſionem, ac mundationem, quam nunquam conſequuti ſunt, ab ea captiuitate liberari poſſent; & quamdiu illud peccatum habent, tamdiu Diabolo ſubduntur; (vt ſcribit Auguſtinus loco ſuprà citato,) de nuptiis & concupiſcentia: *Non enim*, inquit,

D

propter ſeipſum, quæ laudabilis eſt, quia opus Dei eſt, ſed propter damnabile vitium quo vitiata eſt, natura humana damnatur. Et propter quod damnatur, propter hoc & damnabili Diabolo ſubiugatur, quia & ipſe Diabolus ſpiritus immundus eſt, & vtique bonum, quod ſpiritus, malum, quod immundus, quoniam ſpiritus eſt naturâ, immundus eſt vitio. Quorum duorum illud à Deo eſt, hoc ab ipſo. Non itaque tenet homines, ſiue maioris, ſiue infantilis ætatis, propter quod homines ſunt, ſed propter quod immundi ſunt.

8. An qui igitur à prædictis paruulis tollunt poſt iudicium hanc ſub Diabolo pœnam ſeruitutis ac captiuitatis, quia eis affirmant ſolam

E

pœnam futuram non videre clarè Deum; velint nolint forte coguntur docere in eis non fore poſt iudicium, peccatum originale; quod in nullo ſtatu ineſſe homini poteſt à prædicta ſub Diabolo captiuitate ſeparatum? Quod ſi ſic; an etiam conſequenter, velint nolint, prædicare forſan ſimiliter conuincuntur præfatos paruulos nullum peccatum originale, in hac vita habuiſſe; quod fuit Pelagij dogma? Si enim poſt iudicium, pœnâ captiuitatis ſub Diabolo, illi paruuli non plectentur, & conſequenter nec peccatum originale habebunt, numquam illud habuerunt: quia ſi habuiſſent,

A

ſemper eis inhæſiſſet; cum nec baptiſmo, nec morte pro Chriſto Domino, ab eo liberati fuiſſent. An ſolum igitur reſtare videtur ei qui tam horrenda præcipitia euitare voluerit, humiliter concedere prædictos paruulos poſt iudicium puniri non ſolum pœnâ damni, quæ per ſolam diuinæ viſionis carentiam ab eis explicatur, ſed & pœna ſeruitutis & captiuitatis ſub nequiſſimo hoſte, non in illis campis Elyſiis Poëtarum: ſed in tenebroſiſſimo & luctuoſiſſimo ignis carcere? Quæ omnia eis amaritudinis plena futura eſſe, quis ſobriæ mentis dubitare poteſt. Omnis enim pœna damnatorum poſt hanc vitam, ſecundum Theologos

B

iſtos, quibuſcum diſputamus, aut eſt pœna damni, quæ eſt pœna exilij, aut eſt pœna ſenſus: ſed pœna carceris, & pœna captiuitatis ſunt diſtincta pœnarum genera à pœna exilij, vt ſupra viſum eſt, & patet in iſtis pœnis de quibus tractamus, quæ à ſe ſeparatæ reperiuntur, quia pœna captiuitatis ſub Diabolo incipit cum paruulo in vtero naſcente, quando adhuc non eſt pœna damni, ſeu exilij quæ incipit ſtatim poſt mortem damnati, quando etiam adhuc non eſt pœna carceris totius damnati, ſecundum animam & corpus, de qua hic loquimur, quæ incipit ſtatim poſt iudicium; ergo pœna captiuitatis ſub Diabolo poſt iudicium, &

C

pœna carceris igniti ſunt pœnæ ſenſibiles; ergo ingerunt amaritudinem & moleſtiam ſenſibilem paruulo damnato.

DILVVNTVR ALIQVA MOTIVA aduerſæ partis; oſtenditurque ex pœnis ſenſibilibus peccati originalis in hac vita, credibile reddi, illud pœnâ ſenſibili in alia vita puniri.

CAPVT VII.

D

VIdetur igitur inconcuſsè tenendum paruulos ſine baptiſmo, ſed in originali decedentes puniri poſt iudicium ex iudicis ordinatione pœnis ſenſibilibus carceris æterni ignis & captiuitatis ſub Diabolo, pœnis tamen omnium pœnarum quibus detenti in illo carcere plectuntur mitiſſimis. Vt ſcribit Auguſtinus ſupra contra Iul. & in Enchirid. capite 29. & libro primo de peccat. meritis cap. 16. Vnde qui hanc ſententiam duram ac aſperam eſſe clamant, caueant, ne Pelagianis occaſionem ac magiſterium præbeant audacius Catholicis opponendi, id quod eis ſemper opponebant non

E

ſolum durum & aſperum, ſed & iniuſtum eſſe, aſſerere paruulos, qui nihil boni aut mali volũtate propria ante vſum rationis agere poſſunt, naſci cum tam antiquo Adami peccato, & propter illud ſi non baptizentur, quod in eorum poteſtate non eſt, ex Dei iudicio in æternum damnari. Recolantque omnes quibus Dei iudicia, de pœnis iſtorum paruulorum dura videntur, verba illa Auguſtini libro vigeſimo primo ciuit. capite duodecimo: per quæ huius iudicij rationem, quantum ab homine reddi poteſt, reddit, non ſolum quantum ad durationem pœnarum de qua ibi præcipuè tractatur, ſed etiam quantũ ad acerbitatem: *Sed pœna æterna*, inquit,

(inquit) *ideò dura & iniuſta ſenſibus videtur humanis: quia in hac infirmitate moribundorum ſenſuum deeſt ille ſenſus altiſſimæ puriſſimæque ſapientiæ, quo ſentiri poſſit quantum ne fas in illa prima præuaricatione commiſſum ſit: quanto enim magis Deo homo fruebatur, tanto maiore impietate dereliquit Deum, & factus eſt malo dignus æterno, qui hoc in ſe peremit bonum, quod eſſe poſſet æternum. Hinc eſt vniuerſa generis humani maſſa damnata; quoniam qui hoc primitus admiſit, cum ea quæ in illo fuerat radicata ſua ſtirpe, punitus eſt, vt nullus ab hoc iuſto debitoque ſupplicio niſi miſericordia & indebita gratia liberetur atque ita diſpertiatur genus humanum, vt in quibuſdam demonſtretur, quid valeat miſericors gratia; in cæteris, quid iuſta vindicta.* Hæc ſanctus Auguſtinus.

Siue propter bonum opus alienum paruulus bono ſenſibili potitur, ita & propter alterius peccatum quod originaliter contraxit, ſenſibile malum merito patietur.

2. Et ſane qui credit paruulum glorificari, ac bonum ſenſibile, propter rectè factum alienū, reportare; neſcio cur non facile etiā crederet paruulum propter malefactum alienum iuſtè torqueri, ac malū ſenſibile reportare; vt colligetur ex Auguſtino libro ſexto in Iulian. cap. quarto, aliàs decimo, ſequentibus verbis; *Vide ergo quam importune noles paruulum de alieno peccato reportare malum, & velis eum de alieno rectè facto reportare bonum, non qualecumque, ſed Dei regnum. Alienum quippe opus eſt, cum credit per alterum; ſicut alienum opus fuit, cum peccauit in altero.* Vtinam aduerſarij qui iſtis paruulis humano affectu, forte contra veritatem, fauent, hanc Beati Auguſtini reſponſionem ab initio ponderarent: quam ſi ſemel rectè perpendiſſent, deſiſterent excitare eius ſententiæ illam querulam vulgi admirationem: *Quomodo paruulus qui nihil mali in ſe fecit, cruciari poteſt*: Deſiſterent, inquam, quia ſicut paruulus qui nihil boni in ſe fecit, reportat (nullo Chriſtiano contradicente) bonum ſenſibile, æternū ſcilicet gaudium, de alieno facto, credendo videlicet per alterum, quando baptizatur; ita paruulus de alieno facto, peccando videlicet in Adamo, reportat malum ſenſibile, æternum ſcilicet ignis dolorem, æternamque triſtitiam.

3. Non ergo Auguſtinus aut eius diſcipuli ſunt illorum paruulorum tortores (vt inſulsè ſatis ab aliquibus eis opponitur) ſed torturæ illis ex diuina iuſtitia debitæ, veri ſecundum Scripturas Sanctas, defenſores; non falſi miſerorum adulatores, aut blandi parentum eorum palpatores. Non ergo rectè aſſeritur Auguſt. noluiſſe determinare an paruuli non baptizati punirentur pœna ignis; quia loco ſupra citato contra Iulian. dixit ſe noluiſſe determinare
Lib. 5. qualis & quanta ſit aliorum paruulorum pœna
c.8. alias ſiue damnatio. Illud enim apertè determinauit
12. ſermone ſupra citato: hoc autem determinare vt ipſe affirmat in lib. de nat. boni, capite octauo, non ſolum de originali, ſed etiam de actuali peccato, non eſt hominis ſed Dei: *Qualis autem* (inquit) *& quanta pœna cuique culpæ debeatur, diuini iudicij eſt, non humani.* Nec inde licet inferre Auguſtinum non determinaſſe aut determinare non potuiſſe vtrum actualia peccata, pœ-
Supr. c. 1. na ignis poſt hanc vitam puniantur. Ad fundamenta igitur ſupra dictorum Theologorum, quibus pœnam ſenſibilem à paruulis remouent reſponderi poteſt.

Soluuntur argumenta Aduerſariorum recte & ſolide.

4. Ad primum quærendū eſſe ab eis an diabolus cum ſuis angelis, peccando, in naturalibus fuerint vulnerati, aut læſi; an ſolum gratuitis ac ſupernaturalibus donis ſpoliati? Si poſterius elegerint, quia docere ſolent in dæmonibus poſt peccatum naturalia permanſiſſe, integra; ab eis vlterius quæri poteſt, cur peccatum paruulorum pœna ſenſibili ignis puniri non poſſet, etiamſi nihil naturale, ſed ſolum donum ſupernaturale tolleret; ſicut diaboli & Angelorum eius, peccatum æterno illo igne punietur (quem eis paratum eſſe docet Euangelium) licet peccando ſolis donis ſupernaturalibus ſpoliati fuerint? Sed quicquid ſit de malis angelis, quantum ad læſionem naturæ per peccatum (quod non eſt huius loci inueſtigare) certiſſimum eſt Secundum Scripturas & Auguſtinum, hominem per peccatum in naturalibus fuiſſe læſum, & non ſolis donis ſupernaturalibus ſpoliatum, vt operoſiſſimè alias oſtendimus, & in toto libro de natura & gratia Sanctiſſimus Magiſter contra Pelagianum probat; ergo potius verum erit, peccatum originale tollere non ſolum ordinem ſupernaturalem: & ita non ſolum intuliſſe homini nocumentum in ſupernaturalibus, ſed & in naturalibus. Homo enim peccando ſeipſum ſpoliauit bono naturæ, quod in Adam prius datum fuiſſe definit Arauſ. can. 22. quodque ab Auguſtino, & aliis antiquis vocatur, *Bonū poſſibilitatis*; & per cuius ſpoliationem natura immutata ac debilitata manet, vt Concilia & Sancti docent, poſt Auguſtinum vbi ſupra cap. 19. contra Pelagium, qui dogmatizabat peccatum, quia ſubſtantia carebat, non potuiſſe debilitare, aut immutare naturam, ideoque Adæ poſteros (vt de eodem refert Auguſtinus ibidem cap. 21.) non eſſe ipſo Adamo infirmiores. Ergo iniquum non videtur vt habens originale non ſibi remiſſum, non ſolum puniatur pœna priuationis doni ſupernaturalis: qualis eſt carentia viſionis Diuinæ, ſed & pœna ſenſibili, quæ eius naturam lædat, cum peccando in Adam, non ſolum ordinem ſupernaturalem: ſed etiam naturalem ſuſtulerit.

Peccatum originale vtrumque ordinem naturalem & ſupernaturalem potuerit.

5. Præterea habitualis iniquitas ſiue reatus peccati, qui in Adam tranſacta actione peccandi, ante remiſſionem manſit quique ad poſteros eius cum natura transfunditur, non fuit aliud diuerſum peccatum in eo à peccato illo actionis, quod ipſe commiſit tranſgrediendo mandatum Dei, ſed vnum & idem diuerſo modo ſe habens, ſeu *tranſiens actu & manens reatu*, vt colligitur ſæpiſſime ex Auguſt. in libris de nupt. & concup. & de peccato originali, in libris contra Iulian. & vt à prædictis Theologis admittitur: ſed peccatum actuale Adami ſuſtulit ordinem naturalem, ergo reatus ille qui in eo ante pœnitentiam permanſit, & qui à parentibus per concupiſcentiam ad paruulos *non tranſmigratione de ſubiecto in ſubiectum* (vt rectè Auguſtinus lib. 5. contra Iulian. cap. 9.) *ſed affectione & contagione pertranſit*, eiſque ante baptiſmum inhæret, tollit in eis ordinem naturalem. Conſequentia euidens videtur, minor probari apertè poteſt ex definitione peccati à præfatis, & ab omnibus aliis Theologis admiſſa: qua eſt *dictum, factum vel concupitum aliquid contra æternam legem*, authore, Beatiſſimo Magiſtro li. 22. cont. Fauſt. c. 27. vbi ſtatim definit quid ſit æterna lex. *Lex vero æterna* (inquit) *eſt ratio diuina vel voluntas Dei ordinem naturalem conſeruari iubens, perturbari vetans*, quam doctrinam latè proſequitur ibidem cap. 28, 29. 30. & cap. 78. vbi docet peccantem quantum in ipſo eſt perturbare in ſe ordinem naturalem, quem lex æterna cōſeruari

Peccati definitio.

Lex æterna quid ſit.

iubet: & lib.26.contra Fauſt. cap.3. *Sed nec ipſe homo contra naturam quicquam facit, niſi cum peccat, qui tamen ſupplicio redigitur ad naturam, ad naturalem quippe iuſtitiæ ordinem pertinet, vt aut peccata non fiant, aut impunita eſſe non valeant: quodlibet horum fit, naturalis ordo ſeruatur, ſi non ab homine, certe à Deo;* igitur ſi Adam tranſgrediendo mandatum Dei in Paradiſo non turbauit in ſe hunc ordinem naturalem legis æternę, non verè peccauit: vel ſi eum ſua tranſgreſſione, quantum in ipſo erat, ſuſtulit, erit ſimiliter in paruulis ſublatus, ſeu turbatus quia in eis ante baptiſmum eſt illud Adami peccatum: vel ſi in eis non dicetur ordo ille ſublatus, peccatum Adæ per quod ille ordo turbatus fuerat, ad eius poſteros tranſitum non fecit, vt Pelagius dogmatizabat.

Secundum argumentũ diluitur.

6. Ad ſecundum reſponderi poteſt dicendo, ſi iuſtus Iudex ſecundum nullum ſenſum punire poteſt paruulum in peccato originali decedentem, quia ſecundum nullum ſenſum peccauit: minus poſſe Angelos beatos, qui nunquam peccauerunt, quique faciem patris eius ſemper vident, ad pœnas æternas inferni, ratione abſoluti Dominij quod in eos habet, detrudere, vt iſti Theologi ipſum poſſe defendunt; Sed hoc in aliud tempus dilato, potius aliter inſtatur. Si paruuli illi à iuſto Iudice ſecundum nullum ſenſum puniri poſſunt, quia ſecundum nullum ſenſum peccauerunt peccato propriæ actionis, ergo non potuit illis Deus mortem corporalem inferre in pœnam peccati originalis: illa enim mors, in ſeparatione animæ à corpore *habet aſperum ſenſum, & cum graui ſenſu adimit ſenſum*, vt rectè Auguſt. lib. dec. tertio ciuit. cap. 6. ergo falſa erunt dicta Sanctarum Scripturarũ, Conciliorum, & Sanctorum Patrum, quibus definiunt, *corpus eſſe mortuum propter peccatum, per vnum hominem peccatum in mundum intraſſe, & mortem per illud peccatum in omnes pertranſiſſe, mortem pœnam eſſe peccati originalis*: ſed quia iſta eſſe falſa ſine blaſphemia impietate concedi nõ poteſt, reſtat vt fateamur prædictos paruulos in hac vita, ſecundum ſenſum grauiter puniri in pœnam originalis: vnde potius colligimus non debere videri abſurdum aut iniquum, ſi etiam in alia vita, reſumptis corporibus, in ſenſibus ſimiliter, propter ſolum originale puniantur: licet non tam atrociter & intensè in illa futura vita poſt iudicium, cuius menſura erit æternitas, quàm quando hic tranſitoriè mortem acerbam, vel alias graues pœnas patiuntur, ſed multo mitiùs & leniùs punientur. Vnde non dubitat Auguſtin. locis vbi ſupra, aſſerere illos futuros in leuiſſima omnium damnatione, quæ tamen damnatio, quia æterna erit, intolerabilior eis erit quacumq; pœna tranſitoria, quam hîc homines pati nouimus, etiamſi gladio trucidarentur aut igne conſumerentur. Quis enim non malet tali ſuppliciorum genere tranſitoriè interfici, quam pœna quantumque leui ſempiternè moleſtari?

Rom.8. 10.5.12.

OSTENDITVR MANIFESTE Commentarium in Epiſtolam ad Romanos, qui Beato Ambroſio tribuitur, non eſſe ipſius, ſed alicuius Pelagiani: errorẽſque illius Commentarij de poſſibilitate naturæ & de gratia Chriſti notantur.

CAPVT VIII.

1. AD authoritatem illam quæ ſub nomine Ambroſij à quibuſdam pro ſe citari ſolet, dicendum illum Commentarium in Epiſtolam ad Rom. nullo modo eſſe Sancti Ambroſij, ſed alicuius peruerſiſſimi Pelag. qui, licet aliquando à Pelagianiſtis differat, vt incautis retia tendat, venenata hæreſeos Pelagianæ ſemina, nunc apertè, nunc occultè, per vniuerſam illam expoſitionem ſpargit: vt mirum ſit eum Commentarium à Scriptoribus Catholicis Sapientiſſimo Eccleſiæ Doctori Beatiſſimo Ambroſio, paſſim tribui, & ex eo in profundiſſimis quæſtionibus de prædeſtinatione & gratia, quas Pelagiani impugnabant, teſtimonia ad eadem Myſteria prædeſtinationis & gratiæ explicanda, velut oracula citari, cum omnia ferè loca Pauli vnde S. Auguſtinus eiuſque veri diſcipuli Proſper & Fulgentius Myſteria illa confirmant, in eodem Commentario ad alios ſenſus, intentionem Auguſtini eludentes, & Pelagianorum dogmati fauentes, detorqueantur, vt conferenti expoſitionem prædictorum locorum in Auguſtino, eorumque denique interpretationem in illo Commentario, facile patebit. Si quis autem quæ, vel vbi iſta ſint ſemina ſcire deſiderat; legat eundem Commentarium ſuper caput ſecundum; vbi hæc verba ſcribuntur: *Credens gentilis duce natura in Chriſtum, condemnat Iudæum, cui lex promiſerat Chriſtum, & aduenienti ei credere noluit. Quanto ergo gentilis dignus eſt gloria, qui per ſolam naturam intellexit authorem? Sicut dixit Petrus Apoſtolus, Authorem vero vitæ interfeciſtis.* Eandem doctrinam latè explicat ſuper caput 5. §. *Quia lex naturalis*, vbi docet, hominem poſſe agere vitam piam ab initio vſquè in finem ſecundùm veram & Chriſtianam prudentiam ex lege naturæ. Idem habet eodem capite §. *In quos autem regnauit mors*. Et §. *Igitur qui ante legem ſeruauit hoc natura duce*. Et §. *Quia ipſi naturæ quodammodo inſerta ſunt ſemina*. Et ſuper cap. 6. §. *Per naturam enim inducta*: & ſuper cap. 10. *Quamuis enim oculus*: & ſuper cap. 11. §. *Quia natura ipſa duce.* Hanc doctrinam fuiſſe inter Pelagianos celeberrimam, ex innumeris Beati Auguſtini locis colligi poteſt, primo ex libro de peccato originali cap. 26. *Non igitur ſicut Pelagius & eius diſcipuli tempora diuidamus, dicentes primum vixiſſe iuſtos homines ex natura, deinde ſub lege; tertio ſub gratia. Et natura ſcilicet, ab Adam, tam longa ætate; quia lex nondum erat data. Tunc enim, aiunt, duce ratione cognoſcebatur Creator, & quemadmodum eſſet viuendum ſcriptum gerebatur in cordibus, non lege litteræ, ſed naturæ. Verum vitiatis moribus, inquiunt, vbi cœpit non ſufficere natura iam decolor, lex ei addita eſt, qua velut lima fulgori priſtino, detrita rubigine, redderetur. Sed poſtea quam nimia, ſicut diſputant, peccandi conſuetudo præualuit, cui ſanandæ lex parum valeret; Chriſtus aduenit, & tanquam morbo deſpera-*

Commentarius qui ſub nomine Ambroſij circumfertur in epiſt. Paul. ad Rom. eius non eſſe, ſed alicuius Pelagiani probatur.

Auguſt. lib. de peccat. origin. cap. 26.

tiſſimo non per diſcipulos, ſed per ſeipſum medicus ipſe ſubuenit.

Doctrinam huiuſce Cōmentarij latè refutat Auguſt. & Concil. Arauſic.

2. Eandem doctrinam Pelagianorum de naturæ firmitate ad operandum ex ſe iuſtitiam, refert & refutat Auguſtinus toto libro de natura & gratia, & in libro de gratia Chriſti, & in libris contra Iulianum, præcipuè libro ſexto, cap. duodecimo, alias 24. & contra duas Epiſt. Pelagian. lib. 1. cap. 21. In quibus locis euidenter probat ex ſanctis Scripturis, euacuari per hanc doctrinam ſcandalum crucis, hoc eſt, ex ea ſequi Chriſtum gratis eſſe mortuum. Hocque idem poſt Auguſt. canonizat. Conc. Arauſ. can. 21. definiens. *Chriſtum gratis eſſe mortuum, ſi ex natura eſſet iuſtitia.*

3. Sed relicto hoc errore, ex quo liquidiſſimè conſtat eundem Commentarium cum Pelagianis conuenire; obſeruandum eſt ipſum ſemper explicare gratiā Chriſti per remiſſionem peccatorum, aut per doctrinam & exemplū Chriſti; vt patet ſuper caput tertium. §. *Quamobrem.* & ſuper caput quintum. §. *Manifeſtum eſt per Chriſtum*, & ſuper caput ſextum. §. *Hoc eſt nunquid.* & ſuper caput octauum. §. *tertio damnat peccatum.* & §. *Ita ſi nos*, & ſuper caput nonum. §. *Hoc ſemen.* & ſuper caput 11. §. *Verum eſt quis merces.* Pelagianos gratiam propriam Chriſti (ſine qua nihil ad colendum rectè verum Deum poteſt fieri, & quæ totum id donat) poſuiſſe in remiſſionem peccatorum, aut in lege, ſiue doctrina & exemplo Chriſti patet ex Augu. in libro de gratia Chriſti cap. 1. 35. 37. 38. 39. 40. & 41. & Epiſtola 95. & ſæpiſſimè aliàs quod iiſdem locis ab Auguſtino improbatur ex orationibus Eccleſiæ, præcipuè ex Oratione Dominica, in qua fideles inſtanter petentes à Deo gratiam ad ſuperandas tentationes, quæ in hac mortalitate non deſunt, quando dicunt, *Et ne nos inducas in tentationem*; non orant remiſſionem peccatorum, quæ quotidie admittunt, quia hoc ſuperius in eadem Oratione petunt, dicendo: *Dimitte nobis debita noſtra.* Nec doctrinam, aut exemplum Chriſti, quod ad doctrinam reducitur, vt ſcribit Auguſtinus de gratia Chriſti capite trigeſimo quinto, & quadrageſimo primo, petunt. Quia vt ex eodem Magiſtro colligitur Epiſtola 107. hoc falſo affirmaretur. *Non ergo*, inquit, *gratiam dicamus eſſe doctrinam: ſed agnoſcamus gratiam: quæ facit prodeſſe doctrinam: quæ gratia ſi deſit, videmus etiam obeſſe doctrinam*; quia vt ſæpè idem Doctor ex Apoſtolo notat, *Lex iram operatur; & lex transgreſſionis gratia poſita eſt, &, ſi in lege iuſtificamini, à gratia excidiſtis, ſi ex lege iuſtitia, ergo Chriſtus gratis mortuus eſt.* Quibus teſtimoniis, conuincitur falſitas Pelagianorum aſſerentium gratiam propriam Chriſti, quæ opera pia donat, conſiſtere in lege, ſiue doctrina, ſiue exemplo.

Auguſt. Epi. 107.

Vltra externam doctrinam alia eſt interna gratia neceſſario admittenda quæ voluntatem agat.

Ro. 4. 23. Galat. 3. 19. 5. 4. 2. fin.

4. Et dubio procul, ſicut impoſſibile erat hominem ex peccato Adami languidum & infirmum, operari aliquod opus iuſtitiæ cum ſolo adiutorio legis Moyſi, ſine Spiritu gratiæ victricis; aliàs liberum arbitrium ex peccato primi hominis non eſſet infirmatum, vt rectè in ſimili infert Arauſ. Conc. Canone octauo, ſic impoſſibile eſt hominem poſt peccatum operari aliquod opus iuſtitię cum ſola doctrina Euangelica, aut cum ſolo exemplo conuerſationis Dominicæ, ſine auxilio gratię actualis victricis, ſiue gratię opus donantis. Quod mirabiliter expendit ille ſapientiſſimus mortalium libro decimo

A quinto ciuit. Dei cap. ſexto. *Spiritus autem ſanctus operatur*, inquit, *intrinſecus, vt valeat aliquid medicina quæ adhibetur extrinſecus: alioquin, etiamſi Deus ipſe vtens creatura ſibi ſubdita in aliqua ſpecie humana ſenſus alloquatur humanos, ſiue iſtos corporis, ſiue illos, quos iſtis ſimillimos habemus in ſomnis; nec interiori gratia mentem regat atque agat; nihil prodeſt homini omnis prædicatio veritatis.* Gratia autem quæ voluntatem agit, vt conſentiat, tantùm diſtat à lege promittente, imò & à quocunque alio auxilio, ſiue interno, ſiue externo ſolùm inuitante, exhortante, comminante, aut terrente, vt de ea non dubitet Auguſt. affirmare de geſt. lib. Pelag. cap. 3. *Qui enim agi-*
B *tur, agere aliquid ipſe vix intelligitur.* Non dicit, *vix agit, ſed, vix agere aliquid intelligitur.* Vbi minimè vult hominem ex gratia operantem nihil agere, vt patet ex ſerm. 6. de verb. Apoſt. vbi ait: *Dicit mihi aliquis, Ergo agimur, non agimus. Reſpondeo, imo & agis; ſi à bono agaris. Spiritus enim Dei qui te agit, agentibus adiutor eſt; ipſum nomen adiutoris præſcribit tibi, quia & tu ipſe aliquid agis. Agnoſce quid poſſis; agnoſce quid confiteris, quando dicis: Adiutor meus eſto, ne derelinquas me: Adiutorem vtique inuocas Deum. Nemo adiuuatur, ſi ab illo nihil agatur.* Et in lib. de corrept. & gra. cap. 2. *Aguntur enim vt agant, non vt ipſi nihil agant.*

Gratia Dei agimur, & cum ipſa agimus.

C 5. Sed ſupradicta expoſitione gratiæ propriæ Chriſti omiſſa, in qua iſte Commentarius cum Pelagianis conuenit, admonendum eſt, ipſum alio etiam modo penitus euacuare gratiā Chriſti, vt patet ſuper caput nonum ad Rom. §. *Ex perſona contradicentis.* Et §. *Ita & Deus*, & §. *Qui omnes ſaluos vult, manente iuſtitia.* In quibus locis maniſeſtè ponit meritum ante gratiam, & conſequenter illud deſtruit: *Si autem gratia, iam non ex operibus; alioquin gratia iam non eſt gratia*: quia negat Deum alicui gratioſum eſſe, aut ei miſereri, niſi præcedat in eo, cui miſeretur aliqua iuſtitia: æqua enim lance pendit operationem Dei, ſiue miſerentis, ſiue indurantis, vt
D ſicut ad indurationem neceſſe eſt præcedat meritum indurati, ſic & ad miſericordiam, etiam eam, qua quis ad fidem vocatur, neceſſe eſt antecedat aliquod meritum, ſaltem bonæ cogitationis, eius cuius Deus miſeretur: vt patet ex illa eius definitione de vocatione ſuper illa verba. *Quos prædeſtinauit, hos & vocauit. Vocare*, inquit, *eſt cogitantem de fide adiuuare aut compungere eum quem ſciat audire.* Sed ipſum vlterius audiamus in ſupradicto paragrapho ſuper illa verba, *Igitur cuius vult miſeretur, & quem vult indurat: Ex perſona contradicentis*, inquit, *loquitur, non quaſi putet Deum neglecta iuſtitia alicui gratioſum vt vnam è partibus accipiat; alteram reſpuat, hoc*
E *eſt vnum compungat vt credat, alterum induret ne credat.*

Commentarius prædictus gratiā euacuat.

Rom. 11. 6.

Rom. c. 8

Rom. 9. 18.

6. Et prædictam ſuam intentionem contra gratiam Dei ſtabiliendo, & comparationem illam figuli ab Apoſtolo adductā, Deo adaptando, ſic paulo inferius concludit: *Ita & Deus, cum omnes & vna & eadem maſſa ſimus in ſubſtantia, & cuncti peccatores; alij miſeretur, & alterum deſpicit, non ſine iuſtitia. In figulo enim ſola voluntas eſt; in Deo, voluntas cum iuſtitia. Scit enim cuius debeat miſereri.* Hæc ſunt huius Commentarij verba, quæ commodius in ſequenti capite examinabuntur.

DECLARATVR QVOMODO prædictus Commentarius prædeſtinationem Diuinam deſtruat, eam ad ſolam præſcientiam reducendo; atque adeò ſcandalum Crucis euacuando.

CAPVT IX.

IN iſtis igitur Pelagianis principiis, iſtorum
author Commentariorum fundatus, explicat
conſequenter ad ſuum ſenſum ea quæ adducit
Apoſtolus ad profundiſſimum Diuinæ præde- B
ſtinationis Myſterium, mundo prædicandũ; de
Dei præſcientia; ad eam omnia reducens vſque
ad ipſam præparationem: quam ſic definit ibi-
In cap. 9. dem: *Præparare autem vnumquemque, eſt præſcire*
verſ. 92. *quid futurum ſit.* Vt ſecundum ipſum nihil ſit
prædeſtinare, quam, eos qui omnem gratiam, &
miſericordiam etiam vocationis ad fidem, benè
operando præueniunt, præſcire Deum quid à
ſe futuri ſunt: *Scit enim Deus*, inquit, vbi ſupra,
cui debeat miſereri, & nulli neglecta iuſtitia gra-
tioſus eſt, vt vnum è duobus paribus accipiat, alte-
rum reſpuat. Ergo, ſi ſcit Deus cui debeat miſe-
reri, vt nulli gratioſus ſit, neglecta iuſtitia, ſeu
ſine iuſtitia, tota eius miſericordia & gratia C
erit ex iuſtitiæ debito: ergo tota illa, quæ dici-
tur eſſe eius gratia, nõ erit vera gratia, id enim
quod ex iuſtitia boni operis, ſeu voluntatis gra-
tiam præuenientis debetur, nullo modo gra-
tia Chriſti eſſe poteſt, *Ei enim qui operatur, merces*
Rom. 4 *non imputatur ſecundũ gratiam, ſed ſecundum debitũ:*
Et, *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* nec conſe-
11. 35. quenter miſericordia: quia hæc nunquam me-
rito quod miſericordia, aut gratia non eſt, da-
tur, vt recte Auguſt. de gratia & libero arbitrio
capit. nono. Si igitur vera miſericordia eſt, gra-
tuita eſſe debet: Deus ergo, qui ſecundùm hunc
Commentarium, ſemper ſeruat æqualem iuſti-
tiam, tam in miſerando, quã in reſpuendo aut D
deſpiciendo, quia miſeretur eius, cuius præ-
ſcius eſt, quod miſericordiam ei ex iuſtitia da-
turus eſt, ſicut iuſte indurat eum, cuius præſcius
eſt, quod bene operaturus, vel reuerſurus ex
iniquitate non ſit, nullũ verè prædeſtinat, quod
aſſerere blaſphemum eſſet: eos enim homines
tantum Deus prædeſtinat, teſte Aug. de præde-
Sub. fin. ſtinatione Sanctorum, capit. nono, qui ipſo do-
nante ſumpturi ſunt fidem, quales eſſe non poſ-
ſunt ij quibus nulla gratia, aut miſericordia da-
tur, niſi ex iuſtitia, quia eorum fides & opera
Dei dona eſſe non poſſunt, cum nullam à Deo
recipiant verã, ſeu gratuitam gratiam, aut mi-
ſericordiã, quæ ſola, fidẽ aut opera bona donat E
ſed gratiã aut miſericordiam, quæ debita affir-
matur, quia ex iuſtitia redditur, non donatur.
Qui prædeſtinationem ad ſolam præſcientiã operum voluntatis cũ Pelagianis reducit, illam prorſus euacuat iuxta Auguſtinum.
2. Deus ergo eos, qui ſic prædeſtinati vocan-
tur, tantum præſcit non prædeſtinat, vt viſum
eſt, & patet ex illo Auguſt. ibi ſupra de præde-
ſtinatione Sanctorum: *Sed vtrum*, ait: *prædicato*
ſibi Chriſto, à ſeipſis habituri eſſent fidem, an Deo
donante ſumpturi, id eſt vtrum eos tantummodo præ-
ſcierit, an etiam prædeſtinarit Deus, &c. In nullo
igitur à Pelagianis, de ſententia prædeſtinatio-
nis, iſte Commentarius differt, qui veram gra-
tiam & miſericordiam deſtruit, vnde prædeſti-
nati vaſa miſericordiæ ab Apoſtolo vocantur,
quique prædeſtinationem in præſcientia tan-
A tum ponit, vt Pelagiani ponebant. Sicut ex Au- Ro. 9. 23.
guſt. capite decimo octauo de prædeſtinatione
Sanctorum, his verbis patet: *Præſciebat ergò, ait*
Pelagianus, qui futuri eſſent Sancti & immaculati
per liberæ voluntatis arbitrium: & ideò eos ante mun-
di conſtitutionem, in ipſa ſua præſcientia, qua tales fu-
turos eſſe præſciuit, elegit, ergo inquit, antequam
eſſent, prædeſtinans filios, quos futuros Sanctos, im-
maculatoſque præſciuit, vtique ipſe non fecit, nec ſe
facturum, ſed illos futuros eſſe præuidit. Ecce
quam familiare fuit Pelagianis ſic prædeſtina-
tionem explicare, vt nihil aliud eſſet quam præ-
ſcientia bonorum operum, quæ homo ex ſe ha-
biturus eſſet, non Deo donante ſumpturus:
B quos in hoc iſte Commentarius ſequitur.
3. Dici poſſet hunc Commentarium in hoc à *Commentarius iſte ab errore illo liberari contenditur.*
Pelagianis differre, quod requirat gratiam &
miſericordiam Dei, quamuis conatum hominis
ſubſequentes, ſine quibus opera pia non fiant,
atque ideò ipſum non affirmare Deum non fa-
cere illa opera, ſed liberum arbitrium, vt Pelag.
affirmabant, imò contrarium potius affirmare:
cum ea ſine miſericordia Dei non fieri docet.
4. Sed ad hoc reſponderi poteſt, hominem ex *Euacuatur iſthæc excuſatio.*
ſe habiturum, non Deo donante ſumpturum
opera quæ fiunt à libero arbitrio ſine vera, hoc
eſt gratuita gratia; quamuis dicerentur non fie-
ri ſine auxilio, quod eis deſuper deberetur, vt
C patet ex Pelagianis, qui vbique ab Eccleſia iu-
dicati, & conuicti ſunt poſuiſſe opera pia in li-
bero arbitrio, & quod ex ſeipſo homo illa ha-
beret; quamuis ad eadem opera facienda gra-
tiam Dei, quæ gratuita non eſſe conuinceretur,
quia hominis conatum præſupponere dicere-
tur, requirebant. Quod patet ex verbis Pelagia-
norum apud Auguſt. libro ſecundo ad Bonifa-
cium capite nono, aliàs decimo. *Quid ergo quod in*
conſequentibus vbi ea quæ ipſi ſentiunt, commemorant,
dicunt ſe confiteri, gratiam quoque adiuuare vniuſcu-
iuſque bonum propoſitum; non tamen reluctanti ſtu-
dium virtutis immittere? Ad idem citari poſſunt
illa Iuliani verba, apud Auguſt. libro primo ad
D Bonifacium capite 18. & 19. *Hominem in bono* Aug. li. 1. ad Bonif.
opere à Dei gratia ſemper adiuuari defendimus.
Cui ibidem opponit Auguſtinus, *Vos autem in*
bono opere ſic putatis hominem adiuuari gratia Dei,
vt in excitanda eius ad ipſum bonum opus volunta-
te, nihil eam credatis operari. Quod ſatis ipſa
tua verba declarant. Cur enim non dixiſti hominem
Dei gratia in bonum excitari; ſicut dixiſti, in ma-
lum diaboli ſuggeſtionibus incitari? Sed dixiſti in bo-
no opere à Dei gratia ſemper adiuuari; tanquam pro
meritis videlicet voluntatis bonæ, vt reddatur debita
gratia, non donetur indebita; ac ſic gratia, iam non
ſit gratia.
5. Conuincitur igitur, hunc Commentarium
E docere hominem ex ſe habere opera pia, licet
ad ea requirat gratiam, ipſa opera ſeu vile ſub-
ſequentem, talis enim gratia, vera gratia eſſe
non poteſt, quia, vt benè Auguſtinus de peccato
Originali capite vigeſimo quarto, *etiam anti-* *Gratia non ſequitur meritum nudæ voluntatis.*
quorum iuſtorum corda eadem mundabantur mediato-
ris fide, & diffundebatur in eis charitas per Spiritum
ſanctum, qui vbi vult ſpirat, non merita ſequens, ſed
etiam ipſa merita faciens. Non enim Dei gratia,
gratia erit vllo modò niſi gratuita fuerit omni
modo.
6. Dicetur adhuc hunc Commentarium non *Alius modus excuſãdi prædictũ Commentarium euacuatur.*
euacuare veram gratiã, quamuis docet volun-
tatem humanam, eam præuenire, quia non do-
cet actum voluntatis gratiam præuenientis, eſſe

meritum gratiæ, vt Pelagiani dicebant teſte Auguſtino in verbis iam citatis. Sed contra hoc eſt quod ille Commentarius apertè affirmat *Deum nemine ſe exhibere gratioſum, neglecta iuſtitia, & eum ſcire, cui debeat miſereri.* Ergo ſi gratia aut miſericordia eſt debita, & datur ſemper ex iuſtitia, ideò erit, quia meritũ hominis ſupponit.

Si voluntas in aliquo pio opere gratiã antecederet, ſita gratiam mereretur.

7. Et verè, quomodocunque hic Commentarius voluntatem hominis in aliquo conata vel opere pio gratiam actualem Dei antecedere dicat, cauere debet ne ipſam Dei gratiã euacuare forte conuincatur, quia non erit, vt videtur, gratuita aut donata, ſed retributa: iuxta illud inuictiſſimum Apoſtoli, *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* Ad quod teſtimonium Apoſtolicum reſpiciens Auguſtinus libro primo retract. capite nono: *Voluntas ergo, ait, ipſa, niſi Dei gratia liberetur à ſeruitute, qua facta eſt ſerua peccati, & vt vitia ſuperet adiuuetur, rectè pieque viui à mortalibus non poteſt; & hoc diuinum beneficium, quo liberatur, niſi eam præueniret, iam meritis eius daretur, & non eſſet gratia, quæ vtique gratis datur:* Et libro quarto contra Iulianum, capite tertio. *Non tamen, vt eius bona voluntas poſſit præcedere præter gratiam, ne vel ipſam prior det, vt retribuatur ei, ac ſic gratia iam non ſit gratia, dum non datur gratuita, ſed redditur debita.* Et libro ſecundo ad Bonifacium, capite octauo: *Si ſine gratia Dei per nos incipit cupiditas boni: ipſum cœptum erit meritum, cui, tanquam ex debito, gratiæ veniat adiutorium, ac ſic gratia Dei non gratis donabitur, ſed ſecundum meritum noſtrum dabitur.*

Rom. 11. 1in. August. li. 1. retr. Paulo poſt init.

8. Hæc tria teſtimonia clarè demonſtrant, Auguſt. firmiter ſentire voluntatem fore gratiæ meritum, ſi ea admittatur in aliquo conatu, vel opere pio, ipſam gratiam Dei antecedere. Conſtat igitur hunc Commentarium, quamuis gratiam & miſericordiam requirat poſt conatũ voluntatis ad bene operandum, ponere forte ipſa pia opera in ipſa hominis voluntate, vt ea ex ſe habeat, & non à Deo donata ſint atque adeò forſan reducere cum Pelagianis totam prædeſtinationem ad ſolam præſcientiam; &, ſi ita eſt, docere conſequenter, velit nolit, nullum opus pium hominis, eſſe donum Dei: & ita tandem ſcandalum Crucis euacuare. Quia vt rectè Arauſ. Cano. vigeſimo primo, poſt Auguſtinum: *Si ex naturæ iuſtitia: Chriſtus gratis mortuus eſt.*

Concil. Arauſ.

Prædeſtinatio non eſt ſola præſcientia.

9. Contra hanc ergo doctrinam, quæ prædeſtinationem, ſolam præſcientiam facit, audienda ſunt Beatiſſimi Auguſtini duo cœleſtia Oracula, quæ pectoribus Chriſtianis ſemper firmiter inhærere debent. Primum, ex Tractatu 86. in Ioan. *Hic certè vacat vana illorum ratiocinatio, qui præſcientiam Dei defendunt, contra gratiam Dei, & ideò dicunt nos electos ante mundi conſtitutionem, quia præſciuit nos Deus futuros bonos, non ſeipſum nos facturũ bonos. Non hoc dicit, qui dicit, Non vos me elegiſtis, quoniã ſi propterea nos elegiſſet, quia bonos futuros nos eſſe præſciuerat, ſimul præſciſſet, quod cũ nos fuiſſemus prius electuri. Nõ enim electi ſunt quia boni fuerunt, qui boni non eſſent, niſi electi eſſent, alioquin gratia iam non eſt gratia.* Secundum Oraculum eſt in libro de prædeſtinatione Sanctorum, capite decimo octauo: *Intueamur ergo, ait, verba Apoſtoli, atque videamus vtrum nos propterea elegerit ante mundi conſtitutionem, quia ſancti & immaculati futuri eramus, an vt eſſemus? Benedictus, inquit, Deus & Pater Domini noſtri IESV Chriſti, qui nos benedixit in omni benedictione in cæleſtibus, in Chriſto, ſicut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, vt eſſemus ſancti & immaculati: non ergo quia futuri eramus, ſed vt eſſemus. Nempe certum eſt, nempe manifeſtum eſt, ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipſe, prædeſtinans vt tales per gratiam eius eſſemus.*

Auguſt. tract. 86. in Ioan. circa medium. Auguſt. Ephe. 1. 3

10. Exploſo igitur iſto huius Commentarij ſenſu de Diuina prædeſtinatione (quæ ſemper euacuatur, & ad ſolam præſcientiam reducitur, vt alibi latius; ſiue gratia voluntatem ſubſequi, ſiue etiam antecedere dicatur, niſi ſit illa gratia per quam diffunditur Charitas in cordibus noſtris, quæ filios promiſſionis facit, ac conſequenter pia opera donat; & quam Beatiſſimus Auguſt. affirmat: *Pelagium ſicut confitendum eſt, nunquam confeſſum fuiſſe*; quęque ab aliquibus qui totimos de ea altercante implent, plus forte implicatur, quàm ſecundum mentem Auguſtini explicatur) ad alium eiuſdem Commentarij ſenſum Pelagianiſticum detegendum tranſeamus.

De gratia Chriſti c. 30.

OSTENDITVR ILLVM Commentarium euacuare peccatum originale.

CAPVT X.

Idem Commentarius videtur deſtruere peccatum originis.

AVthor igitur illius Commentarij quamuis admittat cum quibuſdam Pelagianis quorum meminit Beatus Auguſtinus libro 4. ad Bonif. ca. 4. per Adam mortem corporalem ad nos tranſiiſſe: explicat tamen illud Apoſtolicum teſtimonium: *Corpus quidem mortuum eſt propter peccatum*, quod Auguſt. lib. 1. de pecc. mer. cap. 4. 5. 9. 7. ſcribit eſſe euidentiſſimum ad probandum mortem corporalem propter peccatum fuiſſe inflictam, de ſola morte ſpirituali hominis, vt forte faueat callidè ſenſui aliorum Pelagianor. qui ſimilia Scripturæ loca de morte ſolius animæ interpretabantur: vt colligitur ex eodem Aug. lib. 1. de peccat. meritis cap. 2. quia apertè dogmatizabant Adam ſic creatum fuiſſe, vt etiam ſine peccati merito moreretur, non pœnâ culpæ, ſed neceſſitate naturæ.

Rom. 8. 10.

2. Sed ſi quis forte prædicti authoris intentionem in hoc excuſare tentauerit: fateor mihi eam, ſuperiora conſideranti eſſe nimis ſuſpectam, præterquàm quod peccatum originale tollere videatur. Nam quamquam ſupra c. 5. ad Rom. dicat: *Manifeſtum eſſe in Adam omnes peccaſſe quaſi in maſſa* Subiiciens ſtatim: *Ipſe enim per peccatum corruptus, quos genuit, omnes nati ſunt ſub peccato. Ex hoc igitur cuncti peccatores, quia ex ipſo ſumus omnes.* Et iterum ſuper illa verba eiuſdem capitis: *Non ſicut per vnum peccatum*, ſubdit, *vt enim delicto Adæ multi tenentur à morte ſecunda in inferno inferiori.* Quamquam (inquam) iſta ſcribat, quæ videntur Apoſtolo congruere, quæque per ſe ſumpta, ſine ſcrupulo accipi poſſent catholicè dicta: peccatum tamen quod ex Adam trahimus, ſic deinde ſuper cap. 7. explicat, vt nihil aliud per illud intelligere videatur, quam corruptionem ſolius carnis, ſiue peccatum in membris habitans, anima vniuſcuiuſq; ab omni vitio manente illæsâ, niſi quando ipſe peccat, peccato proprio, legi carnis conſentiendo. *Propterea* (inquit) *quia ipſa caro, & non anima ex traduce eſt, & ex origine carnis peccati.* Explicatque ibidem ſuper capite 7. eſſe ſub peccato, nihil

aliud eſſe, quàm originem trahere ex Adam, qui prior peccauit, & proprio delicto ſubiectum fieri peccato: negatque ſuper illa verba. *Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem*: illam condemnationem eſſe vniuerſalem, *quia y ſolùm* (inquit) *ex vno, Adæ peccato condemnantur, qui in ſimilitudine præuaricationis eius peccauerunt.* Conſequens igitur eſt, hunc Commentarium liberos facere infantes, qui ſine baptiſmo ex hac vita decedunt à damnatione, quam omnes homines Scriptura incurrere affirmat ex peccato Adami. Ipſi enim non peccant in ſimilitudine præuaricationis Adæ: ſoli enim Adulti ſic peccant, vt clarè ex Apoſtolo & Auguſt. ibidem colligitur.

Idem Commentarius nullius eſſe authoritatis oſtenditur.

3. Egregius ergo Doctor tot Pelagianiſmorum adſtipulator, ab iſtis Theologicis citatur ad ſuam ſententiam confirmandam, & ad Beati Auguſt. doctrinam infirmandam de damnatione peccato originali debita; quam Pelagiani non minus quàm ipſum originale peccatum reſpuebant. Quid igitur quæſo præiudicij doctrinæ S. Auguſtini afferre poteſt, ſi Pelagianus ille dicat propter peccatum Adæ, paruulos gehennam non morari; aut ſi Pelagiani hominis authoritas contra doctrinam beati Auguſt. valere putatur; vera Chriſti Domini gratia deſtruatur, ac conſequenter Chriſtum gratis eſſe mortuum dicatur: Sanctorum prædeſtinatio ad ſolam præſcientiam reducatur, non ſolùm gehenna, ſed nulla damnatio propter peccatum originale admittatur, atque tandem ipſum originale tanquam fabula irrideatur, & Pelagiana hæreſis in ſuum thronum reponatur? Sed abſit tam extrema dementia à cordibus Chriſtianis, à filiis promiſſionis, à vaſis miſericordiæ, ab eis qui columnæ & firmamento veritatis fortiter inhærent, vt non circumferantur omni vento doctrinæ. Quid igitur reſtat, niſi vt illud teſtimonium ſub nomine Ambroſij citatum, & Commentarium illum Pelagianiſticum, vnde idem teſtimonium depromitur, in poſterum ſpernamus, & à Beatiſſimo Ambroſio ſuſpicionem Pelagianæ hæreſis propulſemus, qui ex hoc ſæculo teſte Beatiſſimo Auguſtin. lib. 1. contra Iulian. cap. 4. antequam Pelagiani ebullirent, exiuit?

4. Sed hic non eſt omittendum admonere, ſi hoc teſtimoniū in quo aſſeritur gehennam peccato Adæ nō deberi, Sancti Ambroſij eſſe rectè probaretur; vt inde colligeretur, infantes cum ſolo illo peccato morientes, eſſe liberos à pœna ignis, ſeu ſenſus (vt Theologi qui hoc teſtimonium citant, contendunt) parùm aut nihil contra nos vrgere, ipſoſque non diſſimili argumento conuinci poſſe, ad ponendum in prædictis paruulis pœnam ignis; quia ipſorum primarij Magiſtri (vt infra probabimus) apertè docent, peccato in naſcentibus ex Adam contracto, gehennam deberi. Omittant igitur in poſterum nobis opponere illam authoritatem, cuiuſcumque authoris ſit, ne eis contrà opponamus authoritatem ſui Magiſtri, & cōſequenter ſuam, vnde ipſorum ora obſtruamus. (Excogitabunt enim quia vinci nunquam forte patientur) aliquas de gehenna interpretationes (ad ſaluandum ſuam doctrinam, ſaltem ſtrepitu verborum, ab aperta inconſtantia) quæ non minus nobis contra ipſos, quàm ipſis contra nos deſeruient.

5. Vt tamen prædictū, quod Ambroſio proba-

A uinus ſupponit teſtimonium, à Theologis illis celebratum: non tantùm ex ſola authoris infamatione, aut ex aliis eius aſſertionibus erroneis ſolummodo ſuſpectum putetur: examinandum eſt, an ſententia ipſius ſapiat Pelagianiſmum: vel ſaltem ei faueat; cum dicat: *Mors autem diſſolutio corporis eſt, cum anima à corpore ſeparatur; eſt & alia mors, quæ ſecunda dicitur, in gehenna; quam non peccato Adæ patimur; ſed eius occaſione propriis peccatis acquiritur.* In quibus verbis vigilantiſſimè cauendæ ſunt inſidiæ huius Commentarij, ne labitulum præbere in hoc teſtimonio permittatur dogmati Pelagianiſtarum de peccato originali; quia tam non explicat, ſed implicat

Cauendus in iſto Commentario latens error Pelagianus.

B illis verbis, vt potius horrendæ obſcuritati ludere videatur, quâ ſe tegat, ne error in eo facile deprehendatur, & ſimul ambiguitati, vt omnia ſaluo Pelagiano dogmate exponere poſſet. Quid eſt enim, homines non pati mortem ſecundam gehennæ, peccato Adæ, ſed ex eius occaſione propriis peccatis illam acquirere, niſi id quod poſtea, in expoſitione eiuſdem capitis dicit: *Condemnationem*, ſcilicet, *ex peccato Adæ ſecutam, non eſſe generalem, neque omnes comprehendere, ſed eos tantum vno Adæ peccato condemnatos eſſe, & à morte ſecunda teneri in inferno inferiori, quia in ſimilitudine præuaricationis Adæ peccauerunt.*

C 6. Nullam igitur agnoſcit damnationem ex vno Adæ peccato in aliquo, niſi in eo, qui peccat, peccato proprio. Dicit igitur homines propriis ſolùm peccatis eſſe damnatos, additque *ex vno Adæ peccato, ſeu eius occaſione*, tum fortè, quia Adam prius peccando, exemplum poſteris dedit, tum certè (vt aperte explicat ſuper cap. 7. *Quia ex Adam, qui prior peccauit, originem trahimus, ſubiecti propriis peccatis, quia corpus habemus concupiſcentiâ, quæ ad peccatum ſtimulat, corruptum, ex vitio animæ Adæ; ex quo prius corpus proprium Adæ corruptum fuit, vnde corpora noſtra, quæ per originem ex traduce illius corporis deſcendunt, corrumpuntur, concupiſcentiam vt dictum eſt, trahentia: ad quam* (in-

D quit) *concupiſcentiam Diabolus accedit, tamquam ad ſuam legem, & manet quaſi in peccato peccatum; quia caro iam peccati eſt, vt decipiat hominem ſuggeſtionibus malis.*

7. Ecce clarè quomodo nullum peccatum Adæ in poſteris agnoſcit iſte author, quod non ſit peccatum propriæ actionis, in ſimilitudinem ſcilicet præuaricationis Adæ cōmiſſum, præter peccatum quod in membris habitat, & qua ratione, peccatum propriæ actionis vocat peccatum Adæ, *ſiue delictum proprium paternum* (vt ipſe ibi loquitur) quia ſcilicet occaſione peccati Adæ committitur, ex quo ad noſtra corpora, concupiſcentia tranſit, quæ peccatum propriæ

E actionis parit. Quid igitur mirum eſt, ſi iſte author Pelagianus, conſequenter ad ſuum peſtiferum dogma, condemnationem ignis in poſteris Adæ, non admittat, propter ſolum peccatum Adæ, ante peccatum propriæ actionis vniuſcuiuſque. Nunquid ergo ei ſuccenſebimus, quia quem immunem putat ab omni delicto & peccati macula, eum à morte ſecunda gehennæ liberat? nonne ipſe ſanctiſſimus Magiſter clamat epiſt. 106. *Quemquam vero immeritum, & nulli obnoxium peccato, ſi Deus damnare creditur; alienus ab iniquitate non creditur.* Cui concordat illa eius alia ſententia libro tertio contra Iulianum capite decimo octauo. *Bonus eſt Deus, iuſtus eſt Deus, poteſt aliquos ſine bonis meritis liberare,*

Deus poteſt hominem ſine meritis ſaluare, non tamen ſine demerito condemnare.

quia bonus eſt, non poteſt quemquam ſine meritis damnare, quia iuſtus eſt.

8. Non ergo hunc Commentatorem reprehendimus, quia putat innocentes & ab omni peccato immunes, ad pœnas gehennæ à Deo damnari non poſſe; quod nos cum Beati Auguſtini inconcuſſè tenemus, conſtrepant licet multi, abſoluto Dei dominio plaudentes, quos alibi ex propriis Auguſtini principiis latiſſimè impugnauimus: ſed eum potius reprehendimus, tum quia ipſum originale peccatum prorſus tollere videtur, prout iam ex eius verbis probauimus, atque adeò in hoc Pelagiano principio fundatus, putat falsò & erroneè, omnes homines eſſe omninò innocentes ante peccatum propriæ actionis; tum quia dicendo, nulli poſterorum Adæ debitam eſſe mortem ſecundam gehennæ propter peccatum Adæ ante peccatum propriæ actionis vniuſcuiuſque (vt in citato teſtimonio docet,) forte euacuare conſequenter videtur peccatum originale in paruulis, quos ſic à gehennæ obligatione, & per conſequens à morte ſecunda liberat. Quod vt euidentius appareat, duo diſcutere debemus; primum eſt, An pœna gehennæ, ſeu mors ſecunda gehennæ ſit peccato originali, ſeu habentibus ſolum originale debita, quod ſequenti capite præſtabimus; ſecundum eſt vtrum negantes eam gehennæ mortem paruulis ſine Baptiſmo morientibus, forte euacuare in eis videantur peccatum originale, quod poſtea proſequemur.

OSTENDITVR CLARISSIME pœnam gehennæ eſſe peccato originali debitam.

CAPVT XI.

Duplex eſt mors & reſurrectio etiam duplex.

SEd vt dilucidiùs illud primum in hoc capite preſtemus, ſi tamen diligentius id facere poſſimus quam iam hucuſque fecimus: recordandum eſt ex Beato Auguſtino libro 13. de Ciuitat. Dei, capite 2. & ſerm. 162. de tempore duplicem eſſe hominis mortem, vt ex Scripturis Sanctis colligitur: *Noſſe enim*, inquit, *debemus, dilectiſſimi Fratres, duas eſſe mortes, & duas eſſe reſurrectiones. Dicitur enim mors prima, dicitur & ſecunda. Porrò primæ mortis duæ ſunt partes, vna qua peccatrix anima, per culpam diſceſſit à Creatore ſuo; altera, qua iudicante Deo excluſa eſt per pœnam de corpore ſuo. Mors autem ſecunda, ipſa eſt corporis & animæ punitio ſempiterna. Per mortem verò ſecundam, anima ſolius mali hominis in æternum cum corpore ſuo cruciatur.* Eodem modo illam duplicem mortem explicat vbi ſupra de Ciuitate; *Mors igitur*, inquit, *animæ fit cum eam deſerit Deus, ſicut corporis, cum id deſerit anima. Ergo vtriuſque rei, id eſt, totius hominis mors eſt, cum anima à Deo deſerta, deſerit corpus: Ita enim nec ex Deo viuit ipſa, nec corpus ex ipſa, huiuſmodi autem totius hominis mortem, illa ſequitur, quam ſecundam mortem diuinorum eloquiorum appellat authoritas. Hanc Saluator ſignificauit, vbi ait, Eum timete qui habet poteſtatem, & corpus & animam perdere in gehennam, quod cum antea non fiat, quàm cum anima*

Primæ mortis duæ partes.

A *corpori ſic fuerit copulata, vt nulla diremptione ſeparentur: mirum videri poteſt, quomodo corpus ea morte dicatur occidi, quæ non ab anima deſeritur, ſed animatum ſentienſque cruciatur.* Hæc Sancti Auguſtin.

2. Quo conſtituto, videndum eſt quam mortem meruerit primus homo peccando; an primam, ſecundum eius prædictas partes: mortem ſcilicet, tam corporis, quàm animæ; an ſecundam mortem, an vtramque, primam & ſecundam. Conſulamus igitur de hac celebri difficultate, ſapientiſſimum, ſublimiſſimum, & excellentiſſimum Eccleſiæ poſt Apoſtolos oraculum, Beatiſſimum dico Auguſtinum, qui libro B ſuprà citato de Ciuitat. cap. 12. eandem quæſtionem proponit, & ſoluit ſequentibus verbis: *Cum ergo requiritur, quam mortem Deus primis hominibus fuerit comminatus, ſi ab eo mandatum tranſgrederetur acceptum, nec obedientiam cuſtodirent: vtrum animæ, an corporis, an totius hominis, an illam, quæ ſecunda dicitur; Reſpondendum eſt, omnes. Prima enim conſtat ex duabus, vna animæ, altera corporis; ſecunda, eſt omnibus tota. Sicut enim vniuerſa terra ex multis terris, & vniuerſa Eccleſia ex multis conſtat Eccleſiis; ſic vniuerſa mors ex omnibus: quoniam prima conſtat ex duabus, vna animæ, altera corporis: vt ſit prima totius hominis mors, cum anima ſine Deo & ſine corpore ad tempus pœnas luit: ſecunda vero, vbi anima* C *ſine Deo cum corpore pœnas æternas luit. Quando ergo dixit Deus primo illi homini, quem in Paradiſo conſtituerat, de cibo vetito: Quacumque die ederitis ex eo, morte moriemini: non tantum primæ mortis partem priorem, vbi anima priuatur Deo, nec tantum poſteriorem, vbi corpus priuatur anima, nec ſolùm ipſam totam primam, vbi anima & à Deo, & à corpore ſeparata, punitur: ſed quicquid mortis eſt vſque ad nouiſſimam, quæ ſecunda dicitur, & qua eſt nulla poſterior, comminatio illa complexa eſt.* Hæc omnia Beati Auguſtini.

Vtramque mortem meruit Adam ſuo peccato.

Adæ poſteri naſcuntur cum obligatione pœnæ duplicis mortis.

3. Tertio obſeruandum eſt omnes Adæ poſteros ex eo per ſeminalem propagationem deſcendentes, ſecluſo ſpecialiſſimo priuilegio pau- D corum excellenter Sanctorum, qui toti Eccleſiæ noti ſunt, naſci cum obligatione eiuſdem pœnæ duplicis mortis, quam Deus comminatus eſt Adamo, quamque ipſe poſtea peccando incurrit: vt patet ex eodem Sanctiſſimo Magiſtro vbi ſuprà de Ciuitat. capite 3. & 14. *Quamobrem*, inquit, *fatendum eſt primos quidem homines peccatores, ita fuiſſe morte mulctatos, vt etiam quidquid ex eorum ſtirpe eſſet exortum, eadem pœnâ teneretur obnoxium. Non enim aliud ex eis, quàm quod ipſi fuerunt, naſceretur: pro magnitudine quippe culpæ illius, naturam damnatio mutauit in peius: vt quod pœnaliter præceſſit in peccantibus hominibus primis, etiam naturaliter ſequeretur in naſcentibus cæteris.* E Et paulò poſt: *In primo igitur homine per fœminam in progeniem tranſiturum vniuerſum genus humanum fuit, quando illa coniugum copula Diuinam ſententiam excepit: & quod homo factus eſt, non cum crearetur, ſed cum peccaret & puniretur, hoc genuit, quantum quidem attinet ad peccati & mortis originem.* Et capite illo 14. *Omnes enim fuimus in illo vno, quando omnes fuimus ille vnus, qui per fœminam lapſus eſt in peccatum, quæ de illo facta eſt ante peccatum. Nondum erat nobis ſingillatim creata & diſtributa forma, in qua ſinguli viueremus, ſed iam natura erat ſeminalis, ex qua propagaremur, qua ſcilicet propter peccatum vitiata, & vinculo mortis obſtricta, iuſtéque damnata, non*

August. de Ciuit.

alterius conditionis homo, eſt ex homine naſceretur: ac per hoc à liberi arbitrij malo vſu, ſeries huius calamitatis exorta eſt, quæ humanum genus, origine deprauata, velut radice corrupta, vſque ad ſecundæ mortis exitium, quæ non habet finem, ſolis eis exceptis, qui per gratiam Dei liberantur, miſeriarum connexione perducit. Idem habet ſermone ſuperiùs citato.

Ser. 262. de temp.

Vtraque ergo (inquit) *mors eiunem hominem tenebat obſtrictum; quia naturæ tranſgreſſio vnumquemque peccatis propagat obnoxium.*

Quædam reſponſio reiicitur.

4. Nec hic reſponderi poteſt Auguſtin. velle, omnes naſci de facto, quando naſcuntur, obnoxios primæ morti, & etiam ſecundæ; ſed ſi ad ætatem maiorem peruenerint, in qua Deum peccando, peccato propriæ actionis, deſerunt. Huic enim euaſioni manifeſte aduerſantur illa verba: *Vt quod pœnaliter præceſſit, in peccantibus*

dicto c. 5

hominibus primis, etiam naturaliter ſequeretur in naſcentibus cæteris. In quibus verbis non intendit Auguſt. docere obligationem vtriuſque mortis primæ & ſecundæ ſequi poſteros Adæ ex neceſſitate naturæ humanæ ſecundum ſe, ſeu ex principiis eius eſſentialibus, aut non eſſe pœnaliter in eis, vtrumque enim in doctrina Auguſt. & veritatis falſum eſſet, vt ſæpe alias oſtendimus, ſed ſolùm affirmat obligationem vtriuſque mortis eſſe in primis parentibus pœnalem, quia eis inflicta eſt propter peccatum; non autem naturalem; quia cum illa obligatione ab initio conditi non fuerunt, eſſe verò in eorum poſteris, non ſolum pœnalem, ſed & naturalem, quia cũ illa naſcitur omnis homo, quo modo loquitur de concupiſcentia, lib. 4. contra Iulian. cap. 9. *Ego autem non dico, vt me dicere affirmas, naturale non eſſe ſine quo natura non eſt: ſed dico naturale appellari vitium ſine quo nunc natura humana non naſcitur; quæ tamen ſic inſtituta non eſt ab initio:* & lib. 5. contra eundem. capit. 5. *Quod autem nunc agitur, naturalem eſſe libidinem, & ego dico, quia cum illa naſcitur omnis homo; & tu multo amplius, qui dicis, quòd cum illa ſit conditus primus homo.*

Pœna peccati Adæ ad poſteros tranſiuit eadem quã ipſe ſibi meruit.

5. Igitur ex ſupradictis verbis aperte cõuincitur, ſecundum mentem Beati Auguſtini totum quod præceſſit pœnaliter in primis hominibus, & ſequenter obligationem vtriuſq; mortis, primæ & ſecundæ, eſſe naturaliter, hoc eſt, à natiuitate in naſcentibus cæteris. Et hoc manifeſte ſignificant illa alia verba; *Sed eoſdem primos peccatores ita fuiſſe morte mulctatos, vt etiam*

Eiuſdem capit. 3.

quidquid eorum ſtirpe eſſet exortum, eadem pœnâ teneretur obnoxium. Non enim aliud ex eis, quam quod ipſi fuerint, naſceretur. Hocque clare innuunt alia illa verba ſupra citata: *In primo igitur homine, &c.* vt conſideranti ea facile patebit. Idem

Ex eodẽ cap. 3.

ſignificant illa verba cap. 14. ſupra citata, quæ nullum alium ſenſum admittunt: *Sed iam natura erat ſeminalis ex qua propagaremur, quæ ſcilicet propter peccatum vitiata, & vinculo mortis obſtricta iuſtéque damnata, non alterius conditionis homo ex homine naſceretur; ac per hoc, à liberi arbitrij malo vſu, ſeries huius calamitatis exorta eſt, quæ humanum genus origine deprauata, velut radice corrupta, vſque ad ſecundæ mortis exitium, quæ non habet finem, ſolis eis exceptis, qui per gratiam Dei liberantur, miſeriarum connexione perducit.* Hæc Auguſt. Ergo nullus ex naſcentibus qui per gratiam Dei non liberantur, caret ſecundæ mortis obligatione.

6. Tandem, totum hoc, obligationem ſcili-

A cet, non ſolum primæ mortis, ſed etiam ſecundæ, comitari peccatum originale, probatur liquidiſſimè ex aliis Auguſtini verbis cap. 3. ſupra citato, vbi loquens de peccato originali, ſubiicit: *A quo peccati vinculo, ſi per mediatoris Chriſti gratiam ſoluuntur infantes: hanc ſolam mortem perpeti poſſunt, quæ animam ſeiungit à corpore, in ſecundam vero illam, ſine fine pœnalem, liberati à peccati obligatione, non tranſeunt.* Quid clarius, quam habentes ſolum originale, non liberati à ſecunda morte, ſi moriantur, niſi antè per gratiam Chriſti à peccati originalis vinculo redimantur.

Obligatio primæ & ſecundæ mortis comitatur peccatum Originale.

In fine.

Huius autem obligationis omnium eorum, qui peccato originali inficiuntur, ad ſubeundam

B pœnam æternam, quæ cum ſecunda morte gehennæ coincidit (vt ſtatim dicemus) ſi non liberantur, idem Magiſter rationem reddit lib. 21. de Ciuit. cap. 12. vt ſupra oſtendimus.

Idem probatur argumento ad hominem.

7. Accedit ad ſupra dicta teſtimonia, authoritas Theologorum quos impugnamus, qui aperte fatentur, gehennam, quæ eſt ſecunda mors (vt infra videbimus) deberi peccato, quod ab Adamo contrahitur. Quærentes enim, vtrum pueri in ſtatu innocentiæ nati, fuiſſent in iuſtitia confirmati, atque partem negantem amplectantes, illud Beati Gregorij teſtimonium ſibi obiiciunt: *Si Parentem primum nulla peccati putredo corrumperet, nequaquam ex ſe filios gehennæ generaret.*

C Ad quod reſpondent, ideò Sanctum Gregorium hoc dixiſſe, quia ſi Adam non peccaſſet, filij eius naſcendo non contraherent ab ipſo peccatum, quod eſt cauſa gehennæ. Quid manifeſtius hac iſtorum confeſſione, qua confitemur peccatum ex Adamo contractum eſſe cauſam gehennæ; & ideò verè dictum fuiſſe à Gregorio, ſi Adam in ſua innocentia duraſſet ipſum ex ſe non generaturum filios gehennæ, quia filij eius non naſcerentur, tũc ipſo inſonte manente, cum peccato, quod ex ipſo contraherent, quodque eſt cauſa gehennæ. Ergo clarè fatentur, Adamo pec-

D cante, ſicut de facto peccauit, & filios, qui ab ipſo peccatum originale contrahunt, procreante, ipſum generare eos ex ſe filios gehennæ, ergo negare non poſſunt peccato originali gehennam deberi. Sed nunc ab alio capite incipiamus.

IDEM INTENTVM, VIdelicet pœnam gehennæ Originali deberi, Ampliùs confirmatur.

CAPVT XII.

E

EAdem veritas ex Auguſtino & ſanctis confirmari poteſt. Nam certum eſt in omnes homines, qui non erunt participes reſurrectionis primæ, ſecundam mortem habiturum poteſtatem; vt Auguſtinus colligit ex illo Apocal. 20. *Beatus & ſanctus qui habet partem in reſurrectione prima: in his ſecunda mors non habet poteſtatem.* Sed morientes cum ſolo originali non ſunt participes reſurrectionis primæ: ipſe enim particeps illius reſurrectionis eſt, teſte Auguſt. li. 20. de Ciuit. cap. 6. & 9. *Qui non ſolùm à morte, quæ in peccatis eſt, reuiuiſcit; verum etiam in eo quod reuixit, remanebit.* Ergo in morientes cum ſolo

Qui non erit particeps primæ reſurrectionis, erit neceſſario morti ſecundæ obnoxius.

Apocap. cap. 20. verſ. 6.

Auguſt.

Sicut quidã ſine propriis meritis miſericorditer ex maſſa dãnationis liberantur, ita ex eadem alij iuſtiſſime manent æternis pœnis addicti.

originali ſecunda mors habebit poteſtatem. A

2. Et verè vt ex Aug. colligitur lib. 6. contra Iulian. capit. 4. importunè ſatis contenderetur figulum ſicut facit miſericorditer multa vaſa honoris ex maſſa damnata, qui ſine proprio rectè facto erunt participes ſecundæ reſurrectionis, ac gaudij ſenſibilis; non poſſe ſimiliter iuſtè facere ex eadem maſſa damnata, multa vaſa contumeliæ, qui ſine proprio malefacto erunt participes ſecundæ mortis, ſiue doloris ſenſibilis; quia ſcilicet non liberantur à maſſa illa, quæ

Rom. 5. ſignificatur ſecundum Auguſt. lib. 1. operis imperfecti numero 126. cum dicitur: *Ex vno omnes in condemnationem*: quæ certè condemnatio, de qua Scriptura tam ſæpè loquitur, concidit cum B illa vera morte, de qua Dominus loquebatur:

Ioan. 8. *Mortem non videbit in æternum*; Super quæ verba

Auguſt. Auguſt. tract. 43. in Ioan. *Cum ergo & moriturus loqueretur quid ſibi vult quod ait, Qui ſermonem meum ſeruauerit, mortem non videbit in æternum: niſi quia videbat Dominus aliam mortem, de qua nos liberare venerat? mortem ſecundam, mortem æternam, mortem gehennarum, mortem damnationis cum Diabolo & Angelis eius. Ipſa eſt vera mors* quæ pœna æterna vocatur; quia ad mortem primam, & conſequenter ad pœnam temporalem pertinet quicquid anima ſine Deo & ſine corpore ad tempus, hoc eſt, vſque ad extremum iudicium luit: vt colligitur ex Auguſtin. lib. 21. de Ciuit. capit. 1;. & lib. 13. cap. 2. & 12. & ſæpè alias. Supradictis congruit illud Auguſtin. vbi ſuprà, de

Auguſt. Ciuitate: *& ideò cum dies venerit quo fiet & corporum reſurrectio: non ad vitam de monumentis procedent, ſed ad iudicium; ad damnationem ſcilicet, quæ ſecunda mors dicitur.* Et in Enchirid. cap. 92. *Neque enim fatigare nos debet incerta eorum habitudo vel pulchritudo, quorum erit certa & ſempiterna damnatio. Nec moueat quomodo in eis erit corpus incorruptibile, ſi non mori non poterit: Non eſt enim vera vita, niſi vbi fœliciter viuitur: nec vera incorruptio, niſi vbi ſalus nullo dolore corrumpitur. Vbi autem infœlix mori non ſinitur; (vt ita dicam) mors ipſa non moritur, & vbi dolor perpetuus non interimit, ſed affligit, ipſa corruptio non finitur. Hæc in Sanctis Scripturis ſecunda mors dicitur*, quam Saluator ſecundum eundem Auguſtinum libro 13. Ciuit. cap. 2. ſignificauit quando ait: *Eum timete qui habet poteſtatem & corpus & animam perdere in gehennam.* Vnde reprobi filij perditionis vocantur, quos propterea Auguſtinum ſæpè perditos appellat: *Sola enim gratia* (inquit in Enchirid. capit. 99.) *redemptos diſcernit à perditis, quos in vnam perditionis concreuerat maſſam ab origine ducta cauſa communis.*

3. Ex his igitur Scripturarum & Auguſtini ſolidiſſimis principiis manifeſtiſſimè conſtat, Adamum peccando primum illud magnum peccatum quo naturam humanam in deterius mutauit, meruiſſe ſibi vtramque mortem, primam & ſecundam, omneſque eius poſteros, qui ab eo per ſeminalem propagationem deſcendunt, quia in eo omnes fuerunt, quando diuinam ſententiam ſuæ damnationis excepit, eidem obli-

Rom. 5. gationi vtriuſque mortis, primæ & ſecundæ (vt verum ſit, *Ex vno omnes in condemnationem*) ex ſe naſcendo ſubiacere: imò de facto obnoxios eſſe: excepto paucorum priuilegio ſupra memorato, eorum ſcilicet qui vel in vtero ſanctificati ſunt, vel qui per mirabilem gratiæ omnipotentis anticipationem, Sancti concipiuntur; quod vltimum ſoli Beatiſſimæ Virgini ex ſupradictis

Legè B. Aug. 113. de diuerſis aſtruentem diẽ paſſionis S. Cyprian. ab Eccleſia celebrari, non autem

filiis Adam contigiſſe Eccleſia ſoli ei, & nulli alteri Conceptionis feſtum celebrando, ſignificat. Igitur infallibile eſt infantes Adæ poſteros, qui ex hac vita ſine baptiſmo diſcedunt, quia à peccati vinculo per gratiam non liberantur, in mortem illam ſecundam ſine fine pœnalem tranſire, iuxta obligationem communem in naſcentibus contractam, qua perditur corpus & anima in gehennam, ſecundum Saluatoris dictum ſuprà citatum; eâ enim morte corpus, non ab anima deſertum: *ſed animatum ſentienſque*, (vt rectè ſuprà Auguſtinus) *cruciatur.*

4. Nullam enim aliam mortem ſecundam in Scriptura aut Auguſt. aduerſarij inuenient, qua B omnes damnati ſine fine, ſiue in æternum, punientur: vt colligitur ex illo Euangelij loco, & patet ex Apoc. Ioan. in qua ſola, ni fallor, definitur, quid ſit ſecunda mors, quam omnes damnati, ſeu qui non fuerint in lib. vitæ, ſiue qui non erunt participes primæ reſurrectionis patientur poſt iudicium: *& Infernus* (inquit cap. 20. Apoc.) *& mors miſſi ſunt in ſtagnum ignis. Hæc eſt mors ſecunda.* & cap. 21. *In ſtagno ardenti igne & ſulphurè, quod eſt mors ſecunda.* Stagnum ignis vocatur mors ſecunda, quia cauſat mortem ſecundam, illam ſcilicet punitionem æternam corporis & animæ: vbi cauſa vocatur nomine effectus, ſtagnum mors, de qua morte Auguſtinus in Enchi. C loco ſupra citato, *Vbi autem* (ait) *infœlix mori non ſinitur: vt ita dicam mors ipſa non moritur: & vbi dolor perpetuus non interimit, ſed affligit: ipſa corruptio non finitur. Hæc in ſcripturis ſanctis ſecunda mors dicitur. Nec prima tamen mors, quæ ſuum corpus animā relinquere cogitur nec ſecunda, qua pœnale corpus animam relinquere non permittitur, homini accidiſſet, ſi nemo peccaſſet.* Et libr. 21. de Ciuit. cap. 3. *Non enim nulla, ſed ſempiterna mors erit, quando nec viuere anima poterit, Deum non habendo: nec doloribus corporis carere, moriendo. Prima mors animam nolentem pellit de corpore: ſecunda mors animam nolentem tenet in corpore: ab vtraque tamen morte communiter id habetur, vt quod non vult anima, de ſuo corpore patiatur.* & lib. 19. cap. 28. *Eorum autem qui* D *non pertinent ad iſtam ciuitatem Dei, erit è contrario miſeria ſempiterna, quæ etiam ſecunda mors dicitur: quia nec anima ibi viuere dicenda eſt, quæ à Dei vita aliena erit; nec corpus, quod æternis doloribus ſubiacebit. Ac per hoc ideo durior iſta ſecunda mors erit, quia finiri morte non poterit*, & lib. 13. cap. 2. *Verum in damnatione nouiſſima, quamuis homo ſentire non deſinat: tamen quia ſenſus ipſe, nec voluptate ſuauis, nec quiete ſalubris, ſed dolore pœnalis eſt, merito mors eſt potius appellata, quam vita: ideo autem ſecunda, quia poſt illam primam eſt, quæ fit cohærentium diremptio naturarum, ſiue Dei & animæ, ſiue animæ & corporis.*

die natiuitatis, quia in eo traxit originale peccatum: vt inde minime cunctetur, non ſolùm natiuitatem Virginis quam fideles non continuò ab eius obitu, vt patet ex lib. 10. hepta. 44. ſed poſt aliquot ſæcula Deo diſponente celebrare cœperunt, verum & eius Conceptionem; quã Chriſti Eccleſia nõ ſtatim ab initio, ſed tempore à Diuina prouidentia præordinato colere cœpit ac Dei beneficio iam nullo contradicere audente, feſto ſpeciali per orbem Chriſtianũ colit, immaculatamq; prædicare.

Nullã eſſe aliam ſecundam mortem præter ſtagnum ignis æterni, probatur ex Scr. & Auguſtino.

Cap. 92.

Cap. 93.

E 5. Admittatur ergo (vt verificetur, *Ex vno omnes in condemnationem*, paruulos ſine liberatione à vinculo originalis decendentes cruciari atque perdi poſt iudicium, morte ſecunda: & conſequenter gehenna, aliam mortem ſecundam ſacræ litteræ & Auguſtinus non agnoſcunt;) aut animoſe atque apertè prædicetur, contra ſupradictum illud, ab his tamen admiſſum, Adam videlicet ex ſe filios gehennæ generare, eos non ſolum à morte ſecunda, ſed etiam à morte prima totius hominis qua anima Deum deſerens, non ſolum à corpore ſuo, ſed etiam à Deo vita ſua pœnaliter ſeparatur, eſſe omnino immunes. Iſta enim ideò verè prima totius hominis vocatur, quia illam ſecundam antecedit,

diuina lege ſequuturam. Quod ſi ſemel aſſeritur Pelagiana hæreſis triumphabit, quæ nullã damnationem in paruulis admittebat. Quis igitur tantæ euidentiæ, tanta authoritatum ac rationum conteſtatione munitæ, in poſterum contradicet, niſi qui procliuior erit quærere potius quid contra ea reſpondeat, quæ eius coniecturæ, in quam ſemel irruit, obiiciuntur, quàm retractare id, quod retractandum eſſe tam efficaciter probari videtur.

INDAGATVR AN ILLE COMMENTARIVS pœnam gehennæ Originali deberi negans; omnéſque in hoc illum ſequentes, euacuent forte Originale? aliæque opiniones apud quoſdam celebres, diſcutiuntur.

CAPVT XIII.

An qui pœnam ſenſibilem cruciatus æterni negant originali peccato deberi ipſum peccatum origin. prorſus euacuare conuincantur.

HOc igitur primo ex duobus, quæ ſuperius promiſimus, ſtabilito ac retento: Secundum, quod diſceptare polliciti ſumus, nunc venit diſcutiendum, an qui ſcilicet paruulos ſine baptiſmo morientes, cruciari morte ſecunda gehennæ negat (vt ſupradictus Commentarius, ac multi poſt eum negant:) euacuet forte conſe- C quenter in eis, velit nolit, peccatum originale; quod ſic breuiter inueſtigari poteſt. In ſupradictis copioſè ſatis oſtendimus mortem ſecundã: ex Diuina iuſtitia eſſe debitam peccato originali, ac per conſequens, illam mortem deberi omnibus, qui in eò peccato ex hac vita decedunt: ſimulque probauimus ſacras paginas & beatiſſimum Auguſtinum, nullam aliam mortem ſecundam agnoſcere; niſi perpetuum cruciatum animæ ſimul & corporis in gehenna: iudicet ergo lector, an qui negat paruulos ex hac vita ſine liberatione gratiæ exeuntes, ad cruciatum gehennæ peruenire; velit nolit, etiam neget mortem ſecundam eſſe eis debitam, & per conſequens, D an non euacuare forte in eis videatur originale; quod ſine tali debito, ſeu merito, ſecundum ſupradicta ſcripturarum & Auguſt. (vt arbitror) ſolidiſſima principia, in nemine reperiri poteſt.

S. Proſp. 2. Confirmatur. Nam quamuis Semi-Pelagiani peccatum originale, cum Eccleſia fatebantur, merito idipſum à Sancto Proſpero euacuare cenſebantur (in Epiſt. ad Dem. §. *Sed hoc eos* & libr. 1. de vocat. genti. cap. 42. & ſæpe aliàs) quia læſionem naturæ, qui eſt effectus qui ad illud peccatum ſecundum ſcripturas ſecutus eſt, negabant; quam etiam læſionem ideo ipſi Pelagiani negabant, ne conſequenter inde peccatum originale fateri cogerentur, teſte Sancto Leone E Epiſtol. 85. alias 86. An non ergo ſimili modo, qui mortem ſecundam (quæ cum pœna æterna reprobi coincidit, quæque ad originale, ex Diuina ordinatione ſequitur) in paruulis, qui hinc ſine liberatione gratiæ ad aliam vitã tranſeunt, nõ fateatur, velit nolit, conuinci forte videatur, in eis euacuare peccatum originale? Quæ ſane conſequentia Pelagianos ipſos non latuit vt patet ex Iulian. apud Auguſt. lib. 2. operis imperfecti circa medium num. 95. 97. & 99. vbi contendit, ad hominem quaſi argumentando, Auguſtinum euacuare in paruulis peccatum originale, quia ſcribit lib. 2. de nuptiis & concupiſcentia cap. 27. Super illa Apoſtoli verba, *multò magis*

A *abundauit. Quid eſt multo magis abundauit: niſi quia* Rom. 5.
omnes qui per Chriſtum liberantur, temporaliter pro- 15.
pter Adamum moriuntur; propter ipſum autem Chri- Auguſt.
ſtum ſine ſine victuri ſunt? contendit (inquit) Iulian. ex illis Auguſtini verbis fraudulenter intellectis, ipſum euacuare originale, quia non dicit ibi, eos qui per Chriſtum liberantur, ſempiternè, aut morte ſecunda, ſed morte temporali mori, *Tu* (inquit Iulianus) *per hoc peccatum* Num. ille
tuum; id eſt, traducis, vnam dicis, an duas tranſiſſe 99.
mortes. Si vnam, & corporalem, vt hic confeſſus es, conſtat gratiam Chriſti antecellere peccato primi hominis, & iam naſcitur nemo peccator, quia, ſicut ſupra dixiſti, regnum peccati eſt, vt in ſecundam homo mor- B *tem, id eſt, in pœnam perpetuam, præcipitetur.* Cui
Auguſtinus reſpondet. *Ego dixi vna reſurrectio-* Vide ſu-
ne beatorum, ambas mortes tolli; & iſtam, ne ſit pra num.
anima ſine corpore ſuo; & illam, ne aggrauetur vel 100.
affligatur anima, etiam corpore ſuo. Ex quibus tum Auguſtini, cum Iuliani verbis conſtare videtur, fuiſſe indubitatum, eum qui pœnam mortis ſecundæ, ſiue gehennæ peccato originali negaret; conuinci quod peccatum originale euacuet.

Idem fatetur tandem quidam grauis author modernus, & argumẽto ad hominem probatur.

3. Quod ſane quidam modernus Scholaſticus, vir non ſolum inter modernos non infimę claſſis, ſed de vniuerſa Eccleſia bene meritus, qui prædictos paruulos alibi cum cæteris Scholaſticis à C gehenna liberos manifeſtè facit, propter ſupra citatas authoritates Pontificis Innocentij, & illius Commentarij in Epiſtolam ad Rom. ſuæ ac ſuorum ſententiæ immemor, vel ſuam fortè corrigens: aperte fatetur, affirmat enim authorem quæſtionum veteris ac noui Teſtamenti euacuare peccatum originale, quia in illis quæſtionibus docet paruulos Sodomorum, qui in illo incendio perierunt in ſubuerſione Sodomæ, liberos fuiſſe à gehenna. Verba illius moderni, loquentis de authore illarum quæſtionum, ſunt hæc, *qu. 13. dicit paruulos filios qui vnà cum parentibus perierunt in ſubuerſione Sodomæ, liberos eſſe à gehenna, ac per hoc negat iſte peccatum originis.* Quid cla- D rius? an non idem concedere teneantur Theologi illi qui explicant teſtimonium Sancti Gregorij ſupra citatum: *Adam non generaturum fuiſſe filios gehennæ, ſi ipſum nulla peccati putredo corrumperet; quia non naſcerentur* (inquiunt) *in illo ſtatu homines cum peccato ab Adamo contracto, quod eſt cauſa gehennæ?* Quia ſi paruuli morientes ſine baptiſmo futuri ſunt immunes à gehenna; quomodo naſcuntur filij gehennæ? Quomodo naſcuntur cum peccato originali, quod eſt, etiam ſecundum ipſos, cauſa gehennæ, quodque conſequenter ipſum habentes, filios gehennæ facit?

Ex ſupradictis quorundam Theologorum ſatis communia principia taxantur.

4. An non igitur corruere forte videantur hinc, quædam ædificia aliarum ſuſpicionum, E quæ in quibuſdam ſcholis celebria fient, quęque ſuper hoc fragili, ac iam fortè fracto fundamento, ſuperioribus ſæculis, à quibuſdam authoribus erecta ſunt? *vt, quod ſit limbus ab Inferno diſtinctus, quò morientes cum ſolo originali deſcendunt, vbi nullam ſenſus pœnam perpetiuntur. Quod impoſſibile in aliquo reperiri veniale peccatum cum ſolo originali, ſine peccato actuali mortali; ne veniale ſemper maneat impunitum, quia in Limbo puerorum non eſt pœna ſenſus, quæ veniali debetur; nec ad Infernum quiſquam detruditur ſine peccato actuali mortali. Et inde fieri, primum peccatum ad vſum rationis peruenientis, non poſſe eſſe veniale, ſed mortale, tenerique vnumquemque ad vſum rationis peruenientem, ſub pœna peccati mortalis, ſtatim ſe conuertere ad Deum.*

An non iſta, aduerſo illo fundamento immunitatis paruulorum à gehenna, ſi id ſufficienter euerſum eſſe probauimus, concidere forte conuincantur? & an non conſequenter cauendum ſit ne inde peccatum originale in paruulis fortè conuincatur euacuari, teſte ſupradicto moderno, qui hoc de liberantibus paruulos à gehenna, indubitatèr affirmat? præterquàm quod ea, quæ à quibuſdam modernis de illo præcepto primi inſtantis vſus rationis dicuntur vehementi fortè ſuſpicione euacuandi veram Chriſti gratiam non carere ſecundum Auguſt. ſi eius principiis credatur, alibi fusè oſtendimus.

DESTRVITVR SENTENTIA triſtitiam à prædictis paruulis excludens, ſuadeturque illos neceſſario paſſuros triſtitiam, etiamſi nullam ignis pœnam eos pati fingeremus.

CAPVT IV.

Corpore dolente neceſſe eſt & animam dolere.

1. EX ſupradictis manifeſtè ſequitur, paruulos ſine baptiſmo morientes paſſuros animæ dolorem, ſi enim ex adductis à nobis hactenus clarè conſtat, illos paſſuros dolorem corporis in gehenna, poſt iudicium, quis negare poterit eos paſſuros animæ dolorem? Quæ corpore dolente, non dolere non poteſt, vt ſæpè ſcribit S. Auguſt. præcipuè lib. 21. de ciuit. cap. 3. *Si autem*, inquit, *conſideremus diligentius, dolor, qui dicitur corporis, magis ad animam pertinet. Animæ enim eſt dolere, non corporis, etiam quando ei dolendi cauſa exiſtit à corpore, cum in eo loco dolet vbi læditur corpus: ſicut ergo dicimus corpora ſentientia, & viuentia, cum ab anima ſit corporis ſenſus & vita; ita & corpora dicimus dolentia, cum dolor corporis niſi ab anima eſſe non poſſit. Dolet itaque anima cum corpore, in eo loco eius, vbi aliquid contingit, vt doleat, dolet & ſola, quamuis ſit in corpore, cum aliqua cauſa; etiam inuiſibili triſtis eſt ipſa, corpore incolumi. Dolet etiam non in corpore conſtituta, nam vtique dolebat Diues apud Inferos quando dicebat, crucior in hac flamma. Corpus autem nec exanime dolet, nec animatum ſine anima dolet.* Et ſuper Pſal. 87. In princ. enarrat. *Non enim vel ipſe qui dicitur corporis dolor, poteſt eſſe ſine anima, quem ineuitabiliter imminentem præcedit mæſtitia, quæ ſolius animæ dolor eſt. Dolere ergo anima etiam non dolente corpore poteſt, dolere autem corpus ſine anima non poteſt.* Ita ibi Auguſt. Quid igitur certiùs quàm animas vnitas corporibus, quæ in æternorum ignium durant tormentis, ſimul cum ſuis corporibus hoc experientes, dolere & æternitatem tormentum cogitantes, nunquam finiendam, magnâ mœſtitiâ, quæ ſolius animæ dolor eſt, cruciari?

Infantes cum ſolo orig. peccato morientes aliquam paſſuros triſtitiam neceſſe eſt, etiamſi nullum ignis cruciatum ſentirent.

2. Sed eſto Infantes illi nullum poſt iudicium, dolorem paterentur æternum, vel internum à gehenna, vel ab horribili aſpectu tenebroſi carceris ignei, aut à truculento dæmonũ conſpectu, ſiue ab apprehenſione perpetuæ ſeruitutis in qua ſub dæmonis poteſtate ſerui tenentur: ſiue ex conſideratione æternitatis tormentorum, probatur ex Diuo Auguſtino illos ex ſola amiſſione regni Cœlorum, ſiue vitæ æternæ paſſuros, ingentem triſtitiam, quæ eſt ſolius animæ dolor & eos hac triſtitia carere non poſſe: *Quid igitur*, inquit idem Auguſtinus lib. 6. contra Iulian. cap. 4. tractans de iiſdem paruulis, *eum oſtenderunt, quos pariter innocentes, mundos, à ſe ad imaginem ſuam creatos, innumerabiles ab iſto munere alienat, nec eorum voluntatem huius ineffabilis preuenit beneficij largitate ſeparans tot imagines ſuas à regno ſuo? Si hoc eis non erit malum, non ergo amabunt regnum Dei tot innocentes imagines Dei. Si autem amabunt, & tantum amabunt, quantum innocentes amare debent regnum eius, à quo ad ipſius imaginem creantur, nihilne mali de hac ipſa ſeparatione patiuntur?* nihil ne mali, hoc eſt, quaſi diceret, nihilne doloris, iuxta ea quæ habet lib. 13. ciuit. cap. 2. *An quia vita qualiſcumque aliquod bonum eſt, dolor autem malum: ideò nec viuere corpus dicendum eſt, in quo anima non viuendi cauſa eſt, ſed dolendi?*

3. Item ſermon. 14. de verbis Apoſtoli, loquens de eiſdem paruulis, probanſque contra Pelagianos, eos neceſſariò triſtari, ac ſic inſigniter puniri, etiamſi nullam iacturam paterentur ob baptiſmum nõ acceptum, quàm non admitti ad regnum cœlorum, vt Pelagiani dogmatizabant, ſic ſcribit: *Nam & qui exulant*, inquit, *viuunt ſi ſani ſunt, in doloribus non ſunt, nec torquentur, non carceris tenebris affliguntur, hæc illis ſola pœna eſt, non eſſe in patria. Si amatur patria, magna pœna: ſi autem non amatur patria, peior eſt cordis pœna. Paruum malum eſt in hominis corde, qui ſocietatem non quærit ſanctorum, qui non deſiderat regnum Cælorum, ſi non deſiderat, pœna eſt de peruerſitate: ſi autem deſiderat, pœna eſt de fraudata charitate.* In quibus locis ſupponit beatiſſimus Magiſter tanquam indubitatum, infantes illos amare regnum cœlorum, ſiue beatitudinem, ne alias peruerſæ naturæ conuincantur, triſtarique neceſſariò, quia à re quam amant in æternum ſeparantur.

Naturaliter ineſt homini appetitus beatitudinis.

4. Cuius ratiocinationis vis, vt pleniùs intelligatur, admonendum eſt, ineſſe homini naturaliter appetitũ, ſeu voluntatem beatitudinis. Lege de hoc eundem lib. 4. contra Iulian. cap. 3. *Neque enim omnes homines*, inquit ipſe ibidem *naturali inſtinctu immortales & beati eſſe vellemus, niſi eſſe poſſemus.* Et lib. 13. de Trinit. à cap. 4. vſque ad decimum, in Enchir. cap. 25. libr. 10. Confeſſionum, cap. 20. lib. 1. de libero arbit. cap. 14. de natura & gratia cap. 46. de moribus Eccl. Cathol. c. 3. & ſæpiſſimè in libris de Ciuit. Dei, maximè libro 14. c. 15. vbi ſcribit *naturam humanam naturaliter expetere, vt mori, falli & offendi omnino non poſſit, eique ſit certum, ita ſemper futurum*, hoc eſt, beatitudinem appetere. *Auguſt.*

Gentiles Philoſophi idem agnouerunt.

5. Hancque veritatem tam ſibi perſuaſam; ipſi Philoſophi gentiles habuerunt, vt *Cicero qui ex ſecta Academicorum fuit, quibus omnia dubia fuerunt* vt rectè notauit Aug. vbi ſupra de Trin. c. 4. *cum vellet in Hortenſio dialogo ab aliqua re certa, de qua nullus ambigeret, ſumere ſuæ diſputationis exordium*, aſſerere non dubitauerit, *beati certè*, inquit, *omnes eſſe volumus*, & hunc beatitudinis appetitum eſſe à natura hominis inamiſſibilem, etiam ex peccato, docet idem Author in Ench. c. 25. illis verbis: *Quæ tamen natura in malis ſuis non potuit amittere beatitudinis appetitum*, & lib. 22. ciu. c. 30. *Sicut enim prima immortalitas fuit, quam peccando Adam perdidit, poſſe nõ mori, nouiſſima erit, non poſſe mori: ita primum liberum arbitrium, poſſe non peccare, nouiſſimum, non poſſe peccare. Sic enim erit inamiſſibilis voluntas pietatis & æquitatis, quomodo eſt fœlicitatis: nam vtique peccando, nec pietatem, nec fœlicitatem tenuimus, voluntatem vero fœlicitatis, perdita fœlicitatem perdidimus.*

Non adipiſci bonum concupitum infert neceſſario triſtitiam.

6. Quibus ſic prænotatis; probatur manifeſtè rationes Auguſtini eſſe efficaciſſimas ad conuincendum in prædictis paruulis futuram triſtitiam ob amiſſionem regni Cœlorum. Illarum enim rationum vis in hoc conſiſtit. Prædicti paruuli amant beatitudinem naturaliter, habéntque eius appetitum inamiſſabiliter; vt ex ſupradictis conſtat, & patet in ſceleratiſſimis peccatoribus, in quibus horrenda crimina talem appetitum non dolent; quòd etiam Ethnici Philoſophi penetrauerunt, qui hunc appetitum naturaliter ineſſe omni homini docuerũt: ergo cum per ſententiam iudicis vniuerſalis, certo illis paruulis conſtiterit, ſe in æternum ad beatitudinem Sanctorum non peruenturos & experientia cognoſcant ſe nullam beatitudinem habere, ingenti triſtitia afficientur: *Qui enim appetit quod adipiſci non poteſt cruciatur*: vt rectè notauit idem Magiſter in lib. de moribus Eccleſiæ Cathol. cap. 3. quia vt ipſe ſcribit lib. 21. de ciuit. cap. 3. *Fruſtrata cupiditas, ſiue non perueniendo, quò tendebat, ſiue amittendo, quò peruenerat, vertitur in dolorem.*

7. Et hæc ratio, procul dubio, ſuppoſitis his quæ fide ſunt certa, & aliis quæ lumine naturæ ſunt nota, manifeſtè conuincit, vt mirum videri poſſit, affectum ad propriam coniecturam in aliquo tantum præualuiſſe, vt à tam manifeſta veritate amplectenda, eum impediret. Et quidem, ſi infantes baptizati ex hac vita decedentes, vehementer gaudent, videntes ſe frui beatifico bono, quod naturaliter appetunt: neſcio quomodo credibile eſſet, infantes ſine baptiſmo morientes, non horrendè triſtari, videntes ſe in æternum excluſos à bono beatifico, quod naturaliter amant: niſi quis vellet de nouo fingere (contra iſtos etiam Theologos quibuſcum diſputamus, qui non hoc, ſed contrarium dicunt) eoſdem infantes omninò futuros in anima & corpore ſtupidos, ſine aliquo ſenſu, quales ſi fuiſſent; cur in vniuerſali iudicio ad audiendam iudicis ſententiam apparent? & quare vniuerſale rectè vocaretur illud iudicium, ſi ab eo aliquod genus hominum exciperetur.

8. Tandem, iſta ſententia, quæ paruulis illis quietem ab omni dolore promittit, eos liberat à gehenna? atque adeò (teſte ſupradicto moderno, illiſque Theologis teſtibus, qui minus conſequenter ad ſua principia, quàm ad Scripturas, fatentur Adamum generare filios gehennæ, eos, qui ab eo peccatum contrahunt) peccatum originale in eiſdem paruulis euacuare videtur.

SATISFIT AVTHORITATIBVS Nazianzi & Pontificis Innocentij.

CAPVT XV.

Gregor Nazianz. quem pro ſe adducunt, nullatenus fauet aduerſariis.

1. AD authoritatem illam Gregorij Nazianzeni, dicendum, nihil in ea reperiri poſſe, quod Theologis illis faueat, vt patebit cuicumque eam mediocri attentione legenti. Ibi enim quæſtionem ex alterius perſona ſibi diſſoluendam proponit: *An baptiſmi appetitio pro baptiſmo ducenda ſit?* quam vt diſtinctè terminet, enumerat tria genera hominũ, qui baptiſmum non conſequuntur; quorum primi baptiſmum non ſuſcipiunt, quia eum aſpernuntur; ſecundi eum diſſerunt, quamquam non contemnendo, propter ſocordiam, & ad explendas libidines; poſtremi, qui in tertio genere poſiti ſunt, baptiſmum non aſſequuntur, quia eum accipere non poſſunt vel propter infantiam, vel propter inopinatum & violentum caſum; quo efficitur (inquit) *Vt ne cupientibus quidem, baptiſmum conſequi liceat.* Hanc inter ſupradictos differentiam docet iſte Sanctus quod primi non ſolum aliorum ſcelerum pœnas pendent, ſed baptiſmi contempti. Secundi, etiam pœnas luent, quia baptiſmum omiſerunt, ſed leuiores, quia non ob contemptum, ſicut primi, eo caruerunt: poſtremi (in quibus ſunt infantes, qui à baptiſmo propter ignorantiam, vt ait, excidunt, & adulti, qui cupientes baptiſmum accipere, eum ſuſcipere non poſſunt, quia inopinatò eſt erepta facultas eum ſuſcipiendi (*nec cœleſti gloria, nec ſuppliciis à iuſto iudice afficientur*, hoc eſt: Illi, qui cupiunt baptiſmum accipere, propter hoc ſuum deſiderium, cum baptiſmum effectu non ſuſceperint, ad cœlum, ſiue ad gloriam non admittentur (*quia, quemadmodum* (inquit) *qui animo tantum & voluntate, non autem reipſa cædem perpetrauit non cædis damnandus eſt.* Sic ille qui baptiſmum citra baptiſmi ſuſceptionem expetiuit, non vim baptiſmi obtinet) nec infantibus imputabitur ad ſupplicium, carentia baptiſmi, quia non improbitate ſua, illo caruerunt, ſicut primi & ſecundi. Hac ergo ratione affirmat illos poſtremi generis, qui cupientes baptiſmum, quem re ipſa non ſuſpiciunt, cœleſti gloria non afficiendos, & ex eorundem poſtremorũ numero, paruulos ignorantes baptiſmum, ſupplicio non afficiendos. Nihil igitur iſte ſanctus Doctor hîc tractat, aut determinat de noſtra controuerſia: an Infantes ſcilicet propter originale in quo moriuntur ſupplicio afficientur propter omiſſionem baptiſmi ſicut primi illi & ſecundi, ea de cauſa ſupplicio afficientur, propter ſcilicet baptiſmi omiſſionem.

Cur non in votum habeant.

2. Et hunc eſſe appertum ſenſum illius Doctoris, conſtat ex ratione quam ibi ſubiicit, cur Infantes, & illi alij baptiſmum cupientes, non afficientur ſupplicio, *quia hanc iacturam*, inquit, *paſſi potiùs fuerint, quàm fecerint*: vbi ſignificare non poteſt per *iacturam* quam non fecerunt, ſed patientur, peccatum originale, quod ipſi ſecundùm fidem in Adam commiſerunt, atque adeò fecerunt: ſed ſignificat per illam iacturam, carentiam, ſeu omiſſionem baptiſmi, quam patiuntur & non fecerunt, ſicut primi & ſecundi, illam improbitatem contemptus, & ſtultitiæ potius fecerunt, quam paſſi ſunt. Potuiſſem parum laborare de iſta Nazianzeni authoritate explicanda, deferendo adhuc tantùm eidem Sancto Doctori, quantùm iſti moderni ei deferunt: qui hanc ipſam eius authoritatem alibi parui pendunt, quòd in ea apertè negari videatur ſolum votum, ſeu deſiderium baptiſmi, ſine reali eius ſuſceptione, aliquando ſufficere ad primam gratiam, remiſſionem originalis, imò & ad gloriam obtinendam, ei, qui in extremis eſt, nec baptiſmum poteſt re ipſa ſuſcipere. Iſta enim Nazianzeni authoritas, in hoc nullam commodam explicationem admittit, vnde potiùs à prædictis reiicitur, quàm contraria ſententia, de voti aliquando ſufficientia, maximè poſt Trid. deſeratur. Non ergo poſſunt negare illi Theologi, ſed potius

tius fatentur, in tertio illo genere non baptiſatorum, quos Nazianzenus ibi recenſet, contineri adultos, qui Sacramentum baptiſmi non cõſequuntur, quamuis illud conſequi cupiunt.

3. Aduertant igitur, ſic ſe contendere dari aliquos, non ſolum infantes, ſed etiam adultos qui nec cœleſti præmio, nec ſupplicio à iuſto Iudice afficientur; quia hoc de tertio illo genere Nazianzenus affirmat. Quid ergo, quæſo, iſti adulti, medij inter ſupplicium & gloriam, eos authores offenderunt, vt eis non fabricarent Paradiſum terreſtrem; ſicut Infantibus talem Paradiſum ædificauerunt? Sed hactenus credo fuiſſe in Eccleſia portentum inauditum, ac inſigne paradoxum, aſſerere aliquem adultum futurum poſt iudicium, qui nec cœleſti gloria, nec ſupplicio afficietur. Neceſſe igitur eſt Nazianzenum dixiſſe, contentos in tertio illo genere, nec cœleſti gloria, nec ſupplicio afficiendos, in ſenſu à nobis ſupra explicato.

Satisfit authoritati Innocentij Papæ.

4. Ad authoritatem Pontificis Innocentij dicendum, ipſum recte reſpondiſſe in capitulo *Maiores*, ad quæſtionem ſibi propoſitam, originale videlicet per baptiſmum dimitti non poſſe adultis dormientibus, vel amentibus, qui baptiſmo non conſenſerint, & cum originali ſimul habent mortale actuale, eius tamen ſecundam rationem ad hoc probandum, non eſſe ſatis efficacem, ſed tantùm ſuperficialem, vt bene gloſſa ibidem notat, atque adeò tantùm abeſſe putamus, Põtificem voluiſſe in prædicta ratione aliquid definire; vt potius certum ſit, ipſum nihil definire ibi contra noſtram ſententiam. Hoc enim modo ſecundam rationem ibi proponit, non aſſerendo, ſed quaſi diſputando: *præterea pœna originalis peccati eſt carentia viſionis Dei; actualis vero pœna peccati eſt gehennæ perpetuæ cruciatus: vnde ſi dimitteretur alicui primum, altero non dimiſſo, talis non careret viſione Dei propter originale demiſſum; & cruciaretur in gehenna perpetuò propter reatum criminis actualis. Sed hæc tanquam incompoſſibilia ſeſe minimè patiuntur, imò ſibi mutuò aduerſantur.*

5. In qua ratione, recte dicitur pœnam peccati originalis eſſe carentiam viſionis Dei; ſed non ſolum eſſe eius pœnam hanc carentiam, cum beato Auguſtino contendimus; in quo Pontifex nobis non aduerſatur, qui nihil de hoc determinat. Sicut verè affirmantibus præter cruciatum gehennæ, carentiam viſionis Dei mortali actuali deberi; nihil ipſe aduerſatur, quamuis ibi ſolùm dicat, eidem actuali cruciatum gehennæ deberi. Proinde eam rationem cum gloſſa ibidem, ſuperficialem putamus: in reprobo enim fideli, ſine aliqua incompatibilitate videmus originale per baptiſmum dimiſſum, ſiue ablatum, & peccatum actuale mortale, quod poſt commiſit, cruciatu gehennæ, & ſimul carentia viſionis Dei punitum. Sic etiam in adulto dormiente vel amente, ſi per impoſſibile, non dimiſſo actuali, ab eo originale tolleretur; actuale vtraque pœna, gehennæ ſcilicet cruciatu, & carentia Diuinæ viſionis in perpetuum puniretur, ſi in eodem actuali vitam finiret.

EXAMINATVR AVTHORITAS illa beati Auguſtini ex lib. 3. de lib. arbit. oſtenditurque, magis ex ea impugnari, quã iuuari iſtorum modernorum opinionem.

CAPVT XVI.

Quidam locus Auguſtini quem opponunt aduerſarij potius ipſis refragatur quam fauet.

1. AD noſtrum ſanctiſſimum & ſapientiſſimum Magiſtrum veniamus, cuius verba in illo lib. 3. de lib. arbit. cap. 23. hic ſubiicere placet, vt eorum genuinum ſenſum, ea ſcribendo, & legendo, diligentius inquiramus: *Dicunt imperiti*, ait; *Quid opus erat, vt naſceretur, qui antequam iniret vllum vitæ meritum, exceſſit è vita? aut, Qualis in futuro iudicio deputabitur, cui nec inter iuſtos locus eſt, quoniam nihil recte fecit, neque inter malos, quoniam nihil peccauit? Quibus reſpondetur, Ad vniuerſitatis complexum, & totius creaturæ, vel per locos, vel per tempora ordinatiſſimam connexionem, non poſſe ſuperfluò creari qualemcunque hominem, vbi folium arboris nullum ſuperfluè creatur: ſed ſane ſuperfluò quæri de meritis eius, qui nihil meruerit. Non enim metuendum eſt, ne vita eſſe potuerit media quædam, inter recte factum, atque peccatum, & ſententia Iudicis media eſſe non poſſit inter præmium, atque ſupplicium.*

2. Ad hanc authoritatem dicendum eos modernos fruſtra laborare, qui ex ea contendunt Auguſtinum trahere in ſententiam Scholaſtic. de paruulis ſine baptiſmo morientibus, vt patet ex communi eorumdem Scholaſticorum opinione qui ſe in ea ab Auguſtino deficere fatentur, & conſtat etiam ex tam multis principiis, hactenus à nobis adductis, vnde clarè demonſtrauimus, eum eſſe contrariæ ſententiæ, ita vt putet dubitari non licere paruulos illos poſt Iudicium puniendos fore, morte ſecunda, ac conſequenter pœnâ ignis; quia ſecundum Scripturas, mors ſecunda eſt ſtagnum ignis. Vnde ſi apertè doceret in illo lib. 3. de libero arb. eos eſſe immunes à pœna ignis, ei poſtea in libris retractationum opus non eſſet illud retractare, cum in illo ſerm. 14. de verbis Apoſtoli, & in tot aliis libris à nobis ſuperiùs citatis, poſt libros de lib. arbit. & ante libros retractationum ſcriptis, contrarium manifeſte docendo, illud primum retractare, & improbare ſatis ſe declaraſſet.

3. Sed eſto, gratis admitteremus Auguſtinum in eo libro fixe docuiſſe, ſententiam iudicis eſſe mediam, de paruulis ſine baptiſmo decedentibus, ita, vt ſicut nec præmio gloriæ, ſic nec pœna ignis, ſed ſola damni pœna afficiantur; & cum ibi hoc definiiſſe, vt iſti moderni volunt: An non inde fortè ſequeretur, eoſdem paruulos, vt ſic à Dei viſione tantum excluſos, ſecundum Auguſtini ſententiam, eſſe damnationis expertes. atque adeò ſolam à Dei viſione excluſionem, non poſſe dici paruulorum damnationem? quia Epiſt. 28. Auguſtinus apertè teſtatur, ſed in illo lib. 3. nihil de præfatorum paruulorum damnatione dixiſſe: *Nam & de baptiſmo paruulorum* (inquit in eadem epiſt.) *non quidem ſufficienter, ſed quantum illi operi ſatis eſſe videbatur, vtcumque reſpondi, quod etiam neſcientibus, & fidem ſuam nondum habentibus prodeſt: non tamen de damnatione eorum paruulorum qui ſine illo ex hac vita emigrant, tunc aliquid dicendum putaui, quia* August.

non quod nunc agitur agebatur.

4. Si ergo nihil de paruulorum ſine baptiſmo emigrantium damnatione in illo libro dixit, vt ipſe apertè in citato teſtimonio docet, & tamen ſecundum iſtos modernos, in eodem libro dixit paruulos illos, ſicut à pœna ſenſibili ignis liberos, ita & à præmio, ſiue à viſione Dei excludendos fore: quomodo illorum damnatio in ſola excluſione à Dei viſione conſiſtere poterit? Si enim Auguſtinus ibi nihil dixit, vt ipſemet affirmat, de eorum damnatione, & tamen ibi dixit (vt iſti aiunt) de eorum à regno excluſione; an non hinc colligere licebit ipſum omnino ſenſiſſe paruulorum excluſionem non eſſe eorum damnationem? aliàs falsò aſſereret, ſi putaret excluſionem eſſe damnationem, ſe nihil dixiſſe de eorum damnatione, cum dixerit (ſecundum iſtos) de eorum à regno excluſione. An inde etiam ſequetur, Auguſtino teſte, omnes affirmantes paruulos illos nihil pœnale habituros præter excluſionem à Dei viſione, euacuare in eis damnationem? quia eis, ſi conſequenter loqui vellent, negare tenentur mortem ſecundam, quæ eſt ipſa damnatio, teſte eodem Auguſt. lib. 20. de ciuit. cap. 6. & 9. & ſæpiſſimè alias, vt infra videbimus. An igitur qui illam opinionem beato Auguſtino ſupponunt, ipſum in illo lib. 3. vel negaſſe illorum paruulorum damnationem, vel ſaltem de ea tunc dubitaſſe, dicere conuincantur?

5. Sed audiamus de hoc, ipſummet ſanctiſſimũ Magiſtrum, ab hac inuidia ſe purgantem: cum enim Maſſilienſes id ipſum ei obiicerent: reſpondit eis, de dono perſeu. cap. 12. ſequentibus verbis: *Fruſtra itaque, inquit, mihi de illius libri mei vetuſtate præſcribitur, ne agam cauſam, ſicut debeo agere, paruulorum; & inde gratiam Dei non ſecundum merita hominum dari, perſpicuæ veritatis luce conuincam. Si enim quando libros de libero arbitrio laicus Romæ cœpi, & in Affrica Presbyter explicaui adhuc de damnatione paruulorum non renaſcentium, & de renaſcentium liberatione dubitarem, nemo vt opinor eſſet tam iniuſtus, atque inuidus, qui me proficere prohiberet, atque in hac dubitatione remanendum mihi eſſe iudicaret: cum verò rectius poßit intelligi, non me propterea de hac re dubitaſſe credi oportere; quia contra quos mea dirigebatur intentio, ſic mihi viſi ſunt refellendi, vt ſiue pœna eſſet peccati originalis in paruulis, quod veritas habet; ſiue non eſſet, quod nonnulli errantes opinantur: nullo modo tamen, quam Manichæorum error inducit, duarum naturarum, boni ſcilicet, & mali permixtio crederetur, abſit vt cauſam paruulorũ ſic relinquamus, vt eſſe nobis dicamus incertum, vtrum in Chriſto regenerati ſi moriantur paruuli, tranſeant in æternã ſalutem, nõ regenerati autem tranſeant in mortem ſecundã, quoniam quod ſcriptũ eſt, Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines tranſiit, aliter recte intelligi non poteſt, nec à morte perpetua, quæ iuſtißime eſt retributa peccato, liberat quemquam puſillorum atque magnorum, niſi ille, qui propter remittenda & originalia, & propria noſtra peccata mortuus eſt, ſine vllo originali, proprióue peccato.* Hucuſque ſanctiſſimus Doctor.

Auguſt.

Rom. 5.

6. Habemus igitur ibi manifeſtam beati Auguſtini proteſtationem poſt libros retractationum ſcriptam, qua proteſtatur ſe in libris de liber. arbit. de illorum paruulorum damnatione minimè dubitaſſe, & nulli licere dubitare, an paruuli, qui ex hac vita ſine liberatione emigrant, tranſeant in mortem ſecundam

A quam eſſe punitionem ſempiternam, qua anima cum corpore ſuo in gehennæ igne æternaliter cruciatur, ex eodem Auguſtino latiſſimè ſuperius oſtendimus, & inferius rurſum repetemus. Quid igitur prodeſt quibuſdam Modernis, illam Auguſtini authoritatem ex libris de liberi arbitrij ipſi Auguſtino eiuſque manifeſtiſſimæ ſententiæ, tanquam magnum aliquid: & ab eo, vt gloriantur nunquam retractatum, opponere, cum inde ipſi potius comprimantur, quàm ſubleuentur, & quà amplius feriantur, ac nudentur? Ex occaſione enim illius authoritatis, coacti ſumus requirere in Auguſtino illa alia loca, in quibus affir-

B mat ſe in eo libro nihil de damnatione illorum paruulorum tractaſſe, vnde ſequi videtur, excluſionem à Dei viſione, quam Auguſtinus eiſdem paruulis ibi, ſecundum hos modernos, tribuit, non poſſe eſſe ſecundum ipſum, paruulorum damnationem. Præterea, ex eadem occaſione incidimus in illam apertam proteſtationem ab Auguſtino in fine vitæ factam, qua firmiter proteſtatur & credit paruulos non regeneratos, ſi ſic moriantur, tranſire in mortem ſecundam. Quid autem ſit mors ſecunda, Apoc. 20 14. 21. 8.
Scriptura ſancta conſulta reſpondet eſſe ſtagnum ignis, in quod paruulos non regeneratos ex hac vita decedentes tranſire tam perſua-

C ſum eſt Auguſtino (vt ex illo loco clarè colligi poteſt) quàm paruulos in Chriſto regeneratos ex eadem vita decedentes tranſire in vitam æternam, quod infallibili fide idem Sanctus Doctor cum Eccleſia credebat, verba enim ipſius in eo loco ſunt: *Abſit, vt cauſam paruulorum ſic relinquamus, vt eſſe nobis dicamus incertum, vtrum in Chriſto regenerati, ſi moriantur paruuli, tranſeant in æternam ſalutem, non regenerati autem tranſeant in mortem ſecundam.*

D *REFELLITVR QVÆDAM obiectio, indagaturque genuinus illorum verborum beati Auguſtini ſenſus.*

CAPVT XVII.

Supradictus locus ex Auguſt. amplius enucleatur.

1. SEd adhuc ſupradictus Auguſt. locus multum vrgere videtur, quia ipſe affirmat nõ eſſe metuendum, ſi vita poteſt eſſe media inter recte factum & peccatum, ſententiam iudicis, mediam eſſe non poſſe inter præmium, atque ſupplicium: ſed vita illorum paruulorum, ex hoc ſæculo emigrantium, eſt media inter recte

E factum, & peccatum, vt ibi rectè factum, & peccatum accipiuntur (ibi enim intelliguntur recte factum & peccatum pro actionibus propriis meritoriis vel demeritoriis paruulorum) vt patet ex illis verbis: *Quid opus erat, vt naſceretur, qui antequam iniret vllum vitæ meritum, &c.* & ex illis aliis, *ſuperfluò quæri de meritis eius, qui nihil meruerit*, ergo vel illa Auguſtini reſponſio, falſa eſt, quod admittere diſcipulo eius indignum eſſet, vel ſententia iudicis de eiſdem paruulis, ſecundum ipſum, media eſſe debet inter præmium & ſupplicium, ita vt ſicut nec premio eos afficiat, ſic nec ſupplicio, quod non de ſupplicio excluſionis, ſed ignis intelligi debet.

2. Contra tamen non minùs moleſtè obiici

poteſt, ſupradictam noſtram diſputationem huic ſenſui vehementer obſtare; nam ſi Auguſt. ibi firmiter aſſeruit (vt iſti moderni contendunt) paruulos ſine baptiſmo morientes, afficiendos fore nullo ſupplicio, nullave pœnâ, præter excluſionem à regno ſeu à Dei viſione, cum alibi teſtetur ſe nihil de eorum damnatione ibi dixiſſe, ſequetur illam excluſionem, ſi Auguſtino credatur, non eſſe damnationem eorum. Quærendum eſt igitur ab iſtis modernis, an non inde ſequetur Auguſtinum in eo loco euacuaſſe illorum paruulorũ damnationem: quam ipſe poſtea firmiſſimè in ſuis operibus contra Pelagianos cum Scripturis ſanctis defendit? An non etiam fortè ſimiliter ſequetur, omnes, qui nihil pœnale in paruulis illis poſt iudicium, præter illam excluſionem fatentur, euacuare Auguſtino teſte, in eis damnationem? An igitur tandem, velint, nolint aduerſarij, neceſſe erit fateri beatum Auguſtinum nihil in eo loco dixiſſe de illorum paruulorum à regno, ſeu à viſione Dei excluſione; vel de eorum à ſuppliciis pro originali peccato, exemptione?

Contra Manichæos ſcripſit Auguſt. libros de lib. arb.

3. Quod vt clarius innoteſcat obſeruandum eſt libros de lib. arbit. vt ipſe Auguſt. narrat li. 1. retract. c. 9. ſcriptos fuiſſe contra Manichæos, qui negabant ex lib. arbit. mali originem duci, indè contendentes Deum eſſe culpandum, & naturam quandam mali Deo coæternam eſſe introducendam & admittendam, propter quod in vnoquoque homine duas permixtas eſſe ſubſtantias boni & mali dogmatizabant, & nullum in paruulis dari peccatum originale; atque adeò baptiſma eſſe ſuperfluum: vt refert Auguſt. de bon. perſeu. cap. 11. & in lib. de hæreſi ad Quod vult Deum, hæreſi 46. vnde in iſtis ſuis execrandis principiis fundati conabantur probare ſuum peſtiferum errorem de illo deteſtando mali principio, Deo coæterno, ex moribus, & aliis miſeriis, ac incommodis paruulorum, quæ eis euenire dicebant, ab illo mali principio propter illam commixtionem duarum naturarum, vt teſtatur Auguſt. lib. 6. contra Iul. ca. 9.

4. Contra iſta igitur Manichæorum venena, diſput. Auguſt. in illis libris de lib. arbit. ſuſcepta eſt, contra quos agendum erat, non Scripturis, quas in authoritate minime habebant, ſed rationibus, quæ ſufficientes viderentur (etiamſi verum eſſet ex lib. arbit. mali originem non dici) ad oſtendendum eorum rationes, vel eſſe omninò falſas, vel inefficaces ad ipſorum intentum comprobandum, Deum ſcilicet eſſe culpandum, & principium illud mali coæternum Deo, introducendum. Quæ omnia ex beato Auguſtino colliguntur de dono perſeu. cap. 11. *Cur autem,* inquit, *cauſam paruulorum ad exemplum maiorum; ſicut ſcribitis, non patiuntur aſſerri homines, qui contra Pelagianos non dubitant eſſe peccatum originale, quod per vnum hominem intrauit in mundum, & ex vno omnes eſſe in condemnationem? quod & Manichæi non accipiunt, qui non ſolum omnes veteris inſtrumenti Scripturas in nulla authoritate habent, verùm etiam eas, quæ ad nouum pertinent teſtamentum ſic accipiunt, vt ſuo quodam priuilegio, imo ſacrilegio, quod volunt, ſumant, quod nolunt, reiiciant. Contra quos agebam in libris de libero arbitrio, vnde iſti nobis præſcribendum putant, ideò quæſtiones operoſiſſimas incidentes enucleate ſoluere nolui, ne nimirum longum opus eſſet, vbi me aduerſus tam peruerſos teſtimoniorum Diuinorum hoſtes; non adiuuabat au-* A *thoritas, & poteram ſicut feci, quodlibet horum verum eſſet, quæ non definitè interponebam, certa tamen ratione concludere, in omnibus Deum eſſe laudandum, ſine vlla neceſſitate credendi duas, ſicut illi volunt, coæternas boni & mali permixtas eſſe ſubſtantias.*

5. Rectiſſimè igitur & ſapientiſſimè reſpondet Auguſtinus, illi calumniæ iſtorum Manichæorum, qui ad culpandum Deum obiiciebant, ſuperfluò creari paruulos illos, qui antequam ineant vllum vitæ meritum, excedunt è vita; & quibus idcirco, vt dicebant, locus eſſe non poteſt, nec cum iuſtis, quia nihil boni fecerunt; nec cum malis, quia nihil etiam peccauerunt: rectiſſimè inquam reſpondet *non eſſe* B *metuendum ne vita eſſe potuerit media, inter rectè factum & peccatum, & ſententia Iudicis media eſſe non poſſit, inter præmium atque ſupplicium.* In qua reſponſione attente ponderandum eſt, ſanctiſſimum Magiſtrum noluiſſe expedire eam Manicheorum obiectionem, dicendo paruulos, qui moriuntur ſine baptiſmo, ire in damnationem, ac conſequenter eſſe cum malis; quamuis pœnis diſparibus puniantur: illi pro ſolis alienis peccatis, iſti ſemper pro propriis: paruulos verò qui baptizantur conſequi ſalutem; ac conſequenter eſſe cum iuſtis adultis, quamuis aliter gloriam conſequantur, quàm illi, per modum ſcilicet ſolius miſericordiæ & non mercedis, ſicut illi. C Quid enim ipſe tali reſponſione efficeret apud tam peruerſos, qui nihil de peccato originali, aut de baptiſmi gratia credebant: quique conſequenter nihil commodi, vel incommodi ex alieno facto, ſiue Adami peccantis, ſiue miniſtri baptizantis, paruulos reportare volebant? Sola enim opera propriæ actionis homini imputari, vel ad bonum vel ad malum credebant: vt ex illa eorum obiectione de paruulis, clarè patet.

Supra initio cap. 16.

6. Quibus propterea reſpondet Auguſtinus, eorum rationem non conuincere Deum culpari deberi vt ſuperfluè operantem, quamuis creet illos paruulos: quia ſi ipſorum vita eſt D media inter propriam actionem merendi, & demerendi; eius ſententia poteſt eſſe media, vt nec tribuat eis gloriam pro illa vita propria & media, tanquam mercedem (quæ correſpondere debet propriæ actioni bonæ, quæque ibi ab Auguſtino vocatur præmium) nec etiam infligat eis pro eadem vita propria & media punitionem, de merito propriæ actionis debitam, quam ibi ſignificat per ſupplicium. In hac igitur reſponſione determinare nolebat, quid paruuli morientes, ſiue baptizati, ſiue non baptizati, de facto habituri eſſent, gloriæ vel pœnæ, pro factis alienis, aut primi parentis eos vitiantis, aut miniſtri eos regenerantis, hoc E enim dependebat à principiis, quæ Manichæi non admittebant, quæque ideò tunc intempeſtiuum fuiſſet enucleare: nec etiam illud tunc ab eo quæſitum fuit, aut ipſe ſibi ſoluendum propoſuit; ſed in quo loco futuri eſſent, quando nec cum iuſtis, nec cum malis futuri eſſe poſſent, qui nihil boni aut mali fecerunt? Ad quod reſpondere ſufficiebat, ſi ipſorum vita propria media erat, vt Manichæi obiiciebant) inter actiones bonas & malas, ſententiam Iudicis mediam eſſe poſſe, vt nec eos propter illam vitam collocet cum bonis, vt honorentur coronâ gloriæ, ſiue mercede, quæ bonis adultis datur; nec cum malis, vt torqueantur valdè atrocibus, ac vehementer intenſis

ignis flammis, ſicut ipſi mali maiores, ſeu adulti.

7. Ex quo non ſequitur Auguſtinum, ea reſponſione determinaſſe, paruulos morientes ſi non baptizantur, quorum vita eſt media inter actiones proprias bonas, ac malas non futuros cum malis; ſolùm enim ex ea ſolutione inferri poteſt, illos paruulos ſecundum Auguſtinum non futuros cum malis, eo modo, quo mali, in pœnis videlicet atrocibus propter propria demerita, quod ibi per ſupplicium ſignificatur. Sicut, ex eadem ſolutione, de paruulis baptizatis, quorum vita eſt media inter actiones proprias bonas & malas, non ſequitur, illos non futuros cum iuſtis; ſed ſolùm non futuros cum eis, eo modo quo ipſi iuſti maiores; hoc eſt, fruendo gloriâ, tanquam coronâ, & mercede propriæ actionis, vt ibi per præmium ſignificatur.

8. Vel dicendum eſt, Auguſtinum in illis verbis (*inter præmium & ſupplicium*) ſignificare per præmium, vitam æternam, ſiue conſideretur per modum mercedis & coronæ iuſtitiæ, ſiue per modum ſolius miſericordiæ; & ſignificare per ſupplicium, mortem ſecundam, ſeu damnationem æternam; ſenſumque eius ibi eſſe, ſententiam Iudicis de paruulis poſſe eſſe mediam, vt nec ad gloriam, nec ad damnationem eos mittat, ſed ad aliquem alium medium locum inter beatitudinem & miſeriam; ſi eorum vita ita eſt media inter rectè factum & peccatum, vt nihil habeat boni, vel mali, meritorij aut demeritorij, ex opere proprio, aut alieno rectè facti vel peccati, ſicut Manichæi credebant omnes paruulos ita eſſe medios, vt nihil meritorium, vel demeritorium haberent ex ſe, vel ex Adamo peccante, aut miniſtro baptiſante.

9. Conſtat ergo Auguſtinum nihil in ea reſponſione determinaſſe, de pœnis peccati originalis in paruulis, ex hac vita cum eo emigrantibus, aut de eorumdem pro originali, damnatione, à qua tunc quæſtione conſultò abſtinuit, vt ipſe teſtatur in illa Epiſt. 28. Vndè quid Scholaſticos hos locus ille iuuat, non video. Proinde non de antiquitatis, aut Patrum patrocinio ſibi poſterum blandiantur, qui potiùs eis manifeſtè refragantur, docentes ex Scripturis ſanctis, mortem illam, quæ à Deo fuerat comminata Adamo in quo omnes erant non tantùm ipſam primam, vbi anima & à Deo & à corpore ſeparata punitur, ſed quidquid mortis eſt, vſque ad nouiſſimam, quæ ſecunda dicitur, complecti. Iidem enim ſancti Patres mortem ſecundam eſſe ſtagnum ignis ex Scripturis didicerunt: qui ſimiliter damnationem illam æternam vltimam ſcilicet vniuſcuiuſque ac totalem in quam ex vno, ſecundum Paulum prædicant ire omnes, non aliam nouerunt quàm eandem mortem ſecundam, vt iam vidimus, & infrà latiùs oſtendemus.

ALIA ADVERSARIORVM ARGVmenta refelluntur, quæ omnia eo tendunt, vt prædicti paruuli ab omni moleſtia liberentur, atque adeò à gehenna.

CAPVT XVIII.

FRuſtrà igitur nonnulli magni licet Theologi, cruciatus illorum paruulorum hu- A mano miſerantur affectu, dura quæque molliendo, & Philoſophicis rationibus innixi, omnia eorum in leniorem partem flectendo, cum ſtupendum illud beatiſſimi Auguſtini ingenij (myſteria fidei noſtræ in ſanctis Scripturis penetrando, omnibus mortalium ingeniis, poſt authores Canonicos longiſſimè præferendum) ſuis ingeniis anteponere meritò debuiſſent. Vnde reiiciendum eſt, id quod dicunt, *paruulos non triſtari, ob amiſſionem beatitudinis quia ſcient ſe ad eam numquam habuiſſe proportionem, cum nec habuerint gratiam, nec in via vſum arbitrij*, quare, inquiunt, *inordinatum eſſet ſi dolerent ſe illud bonum non habere, quod numquam potuerant adipiſci: ſicut inordinatum eſſet ſi aliquis ruſticus doleret ſe regnum* B *non adipiſci.*

Refelluntur quædam argumenta negantium pœnam ſenſus non regeneratis paruulis deberi.

2. Iſta enim fruſtrà dicuntur, quia quamuis paruuli illi in ſe non habuerint proportionem ad beatitudinem, habuerunt tamen eam in primo parente, cum gratia fuiſſet ipſi pro ſe & ſuis poſteris donata. Vnde cum ipſi ad beatitudinem quam naturaliter amant, creantur, quam Adamū ſibi ipſi & eis perdidiſſe ſcient, prorſus triſtabuntur: idemque ruſtico, quantum ad inclinationem naturæ, ſeruata proportione, contigiſſet, quoties de regno opulentiſſimo cogitaret, quod non in ſe, ſed in auo, aut proauo perdidiſſet.

In quo habuerint paruuli einſmodi proportionem aut libertatem ad obtinendum regnum cælorum.

C 3. Nec minus improbandum eſt illud aliud quod affirmatur, *ideò paruulos non triſtari, quòd non cognoſcent ſe ad beatitudinem ordinatos, cùm id non niſi per fidem cognoſci poſſit, & ipſi fidem numquam habuerint.* Eodem enim argumento probarent adultos infideles, qui in ſua infidelitate moriuntur, non habituros notitiam in iudicio de Chriſto Deo homine iudice viuorum & mortuorum, vel de beatis, aut de amiſſione regni cœlorum, nullamque ſic triſtitiam habituros de ſuo exilio. Quæ omnia Scripturis ſanctis aduerſari videntur: *Videbunt in Iudicio impij in quem pupugerunt; plangentque ſe ſuper eum; Hi ſunt, quos aliquando habuimus in deriſum, &c. nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum* D *ſine honore; ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei & inter ſanctos ſors illorum eſt*, Audient igitur omnes Impij, qui in ſiniſtra erunt, ſiue puſilli, ſiue magni, & intelligent vocem Domini Iudicis vniuerſalis ſententiam proferentis: *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo & Angelis eius*: & ſimul ad iuſtos, qui in dextra erunt, dicentis. *Venite benedicti Patris mei percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi.*

Zachar. 12. Sap. 5

4. Cognoſcent ergo omnes, vt vniuerſalis ſententiæ æquitas neminem lateat, pro exiſtentibus in ſiniſtra, propter peccata, vel quæ originaliter traxerunt, vel quæ malis moribus E commiſerunt, pœnas æternas eſſe, & pro exiſtentibus in dextra, vitam æternam eſſe præparatam, atque adeò completo illo iudicio, duas ciuitates peruenire ad ſuos fines, vnam Chriſti, alteram diaboli, vnam bonorum, alteram malorum, finemque ciuitatis Chriſti, ſiue bonorum eſſe vitam æternam, quod eſt ſummum bonum, vt notauit Auguſtinus libro decimo nono de ciuitate capite quarto, finem autem malorum, ſiue ciuitatis diaboli, eſſe mortem æternam, quæ ſummum malum eſt, cuius ciuitatis omnes inhabitatores, ſiue adulti, ſiue paruuli, quia aliam ciuitatem, quam naturaliter amant, perdiderunt, in æternum ſine conſolatione triſtabuntur.

Poſt vniuerſale iudicium futuræ ſunt tantùm duæ ciuitates Chriſti nimirum & diaboli.

Inaniter aſſeritur huiuſmodi paruulos ſpecia. Dei prouidentia ab omni triſtitia conſeruari immunes.

5. Ad eos, qui ad prouidentiam Dei particularem recurrunt, quæ, inquiunt, paruulos triſtari non permittet, non eſt opus reſpondere, cum ipſi pro libito ſine alia probatione velint potiùs prouidentiam Dei ſententiæ Scholaſtic. communi accommodare, ne eis contradicere videantur, quàm veram Dei prouidentiam de iſtorum paruulorũ pœnis in theſauris ſapientiæ Auguſtini inueſtigare. Quamquam iſti excuſabiliores videantur, quia de hoc nihil affirmant, aliis, qui & Auguſtini ſententiam falſitatis accuſant, & oppoſitæ ſententiæ intrepidè adhærent illiſque in hoc gratulandum eſſe cenſemus, quod viderunt atque iudicauerunt rationes ſuorum Commagiſtrorum eſſe omninò inefficaces, alias ipſi ad illam particularem prouidentiam excogitandam minimè recurrerent.

Contra multos Theologos vnus ſufficit Auguſtinus.

6. Ad id quod de authoritate prædictorum Theologorum obiicitur, Reſpondeo: vnum beatum Auguſtinum mihi ſufficere pro eis omnibus, imò ſupra eos omnes, ad ipſum confugio, ad ipſum ab omnibus, qui aliud in hac controuerſia ſentiunt, prouoco; dant veniam aduerſarij. Ego incomparabiliter magis credo ei vni, in puriſſimis ſanctarum Scripturarum fontibus, atque in abditiſſimis naturæ finibus ſuo diuinitùs aureo ingenio veritatem indaganti, & ex eis ſuum intentum colligenti ac aſſerenti, quàm ingenti Theologorum multitudini qui ſe ei opponere vellent, qui ſi omnes ſeſe in facies verterent, & quidquid animis ac arte valerent, collatis ſimul viribus, contraherent vnum ex libris, quos ipſe ſcripſit, verbi gratia de corrept. & gratia, aut de gratia & libero arbitrio, aut prædeſtinatione Sanctor. aut de bono perſeu. aut contra Secundinum, aut vigeſimum ſecundum contra Fauſt. aut decimum nonum ciuitatis Dei, vel alium paris profunditatis atque eruditionis libellum, vehementer mirarer ſi ſe ſcribere poſſe affirmarent. Tali igitur Magiſtro, quem Deus vniuerſæ Eccleſ. fidei doctorem ac defenſorem prouidit, fortiter adhærendo, me non ambigo ſecuriùs progreſſurum, quàm ſi eo relicto, Philoſophicis ac Metaphyſicis ſubtilitatibus ſitienter nimis inhiarem, ab eiſque enodationem abſtruſarum in Theologia quæſtionum, (ſicut aduerſariorum nonnulli faciunt) petere non dubitarem.

7. Quod ſi vniuerſam tanti Magiſtri doctrinam longè ſupra aliorum Theologorum litteras admiror, atque veneror, cur nõ eius doctrinam contra Pelagianos totiesà ſede Apoſtolica approbatam, & conſequenter eius ſenſum in hac controuerſia, in qua mirabiliter cõtra eoſdem Pelagianos deſudauit, neglecto aduerſariorum contrario ſenſu, firmiter amplecterer? maximè cum in ea tam manifeſtè ex Scripturis & conſiliis probetur prædictos paruulos pati in futura vita pœnam carceris, pœnamque ſub diabolo ſeruitutis; & conſequenter non ſolum pœnam exilij, ſiue excluſionis à regno Cœlorum, vt prædicti contendunt, ſed etiam inſuper pœnam æternæ triſtitiæ; imò & ſecundæ mortis, & per conſequiens ignis æterni, ſiue gehennæ, ſine qua in illis peccatum originale euacuari, iudicetur an fortè neceſſariò ſequatur.

A

B

C

D

E

AVTHORITAS DOCTRINÆ Beatiſſimi Auguſtini ponderatur, oſtenditurque Scholaſticas opiniones ei præiudicare non poſſe.

CAPVT XIX.

Obiectioni cuidam ſatisfit.

1. Dicetur, ex ſenſus præfatorum authorum in hac controuerſia improbatione, ſequi ipſos iam à quingentis ferè annis damnatum errorem tenuiſſe, & plurimos doctiſſimos viros hoc tempore etiamnum tenere; quo ſemel conceſſo, vlterius ſequetur Eccleſiam penè totam in eodem errore fuiſſe. Nam populus Chriſtianus vbique terrarum tenet, quod à ſuis Parochis & Epiſc. docetur: Hi autem docent, quod à Doctoribus in Scholis audiuerunt, vel quod in eorum ſcriptis legerunt, atque Doctores per quingentos annos, & multò fortè amplius docuerunt vnanimiter, vel ſaltem communiter, paruulos decedentes ſine baptiſmo, non ſolũ non puniri pœna ignis, ſed nec aliquo dolore ſiue externo, ſiue interno; imò & beatitudinem naturalem habituros; quod ex iiſdem principiis ſequi videtur, vt infrà annotabimus.

2. Ad hoc reſponderi poſſet, quod ſi Eccleſia penè tota in dogma aliquod tamquàm in aliquid fidei conſentiret: credendum eſſet quod ipſa hoc non inaniter crederet, etiamſi Canonicarum Scripturarum hinc expreſſa non proferretur authoritas: vt rectè Auguſt. in ſimili, Paulo Epiſt. 99. Quia tamen certum eſt non omnes poſt initium. illos Theologos illam ſententiam tanquam fidem docuiſſe aut propoſuiſſe; cum ex eis nonnulli affirment illos paruulos puniri pœnâ triſtitiæ, alij probabile putent puniri pœnâ ipſius ignis, alij condemnent illam beatitudinem naturalem tanquam Pelagianiſmum: certum etiam erit non ſolum nõ Eccleſiam penè totam, ſed nullam eius partem notabilem errauiſſe. Vnde Eccleſia penè tota (vt ſupra obiiciebatur) errare nequaquam conuincitur. Quod ſi magna Eccleſiæ pars in aliqua obſcura quæſtione, in qua ſaluâ fide qua Chriſtiani ſumus, ignoratur quid verum ſit, hæſitaret, & ſententiam definitiuam ſuſpenderet, aut aliter quàm eſt, humanâ & infirmâ ſuſpicione coniiceret: erroris in fide, ſeu criminis hæretici dogmatis certe minime cõdemnanda eſſet; aut ſi opinione, quæ vera putaretur, deinde reiecta, quando falſa detegeretur, oppoſitam ipſa amplecteretur, ſicut Eccleſia noſtra Occidentalis, quæ ſentire ſolebat propaginem animarum, teſte Hieronymo apud Auguſt. Epiſt. 157. à nemine taxanda eſt erroris in fide, quia ea opinione reiecta, nunc ſentit animos de nouo creari, nullâ ductâ ex anima Adæ propagatione.

Quando contingit dici aliquid erroneum ſine errore in fide.

3. *De quibuſdam enim rebus* (vt rectè Auguſt. lib. 19. de ciuit. cap. 18.) *quas neque ſenſu, neque ratione percepimus, neque nobis per Scripturam canonicam claruerunt, nec per teſtes, quibus non credere abſurdum eſt, in noſtram notitiam peruenerunt, ſine iuſta reprehenſione dubitamus.* Quis enim neſcit in multis quæſtionibus, ſiue ad obſcuriſſima opera Dei, ſiue ad Scripturarum abditiſſimas latebras pertinentibus, pleroſque ſine iactura fidei, (quia non fallaciter, ſed ſinceriter corrigi parati erant) opinatos fuiſſe quod probabile

putauerunt; in ſimilibus enim quæſtionibus ſi fortè quis à veritate deuiauerit, tamdiu (teſte prædicto magiſtro de vera religione capite ſexto) *ſuſtinetur donec aut accuſatorem inueniat, aut prauam opinionem pertinaci animoſitate defendat.* Vnde idem author libro tertio de origin. animæ capite vltimo ad Vincentium Vict. loquens ſcribit? *Nam hæc ſi pertinaciter ſingula defendantur, tot hæreſes facere poſſunt, quot opiniones eſſe numerantur:* & paulò infrà. *Abſit autem, vt te arbitreris hæc opinando à fide Catholica receſſiſſe, quamuis ea fidei ſint aduerſa Catholicæ, ſi coram Deo, cuius in nullius corde oculus fallitur, veraciter te dixiſſe reſpicis: non te tibi ipſi eſſe credulum probari ea quæ dixeris poſſe, ac ſtudere te ſemper, etiam propriam ſententiam non tueri, ſi improbabilis detegatur, eo quod ſit tibi cordi proprio damnato iudicio meliora magis, & quæ ſint veriora ſectari. Iſte quippe animus etiam in dictis per ignorantiam non Catholicis, ipſa eſt correctionis præmeditatione, ac præparatione Catholicus:* & libro quarto de Baptiſ. contra Donat. capite 16. *Conſtituamus*, inquit, *duos aliquos iſto modo vnum eorum: verbi gratiâ, id ſentire de Chriſto, quòd Phot. opinatus eſt, & in eius hæreſi baptizari extrà Eccleſiæ Catholicæ communionem: alium verò hoc idem ſentire, ſed in Catholica baptizari, exiſtimantem ipſam eſſe Catholicam fidem: iſtum nondum hæreticum dico, niſi manifeſtata ſibi doctrina Catholicæ fidei reſiſtere maluerit, & illud quod tenebat elegerit:* & paulò poſt, *itaque in hoc ſola falſa opinio, in illo autem, etiam ipſa diuiſio corrigenda eſt.* Quis ergo de authoribus Catholicis, quos in tot Scripturarum, & Auguſtini principia vigilanter intentos non fuiſſe, iam conſtat, tam iniquè iudicare præſumet, vt putet alicui eorum defuiſſe ſupradictá animi præparationem: quam qui habuit, ſi temeritate affirmandi, aut libidine contendendi, ſeu puerili ſtudio aduerſarium vincendi; aut animoſitate ſe, aut ſuum magiſtrum Auguſtino in Eccleſia tantæ authoritatis doctori præponendi, aut alio ſimili modo non exceſſerit, ſola in eo falſa opinio corrigenda videtur, vt ex eodem Auguſtino ſæpiſſimè colligere licet.

Quanta ſit Auguſtini apud Eccleſiam authoritas.

4. Nulla igitur vetuſtas Scholaſticarum opinionum, quantúmcumque inter earum defenſores propagatarum, atque etiam ab Eccleſia toleratarum, quæ ſimiles opinantes in dubiis aut obſcuris tolerare ſolet, quoúſque multis hinc atque hinc diſputationibus, aut peritorum collationibus, veritas eliquetur ac declaretur. Nulla, inquam, talis vetuſtas Eccleſiam impedire poteſt, vt in eiſdem opinionibus examinare non poſſit, an fortè à veritate deuiauerint, vt ex iis quæ habet Auguſtinus libro ſecundo de baptiſmo contra Donat. capite tertio & quarto colligitur. Non ergo terreant aliqui Eccleſiam, (vt quidam ſimilibus ratiunculis in alia quæſtione terrere videntur) ab improbatione quarundam opinionum, quæ certiſſimè beatiſſimo Augu. contrariæ reperientur, quantumque ab eis prædictæ opiniones irreprehenſibiles putantur, ob temporis, quo ab earum fautoribus defenſæ ſunt, diuturnitatem, aut fortè ob authorum earundem opinionum à ſede Apoſtolica laudationem. Quis enim iſtorum Theologorum, aut quæ eorum doctrina beatiſſimo Auguſt. aut eius doctrinæ, in his duobus, etiam de longinquo, comparari queat? Doctrinam enim Auguſtini ante mille annos Eccleſiæ Romanæ ſanctiſſimi ac doctiſſimi Pontifices admirati ſunt, mirifque laudibus ſublimarunt. Innocentius, Zozimus, Bonifacius, Cœleſtinus, Sixtus, magnus Leo, magnus Gregorius, Ioannes, Hormiſda. Ex quibus aliqui teſtantur ex ſtatutis ſuorum prædeceſſorum Romanam Eccleſiam, eam ſeruare & ſequi; & partem eius ſuam feciſſe, ex qua tot definitiones, infallibilis deinde authoritatis, verbatim deſumpſit.

Quantum præcellat Auguſtini doctrina cæterorum libris & doctrinis.

5. Nec eidem doctrinæ aduerſarius ipſe, quantumcumque inuidus, obiicere poteſt prædictos Pontifices ob affectum aliquem patriæ, cognationis, aut alterius ſimilis reſpectus, in partem Auguſtini propenſos fuiſſe, propter quod Gelaſium, quia Afer fuit, omiſi, atque breuitati ſtudens, alios poſteriorum ſæculorum Pontifices, quos citare poſſem, qui Auguſtinum ſummis efferebant laudibus. Quis igitur non videat, multum intereſſe inter ſedem Apoſtolicam, aliquem authorem ac doctrinam eius laudantem, & in Eccleſia legi non ſolum permittentem, ſed & ſuadentem; & inter eandem ſedem non ſolum Authorem aliquem, ac eius doctrinam laudantem; ſed & declarantem contra hæreticos, eam doctrinam vel partem eius, ſuam eſſe: Romanamque Eccleſiam ex ſtatuto ſummorum Pontificum eam ſequi ac ſeruare; quam Eccleſiam credimus falli, aut errare non poſſe? Quis autem auderet affirmare, omnia opuſcula Patrum quæ Gelaſius Papa in Concilio ſeptuaginta Epiſcoporum, non ſolum laudat, ſed & legenda Eccleſiæ vniuerſæ proponit, nihil à vero alienum continere: cum conſtet aliqua in aliquibus ex eis eſſe, quæ Eccleſia non recipit, ſed reſpuit? quale eſt illud apud Sanctiſſimum Cyprianum de rebaptizandis hæreticis. Aut quis ſanæ fidei crederet Pontificem Zoſimum approbaſſe venenoſa dogmata Cœleſtij, quia, teſte Auguſtino libro ſecundo ad Bonifac. capite tertio libellum in quo illa fidei venena continebantur, Catholicum eſſe dixit? quam Papæ Zoſimi de libello Cœleſtij locutionem, non fuiſſe dogmatum Cœleſtij approbationem, rectè ibidem Auguſtinus notauit verbis ſubſequentibus: *Tot enim*, inquit, *& tantis inter Apoſtolicam ſedem & Afros Epiſcopos currentibus & recurrentibus Scriptis Eccleſiaſticis, etiam geſtis de hac cauſa apud illam ſedem, Cœleſtio præſente & reſpondente, confectis: quænam tandem Epiſtola venerandæ memoriæ Papæ Zoſimi, quæ interlocutio reperitur, vbi præceperit credi oportere ſine vllo vitio peccati originalis hominem naſci? nuſquam prorſus hoc dixit, nuſquam omnino conſcripſit; ſed cum hoc Cœleſtius in ſuo libello poſuiſſet inter illa dumtaxat de quibus ſe adhuc dubitare & inſtrui velle confeſſus eſt; in homine acerrimi ingenij, qui profectò ſi corrigeretur plurimis profuiſſet, voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt; & propterea libellus eius Catholicus dictus eſt, quia & hoc Catholicæ mentis eſt, ſi qua aliter ſapit quam veritas exigit, non ea certiſſimè definire, ſed detecta ac demonſtrata reſpuere. Non enim Hæreticis, ſed Catholicis Apoſtolus loquebatur, vbi agit: Quotquot ergo perfecti, hoc ſapiamus, & ſi quid aliter ſapitur, id quoque Deus vobis reuelabit.* Philip. 3. 15.

Qualiter approbet Eccleſia aliquam doctrinam.

6. Nullo ergo modo intendit Eccleſia alicuius ſcriptoris doctrinam, quæ poſt confirmatum canonem ſcripta eſt (vt Auguſt. vbi ſuprà contra Donatiſt. loquitur) tantùm laudando, ac generaliter extra iudicium approbando, ſic fir-

mare, vt de illa omninò dubitari, aut diſcepta- A ri non poſſit, aut vt nemini liceat eam expendere per diligentem inquiſitionem, vt, ſi fortè in aliquo à vero deuiaſſe dignoſcatur aut deprehendatur, in hoc reiiciatur; ſed intendit ſuis encomiis ſcriptorem honorare quia fortè eruditionem Catholicam ſuis ſcriptis iuuat: aut declarare ipſa ſcripta (ſi præcipuè cum ſubmiſſione ad Eccleſiam, vel à perſona Catholica & non ſuſpecta in lucem exeant) ex voluntate & intentione Catholici pectoris eſſe edita, quantùm ex verbis ſubmiſſionis, aut ex ipſo ſcripti contextu, non minutiùs, ſed ſecundum probabilem modum diſcuſſo, colligere licet; aut eſſe omninò erudita, ſimulque acceptabilia, B quamdiu certius aliquid, vel ſaltem certum, ex documento certæ authoritatis, aut perſpicuæ rationis, non eluceſcit. Non enim per ſolam laudem (vt dictum eſt) fixè determinat ſcripta ab ea laudata, ſi minutiùs excutiantur, quantùm excuti ſecundùm Scripturas, ac manifeſtas rationes poſſunt, nihil falſi continere. Quamquam igitur Sedes Apoſtolica doctrinam alicuius tractatoris, Auguſtino prióris aut poſterioris, magnis laudibus afferret: perperam indè inferretur eandem Sedem approbare, id quod in eadem doctrina contrarium fortè detegeretur doctrinæ illi Auguſtini, ab eadem Sede contra hæreticos firmatæ. Niſi quis inſulſe, imò & erroneè, vellet dicere eandem ſanctam Sedem ſe ipſam in authoritate firmandi doctrinam ſuperare, ac conſequenter ſuam authoritatem deſtruere, ipſam poſſe. Quid enim aliud affirmaretur, ſi vnus Pontifex doctrinam firmare diceretur, doctrinæ Auguſtini ab aliis Pontificibus indiſſolubiliter firmatæ, contrariam?

ALIVD CELEBRE PRINCIPIVM reiicitur, examinaturque, an ſit de Pelagianiſmo ſuſpectum.

CAPVT XX.

1. AD Theologos illos, qui in hac paruulorum cauſa, de eorum poſt hanc vitam pœnis, à iudicio beatiſſimi Auguſtini ad tribunal Peripateticum, & iudicem Ariſtotelem appellant, ex ipſo allegantes 3. Ethic. capite ſexto nullum eſſe dignum vituperio, ſeu increpatione, & conſequenter nec aliqua pœnâ ſenſibili, (quia talis pœna rationem quodammodò habet vituperij) niſi propter illa E quæ in ſua ſunt poteſtate; quale arbitrantur non eſſe peccatum originale paruulorum, quod ex Adamo ad eos tranſit.

Philoſophici gentiles in rebus fidei ſunt inepti iudices.

2. Reſpondeo, Auguſtinum & Eccleſiam non ſolùm in quæſtione de pœnis originalis peccati, ſed & in quæſtione de ipſo originali, cauſa iamdudùm caſuros fuiſſe (non quia in illis quæſtionibus veræ rationi, aut veraci Philoſophiæ aduerſantur) ſi tribunali Ariſtotelis, vel alterius Philoſophi gentilis ſe ſiſterent, vbi à peccato, quod nullum alicuius ante actionem propriæ voluntatis agnoſcerent, vel à vituperatione propter id, quod nobiſcum naſci diceretur, totum genus humanum abſoluerent: vt

A patet ex Ariſtotele loco citato, qui ibidem concludit, *vt virtutem ita & vitium eſſe in nobis*; ſiue in noſtra poteſtate, *ſeu vt boni & mali ſimus, & qui natura deformes ſunt, eos neminem reprehendere*. Quam doctrinam ſequitur Cicero libro tertio de natura Deorum, ſub finem: *Virtutem*, inquit, *nemo vnquam Deo acceptam retulit; nimirum rectè: propter virtutem enim iure laudamur, & in virtute rectè gloriamur; quod non contingeret, ſi donum à Deo, non à nobis haberemus*: & rurſùm eodem lib. *Num quis quòd bonus vir eſſet, gratias Diis egit vnquam? At quòd diues, quod honoratus, quòd incolumis, Iouemque optimum maximum ob eas res appellauit, non quod nos iuſtos, temperantes, ſapientes B efficiat, ſed quod ſaluos, incolumes, opulentos, copioſos.* Idemque de vitio conſequenter docere tenetur, hoc eſt, non eſſe vitium, niſi in noſtra poteſtate ſit, quia propter id iure vituperamur; quod Ariſtoteles breuiter complexus eſt vbi ſuprà, vt virtutem ita & vitium eſſe in nobis, ſeu vt boni, & mali ſimus eſſe in nobis, hoc eſt, in ſolo noſtro libero arbitrio vt Philoſophus ille gentilis ibi omninò intellexit, quia gratiam Dei neſciuit.

3. Super quam Philoſophorum doctrinam Pelagiani ædificauerunt ſuum peſtiferum dogma tàm contra gratiam Chriſti, vt alibi oſtendimus, quàm contra peccatum originale, vt C patet ex ipſo Pelagio, qui apud Auguſtinum in libro de peccato originali capite 13. vtitur eodem argumento ad deſtruendum ipſum peccatum originale, quo iſti moderni ex Ariſtotele nunc vtuntur ad negandam pœnam ſenſibilem eidem peccato debitam. Verba Pelagij apud Auguſtinum ibidem ſunt: *Omne*, inquit, *bonum ac malum, quo vel laudabiles vel vituperabiles ſumus, non nobiſcum oritur, ſed agitur à nobis: capaces enim vtriuſque rei, non pleni naſcimur, & vt ſine virtute, ita & ſine vitio procreamur. Atque ante actionem propriæ voluntatis id ſolum in homine eſt, quod Deus condidit.* Quibus verbis ſtatim Auguſtinus ſubiicit: *Nempè* D *cernitis, in his Pelagij verbis, quod dogma contineatur amborum*, (Pelagij & Cœleſtij) *de paruulis ſine vllius vitij ex Adam contagione naſcentibus*. Et paulò poſt: *Si enim, ſicut dixit, malum non nobiſcum oritur, & ſine vitio procreamur, & ante actionem propriæ voluntatis id ſolum in homine eſt, quod Deus condidit: profectò peccatum Adæ ipſi ſoli obfuit, quia nullum in prolem tranſitum fecit. Non enim peccatum non eſt malum, aut peccatum non eſt vitium, aut peccatum Deus condidit.*

Pelagianis non parua fuit errandi occaſio quod plus æquo Philoſophicis rationibus inniterentur ad diuina myſteria explicanda.

Pelagius apud Auguſt.

4. Conſtat igitur hoc Peripateticum principium quo iſti moderni nituntur ad euacuandam ſenſibilem pœnam orginalis (*quia videli*- E *cet nullus increpari, aut vituperari, & conſequenter pœnâ ſenſibili puniri ſecundùm Ariſtotelem poteſt, propter id quod in ſua numquam fuit poteſtate*) fuiſſe Pelagij fundamentum, ad ipſum peccatum originale de medio auferendum: *Omne*, inquit, *bonum ac malum, quo vel laudabiles vel vituperabiles ſumus, non nobiſcum oritur, ſed agitur à nobis.* Quid clarius ſecundum Pelagium, quam neminem vituperari poſſe propter idquod cum eo oritur, ſed tantùm propter id quod ab eo agitur, actione ſcilicet propriæ voluntatis? Ex quo principio inferunt illi moderni vlteriùs, quia certum ſentiunt nullum vituperari poſſe, propter id quod cum eo oritur & non ab eo agitur, actione propriæ voluntatis, ſine pro-

Eodem quo Pelagius argumento, ſuum moderni quidam de paruulorum pœnis dogma ſuffuiciunt.

pter id quod in ſua propria poteſtate non eſt, nullum etiam puniri poſſe pœnâ ſenſibili (quæ ſemper vim vituperij habet) propter id, quod enim eo oritur, & non ab eo agitur, actione propriæ voluntatis, ſiue propter id quod in ſua propria poteſtate non eſt.

Ex iiſdem Philoſophorum principijs, quæ pro ſe adducunt aduerſarij admiſſis, cauendum ne aliqua contra fidem ſequantur.

5. Sed ſi ad iſta Philoſophorum ac iſtorum Theologorum principia aliter reſpondere non poſſemus, niſi oſtendendo ex ſimili etiam forma falſum concludi, hoc ſatis eſſe duceremus. Iſta igitur principia non magis certa apud eoſdem Philoſophos ſunt, quam illa alia, quibus affirmare ſolent, nemini imputari poſſe, id quod in propria ſua poteſtate non eſt, ſiue, nemini in culpam id eſſe imputandum quod propria poteſtate non poteſt. Quod principium vniuersè intellectum, vt ipſi intelligebant, & ad paruulos accommodatum, in quorum numquam propria poteſtate fuit, non eſſe in originali, euacuat in illis Originale.

6. Sed hoc inſtandi modo, per aliud ſcilicet principium, quod fortè non eſſe aliud dici poſſet, nunc omiſſo, ad illud ipſum principium examinandum accedamus. Ex eo igitur principio, ſi verum erit, vt non ſolum verum eſſe poſt Ariſtotelem Pelagius, ſed & prædicti ſentiunt, euidenter ſequi videtur, naturam humanam recens natam, ſiue in paruulo non baptizato, nullo vitio eſſe vitiatam, vt Pelagius contendebat in illis ſuprà citatis verbis: *Et vt ſine virtute, ita & ſine vitio procreamur.* Nemo enim dicet vitium non eſſe vituperandum, vt indifferenter habendum, vt nec laudetur nec vituperetur, quia vt pulchrè Auguſt. lib. 3. de

Vituperium ſoli vitio debetur.

libero arbit. cap. 14. *Ipſa vituperatio, quod ſoli vitio parata, id eſt, apta & debita ſit, indè traxiſſe vocabulum creditur vt vituperatio diceretur: vitium autem, vt dicere cœperam, non aliundè malum eſt, niſi quod naturæ aduerſetur eius ipſius rei, cuius eſt vitium*, & paulò infrà; *Quia enim vitium naturæ aduerſatur, tantum additur malitiæ vitiorum, quantum naturarum integritati minuitur, cum ergo vituperas vitium, id profectò laudas, cuius integritatem deſideras: Cuius autem, niſi naturæ integritatem? natura enim perfecta, non ſolùm nullâ vituperatione, ſed etiam laude in ſuo genere, digna eſt. Quod ergo perfectioni naturæ deeſſe perſpexeris, id vocas vitium, ſatis tibi eam placere conteſtans, quam vituperatione imperfectionis eius, velles eſſe perfectam:* & lib. 12. de Ciuitat. cap. 1. *Cuius enim rectè vituperatur vitium, procul dubio natura laudatur, nam rectè vitij vituperatio eſt, quod illo dehoneſtatur natura laudabilis.*

Vituperium omni vitio etiam originali debetur.

7. Si igitur vitio debita eſt vituperatio; naturæ vitio affectæ ſeu vitiatæ, in quantum vitio affectæ ſeu vitiatæ, debita erit vituperatio: tùm quia vt ſic à vitio corrumpitur, teſte eodem magiſtro lib. de moribus Manichæorum capite 5. & 6. *quod verò peruertitur, ordine priuatur, & ad non eſſe tendit*, tùm quia natura vt vitiata, mala eſt, vt rectè notauit idem Auguſt. lib. 12. de Ciuitat. cap. 3. illis verbis: *Quoniam naturæ etiam illæ, quæ ex malæ voluntatis vitio vitiatæ ſunt, in quantum vitiatæ ſunt, malæ ſunt, in quantum autem naturæ ſunt, bonæ ſunt.* Igitur ſi vt vitiatæ ſunt naturæ, malæ ſunt: vt vitiatæ ſunt, vituperandæ ſunt, quia vituperium illi malo debetur, quod eſt contra naturam, quale eſt malum vitij qualiſcumque, ſiue conſiſtat in actione defectuoſa, ſiue in macula, aut habituali defectu ex actione, relicto: vt patet ex vitio peccati originalis, de quo nunc tractamus; quod per actionem illius voluntatis per quam omnes peccauerunt, relictum eſt ad poſteros Adæ tranſiturum.

Omne vitium nocet naturæ, eiuſque ordinem peruertit.

8. Quis enim dicere auderet illud vitium non nocere naturæ noſtræ? *nam eſſe vitium* (inquit Auguſtinus lib. 12. de Ciuit. cap. 3.) *& non nocere non poteſt. Sed quid naturæ nocendo vitia faciunt* (vt rectè idem Author ibidem) *niſi adimunt integritatem, pulchritudinem, ſalutem, virtutem, & quidquid boni naturæ per vitium detrahi, ſiue minui conſueuit?* Per vitium ergo originalis culpæ aliquid boni naturæ noſtræ detractum eſt; vnde ipſa ab eius, à quo facta eſt arte diſcedit, propter quod rectè vituperatur, vt colligitur ex eodem Magiſtro libro tertio de libero arbitrio c. 14. & 15. Si ergo naturæ vitio affectæ, debita eſt vituperatio, vt manifeſtè ex prædictis principiis colligi videtur; an non fortè ſequi euidenter videatur, illos qui paruulos non baptizatos à vituperatione, ac conſequenter à vitio defendunt, conuinci, velint nolint, ad defendendum eoſdem paruulos ab originali liberos eſſe: quod ſine errore in fide, vitium eſſe negari non poteſt, cum per illud, ſecundùm Concilia & Sanctos, natura poſterorum Adæ, atque liberum arbitrium manſerint vitiata, quæ proptereà medico opus habent, qui ea ſanet.

Pœnam ſenſibilem deberi peccato originis probatur ex ſacris litteris & PP.

9. Prætereà, ex prædicta illorum modernorum doctrina apertè ſequi fortè videtur, ſi pœna ſenſibilis, quia vim vituperij habet, prædictis paruulis non debetur, vt iſti moderni ſibi certum eſſe propter Ariſtotelis authoritatem affirmant, Scripturas Pauli, & Eccleſiæ Concilia eſſe falſa & fallacia. Sequela probatur, quia Rom. 5. Scripturæ illæ & Concilia manifeſtè clamant, Rom. 8. per vnum hominem peccatum intraſſe in mundum, & per peccatum mortem in omnes tranſiſſe, & corpus eſſe mortuum propter peccatum, & omnes homines propter peccatum incurriſſe mortem, atque mortem corporis eſſe pœnam peccati, quod in omnes intrauit. Atqui mors corporis, quæ pœna eſt, quæque omnibus propter originale debetur, vt prædictæ Scripturæ & Concilia affirmant, eſt pœna ſenſibilis, vt experientia ipſa teſtatur, *quia cum graui ſenſu adimit ſenſum*, vt benè Auguſt. lib. 13. de Ciuitate capite 6. *habet enim mors corporis*, vt ſcribitur ibidem, *aſperum ſenſum, & contra naturam vis ipſa, qua vtrumque diuellitur, quod fuerat in viuente coniunctum atque conſertum, quamdiu moratur, donec omnis adimatur ſenſus, qui ex ipſo inerat animæ carniſque complexu.*

Mors corporis eſt pœna ſenſibilis peccati.

Ergo mors illa corporis, cum ſenſibilis ſit, non erit pœna peccati Adæ ſeu originalis, ſi vera ſunt prædicta principia, & ſic Scripturæ & Concilia erunt falſa & fallacia, quod ſine cœca impietate concedi non poteſt. Si ergo ad hæc impietatis abrupta, ſuprà dicta principia fortè compellunt, an non eorum aſſertoribus ſilentij pondus meritò imponendum erit?

SATISFIT MOTIVO PRÆDICTORUM Theologorum; perſtringiturque cenſura parùm ſobria cuiuſdam moderni de B. Auguſt.

CAPVT XXI.

Propter id quod in propria poteſtate non eſt, poteſt aliquis dignus eſſe vituperio.

1. FAlſum ergò eſt neminem vituperatione dignum eſſe propter id quod in ſua propria poteſtate non eſt, vel non fuit, quia ſi vitium peccati originalis vituperatione dignum eſt, vt ex ſupradictis iam conſtat; paruulus vt illo vitio infectus & vitiatus, in cuius numquam propria poteſtate fuit non peccaſſe in Adam, & propterea non fuiſſe infectum illo vitio, vituperio dignus eſt. Ingenuè tamen fatendum eſt, ſi vitium originalis peccati prorſus naturale fuiſſet, ſiue ex neceſſitate naturæ, nullo modo à voluntate dependens (per quam paruulus peccaret, & conſequenter, nec à poteſtate, cum poteſtas nihil aliud ſit, teſte Auguſtino de Spiritu & litera capite 30. *quàm voluntati adiacens facultas faciendi*) nec illud fore vitium, aut vituperatione dignum, nec vllum conſequenter vituperium propter originale, paruulo deberi: *Sed quia per vnius voluntatem malam, omnes in eo peccauerunt*, vt ſcribitur lib. 2. de nup. & concupiſcentia capite 5. *quando omnes vnus fuerunt* (quod Ariſtoteles ac cæteri gentiles Philoſophi ignorauerunt, qui putauerunt neminem vituperari deberi propter id quod in eius propria poteſtate non fuiſſet: ſicut ſimiliter putarunt nemini in culpam aliquid eſſe imputandum, quod in eius propria poteſtate non eſſet, ſiue quod vitare propria poteſtate non poſſet) mirum non eſt, ſi omnes infantes, quia cum vitio peccati quod in Adam commiſerunt naſcuntur, vituperio digni ab Auguſtini diſcipulis cenſentur.

Quomodo peccatum orig. ſit voluntarium.

Ad quam ſolutionem ipſe Auguſtinus ſemper recurrit, quoties à Pelagianis cogitur ad declarandum quomodo originale, quod nec voluntarium Adæ poſteris, nec in eorum poteſtate eſſe videatur, peccatum eſſe poſſit: vt patet ex libro primo retract. cap. 13. *Et illud*, inquit, *quod in paruulis dicitur originale peccatum,*

August. *cum adhuc non vtantur libero arbitrio voluntatis; non abſurdè vocatur etiam voluntarium, quod exprimi hominis mala voluntate contractum, factum eſt quodammodo hæreditarium*, & capite 15. eiuſdem libri. *Quod dixi nuſquam ſcilicet niſi in voluntate eſſe peccatum; poſſunt*, inquit, *Pelagiani pro ſe dictum putare, propter paruulos, quos ideo negant habere peccatum, quod eis in baptiſmate remittatur, quia nondùm arbitrio voluntatis vtuntur. Quaſi verò peccatum, quod eos ex Adam dicimus originaliter trahere; id eſt, reatu eius implicatos, & ob hoc pœnæ obnoxios detineri, vſquam eſſe potuerit niſi in voluntate, qua voluntate commiſſum eſt, quando diuini præcepti facta eſt tranſgreſſio*, & infrà in eodem capite: *Cur igitur*, inquiunt, *peccatum dicitur paruulorum, quorum voluntatem non tenetis ream? Reſpondetur, non eos proprietate voluntatis, ſed origine reos teneri. Omnis enim homo terrenus, quid eſt origine niſi Adam? Porrò autem Adam habebat vtique voluntatem: qua voluntate cum peccaſſet, peccatum per eum intrauit in mundum,*

A & lib. 3. cont. Iulian. capit. 18. eidem Iulian. obiicienti Deum probari iniuſtum, ſi impoſſibile aliquid iuberet, Reſpondet: *Quid de Iſaac dicturus es, cui quidquam nec impoſſibile eſt imperatum; & tamen perditionis animæ ſuæ pœnâ feriretur, ſi octauo die non circonciderentur? An verò, nec ſic tandem reſpicis illud primitùs in Paradiſo datum, poſſibile ac facile fuiſſe præceptum; quo contempto atque violato, omnes ex vno homine, tanquàm in maſſa originis, commune illud habere peccatum; & hinc eſſe iugum graue ſuper filios Adæ, &c.* Et libro primo retract. capite 15. *Et iterùm*, inquit, *in eo quod dictum eſt, peccati reum teneri quemquam, quia non fecit, quod facere non potuit ſummæ iniquitatis*

B *& inſaniæ eſt: Cur ergo*, inquiunt, *paruuli tenentur rei? Reſpondetur, quia ex eius origine tenentur, qui non fecit, quod facere potuit, diuinum ſcilicet ſeruare mandatum*, & iterùm ibidem: *Quod autem dixi, illæ animæ quidquid faciunt, ſi natura non voluntate faciunt, id eſt, ſi libero ad faciendum & ad non faciendum motu animi carent; ſi denique his abſtinendi ab opere ſuo poteſtas nulla conceditur, peccato earum teneri non poſſumus: Propterea non perturbat de paruulis quæſtio, quia ex illius origine rei tenentur, qui voluntate peccauit, quando libero ad faciendum & non faciendum motu animi non carebat, eique ab opere malo abſtinendi ſumma poteſtas erat.* Supradictum ergo principium illorum

C Theologorum, paruulum ſcilicet vituperari, & conſequenter puniri ſenſibili pœnâ non poſſe, propter id quod in ſua propria poteſtate non eſt, hoc eſt propter peccatum primi parentis; quamvis in gymnaſio Ariſtotelico inter gentiles peripateticos magnam vim habere iudicaretur; lectori tamen determinandum relinquo, an in Schola Auguſtini perpetuo ſilentio ſupprimeretur? ne fortè aliàs peccatum originis eiuſque pœnas & damnationem per illud euacuari conuinceretur, & ſic nullam neceſſitatem vt Chriſtiani fierent homines habere probaretur, vt bene infert Auguſtinus in libro de natur. & gra. cap. 1.

D 3. Quæ omnia maturè animaduertere debuiſſet quidam modernus, qui per illud Ariſtotelicum principium in foueam videat ne fortè ipſe potiùs ceciderit, in quam beatiſſimũ Magiſtrum incidiſſe, in quadam ſua diſputatione, ſignificat; vbi non dubitat ex quibuſdam verbis eius non rectè intellectis, vt domino donante alibi oſtendemus, aſſerere eos, qui doctrinam Auguſtini de peccato originali defenderent, cogi incidere in errorem Pelagij de euacuatione eiuſdem peccati originalis. Igitur Auguſtinus vt Pelagium ſuis diſputationibus caperet, in eiuſdem Pelagij retia ipſe incautus venator incidit. O quàm horrendum & nulla

Cuiuſdam ſcriptoris moderni iniuſta de Auguſtino cenſura taxatur.

E ratione ferendum inter Catholicos conuitium, in ſapientiſſimum Eccleſiæ Magiſtrum iactatum! An potiùs in ipſam Eccleſiam, quæ beatiſſimum Auguſtinum per tot ſæcula contra Pelagianos peccatum originale & gratiam Chriſti negantes, Magiſtrum mirabiliſſimum cœlitùs ei ad eam defendendam largitum, attonita ſuſpicit? An fortè in vtrumque? Quod ſi ita; an ſancta Eccleſia, Chriſti ſponſa, ſi de hoc admoneatur; ſuam & ſui ſapientiſſimi Magiſtri iniuriam patietur? Nonne licentia obloquendi cuiuſcumque ſcriptoris, aduerſus doctrinam beatiſſimi Auguſtini contra Pelagianos & Semi-Pelagianos, à Sede Apoſtolica toties approbatam, atque à calumniis aduerſariorum de-

A ſenſam multò vigilantius nunc poſt tot approbationes compeſcenda erit, quàm quando illi Sancti Proſper & Hilarius pro defenſione eiuſdem doctrinæ ad Cæleſtinum Sanctiſſimum & doctiſſimum Pontificem recurrerunt, qui reprehenſoribus doctrinæ Auguſtini, vt notauit Proſper maleuolentiæ libertatem ademit? quique de eodem Auguſtino affirmat, ipſum nunquam fuiſſe ſaltem ſiniſtræ ſuſpicionis rumore aſperſum beneque de eo in commune omnes ſenſiſſe; vt potè, qui vbique cunctis & amori & honori fuerit. In eadem ergò ſancta Eccleſia, cui nunc non diſſimilis Zeli ac eruditionis Pontifex Vrbanus huius nominis octauus per Dei gratiam præſidet, B illa ſiniſtræ ſuſpicionis nota Auguſtino temerè aſperſa, ab eo depellatur: illi, qui cunctis honori fuit, quique Eccleſiam ab Apoſtolis plantatam, tam mirabili ſuprà omnes alios Doctores, doctrinarum affluentia rigauit, tantus honor tribuatur, vt animoſitati Philoſophicæ liberum non ſit doctrinam eius, maximè eam quæ à Sede Apoſtolica contra hæreticos in iudiciis firmata eſt, præcipiti cenſurarum, aut impugnationum arietatione impetere. Quantum enim excellentiæ prædictæ doctrinæ detrahi ſineretur; tantum Apoſtolici iudicij firmitati derogari fortè videretur.

IMPVGNATVR SENTENTIA DE beatitudine naturali paruulorum: examinaturque an Pelagiani ſolam naturalem beatitudinem paruulis promittebant, vt quidam modernus ſentit.

CAPVT XXII.

1. AD miſericordes & liberales illos Theologos, qui à paruulis illis non ſolum omnem dolorem tam externum quam internum excludunt, ſed eis inſuper beatitudinem naturalem tribuunt, nunc perueniamus: primò admonentes, eos videri ſatis conſequenter ad ſua, & aliorum Scholaſticorum principia loqui: quia qui nulla moleſtia afficiuntur in anima vel corpore; vel ſunt prorsùs ſtupidi (quod tamen de paruulis illis nullus, ni fallor, hactenus dixit, aut dicere probabiliter potuit) vel verè habent quidquid naturaliter exoptant, vel quod neceſſarium eſt ad vitam naturalem corporis, & animæ fœliciter peragendam, ſine quo illos nulli dolori obnoxios eſſe impoſſibile videtur: ſed quicquid ſit de hoc; breuiter iiſdem Theologis opponimus, eorum ſententiam ex ſupradictis iam proſtratam manere. Cum enim beatitudo ſecundum ſanctiſſimum Magiſtrum libro ſexto de ciuit. capite primo, *ſit plenitudo omnium rerum exoptandarum*; ridiculè aſſeritur paruulos ſine baptiſmo morientes, qui non ſolum interna & ſempiterna triſtitia ob omiſſionem regni cœlorum: ſed & igne gehennæ in perpetuum cruciabuntur, vt in ſuperioribus ex ſacra ſcriptura & Auguſtino oſtendimus, futuros beatos, beatitudine naturali. Beatitudo enim naturalis, vt perfecta atque plena in ſuo genere ſit, plenitudinem requirit omnium rerum, quæ naturaliter ab homine exoptari poſſunt.

Quatuor ſunt quæ homines naturaliter appetant.

A 2. Vt autem intelligantur non omnia, ſed aliqua ex eis, quæ homines naturaliter exoptant: recolendum eſt ex beato Auguſtino libro decimo nono Ciuitate capite primo: *Quatuor eſſe quædam iuxta Varonem, quæ homines ſine Magiſtro, ſine vllo doctrinæ adminiculo, ſine induſtria vel arte viuendi, quæ virtus dicitur, & procul dubio diſcitur, velut naturaliter appetunt; aut voluptatem, qua delectabiliter mouetur corporis ſenſus, aut quietem, qua fit vt nullam moleſtiam quiſque corporis patiatur; aut vtramque, quam tamen vno nomine voluptatis Epicurus appellat, aut vniuerſaliter prima naturæ, in quibus & hæc ſunt, & alia, vel in corpore vt membrorum integritas, & ſalus* B *atque incolumitas eius, vel in animo, vt ſunt ea, quæ vel parua vel magna in hominum reperiuntur ingeniis.* Si igitur homo naturaliter expetit ſalutem, incolumitatem corporis, quietemque, qua fit, vt nullam moleſtiam in corpore patiatur, quomodo aſſeritur paruulus non baptizatus (qui ſecunda morte gehennæ poſt iudicium moritur, quæ animam nolentem tenet in corpore, quod æternis doloribus ſubiacebit) beatus beatitudine naturali, quæ ſine quiete ab omni moleſtia, & ſine incolumitate corporis ſtare non poteſt?

Naturalis paruulorum poſt mortem beatitudo impugnatur.

3. Præterea, ſi omnes naturaliter exoptant beatitudinem, & hic appetitus eis inamiſſibili- C ter ineſt (vt latè in ſuperioribus probauimus) quam beatitudinem conſequi non poſſunt, quamdiù eò non peruenerint (vt habetur lib. 14. Ciuit. capite 25.) *Vbi mori, falli, offendi omninò non poſſunt, eiſque ſit certum ita ſemper futurum,* hoc eſt, quamdiù bono incommutabili quod Deus eſt, *ſine vlla moleſtia non perfruantur, & in eo ſe in æternum eſſe manſuros, nec vlla dubitatione cunctentur, nec vllo errore fallantur*, vt rectè Auguſtinus libro 11. Ciuit. capite 13. quomodo infantes ſine baptiſmo morientes beatos futuros beatitudine naturali eſſe, affirmatur, cum ſe in Inferno, quò ſecundum Concilium Florentinum poſt mortem deſcendunt, omni D beatitudine priuatos videant, cumque in iudicio ex ore iudicis audituri ſint, ſe numquam habituros omni moleſtia carentem ſocietatem Angelorum, ac hominum beatorum in participatione ſummi Dei, quæ ſola ſatiat appetitum illum, quem naturaliter habent, vt ſcribitur libro duodecimo de Ciuitate capite 10.

Naturale deſiderium beatitudinis fruſtratum in eiuſmodi paruulis cauſabit non mediocrem triſtitiam.

4. In illis ergo paruulis naturaliter ſequetur ſumma triſtitia, quando videbunt ſuum naturale deſiderium omninò fruſtratum. Niſi quis velit fingere, illas creaturas rationales, Dei imagines, futuras naturaliter poſt mortem ſine mente, ac ſi naturaliter belluinas, aut pro- E pter peccatum perdere naturalia (quod de adultis hominibus damnatis, in quibus ſunt peccata grauiora, imò & de ipſis dæmonibus, Theologi iſti dicere detrectant) aut tandem habituras mentem ſiue ſtultam, ſiue ſopitam, quod etiam prædicti Theologi non admittunt. Ergò cum ſempiterna illa triſtitia nulla comparabilis erit naturalis beatitudo.

Nullus eſt beatus qui non habet quod vult, & nil patitur quod non vult.

5. Et quidem ipſi gentiles Philoſophi, qui ſolam beatitudinem naturalem agnouerunt, ſentiebant, eâ neminem beatum eſſe poſſe, niſi habendo quod velit, & nihil patiendo quod nolit, vt notauit Auguſtinus lib. 13. Trinit. c. 7. Lectori igitur iudicandum relinquo, an hæc ratio de puerorum illorum triſtitia ob amiſſio-

nem beatitudinis, quam naturaliter amant, ſit inuictiſſima ad conuincendos huius naturalis beatitudinis fabricatores, abſurditatis. Vnde in hac re diutius immorandum non eſt. Sed vlterius indagandum, an prædicta abſurditas (ſi eam eſſe abſurditatem ſatis iam conſtat) adeo abſona ſit, vt peruerſiſſimos Pelagianos adiuuet, qui beatitudinem paruulis non baptizatis promittere videbantur, illa celebri ipſorum definitione, quam refert B. Auguſt. Epiſt. 106. & de geſt. Pelagij cap. 35. infantes, etiam ſi non baptizentur, habere vitam æternam.

Cuiuſdam moderni opinio de beatitudine naturali proponitur.

6. Quidam ex Iunioribus Theologis qui ab iſtis Scholaſticis in hac beatitudine naturali diſſentit; vt eam oppugnet, eiuſque fortè defenſores captos contra hæreſim Pelagianam reddat, affirmat Pelagianos eam ſolam promiſiſſe paruulis non baptizatis; & ita numquam eis promiſiſſe beatitudinem ſupernaturalem, aut vitam illam æternam, quæ eſt in clara Dei viſione. Quod probat ex Auguſt. lib. 5. cont. Iu-
Alias 11. lian. cap. 8. vbi eodem Auguſt. teſte *Pelagiani alienabant paruulos non baptizatos à vita Dei, cum eos alienarent à regno Dei. Quid eſt autem vita Dei, niſi viſio Dei? ſed neque ipſum regnum Cælorum in Scripturis aliud ſignificat niſi fælicitatem æternam, quæ in Dei viſione conſiſtit; iuxta illud, Angeli eorum in*
Matth. 18. *Cælis ſemper vident faciem Patris mei, qui in Cælis eſt; & illud, ſcimus, quia cum apparuerit, ſimiles ei*
1. Ioan. 3. *erimus, quia videbimus eum ſicuti eſt, & illud. Hæc eſt autem vita æterna vt cognoſcant te ſolum Deum verum.* Itaque, inquit iſte author, *Pelagiani non vitam æternam ſimpliciter.* Sed vt Auguſt. loquitur in lib. de hæreſ. ad Quod vult deum cap. 88. *quandam ſuam vitam æternam infantibus non baptizatis promittebant.* Quæ ſententia prædicti moderni ſi vera eſſet, apertè, Auguſtino teſte, ſequeretur hanc illorum Theologorum de beatitudine naturali ſententiam, eſſe hæreſim damnatam, ab omnibus Chriſtianis anathematizandum; quia propoſitio illa: *Infantes etiam ſi non baptizentur habere vitam æternam*, in ſenſu Pelagianorum eſt ab Eccleſia damnata & ab omnibus anathematizanda, vt teſtatur Auguſt. Epiſt. 106. & de geſt. Pelag. vbi ſuprà.

7. Alia tamen via probat prædictus modernus illam Scholaſticorum opinionem de beatitudine naturali *eſſe*, vt ipſe loquitur, *ipſammet hæreſim Pelagianam. Quia ſi prædicti*, inquit, *paruuli futuri ſunt beati, beatitudine naturali, ſequitur eos debere baptizari, vt adoptionem diuinam adepti, admittantur ad regnum cælorum, non autem quia periculum ſit, ne damnentur & pereant. Nihil enim eis adeſt mali præter carentiam viſionis Dei; & nihil eiſdem boni deeſt, niſi viſio Dei, hoc eſt poſſeſſio regni cæleſtis. Atqui hæc ipſa*, inquit, *eſt hæreſis Pelagiana, nam vt Sanctus Auguſtinus teſtatur lib. lib. 1. de origine animæ cap. 9. non timebant Pelagiani paruulis damnationem ſi non baptizarentur, ſed à regno excluſionem, vbi damnationem*, inquit, *non intelligit Auguſtinus excluſionem à regno, ſed aliquid aliud, nam ſi excluſio*, inquit, *eſſet damnatio, qui excluſionem timebant non baptizatis, damnationem quoque eiſdem pariter timuiſſent.*

OSTENDITVR CLARE CONTRA iam citatam ſententiam, ex Auguſtino, Pelagianos ab initio prædictis paruulis promiſiſſe beatitudinem ſupernaturalem, & à præfato moderno, non ſufficienter probari aſſertores beatitudinis naturalis paruulorum, introducere Pelagianiſmum.

CAPVT XXIII.

Pelagiani ab initio promittebãt ſupernaturalem beatitudinem extra regnum cælorum pueris ſine baptiſmo decedentibus.

1. SEd quidquid ſit de hac opinione iſtorum Theologorum de naturali beatitudine paruulorum; an ad hæreſim Pelagianam pertineat, quod ſtatim diſcutiemus: primo probatur falſum eſſe, Pelagianos numquam promiſiſſe beatitudinem ſupernaturalem, aut vitam æternam, quæ in Dei viſione conſiſtit, paruulis non baptizatis. Auguſtinus enim, vt hanc Pelagianorum hæreſim refutet, (vitam ſcilicet æternam paruulis non baptizatis extrà regnum cælorum dari; & Infantes qui baptizantur, baptizari vt in regnum Cælorum intrent, non vt vitam æternam accipiant, quam ſiue baptizarentur ſiue non, accepturi fuiſſent) laborioſiſſimè probat ex Scripturis Sanctis Serm. 14. de verbis Apoſtoli vitam æternam ſolùm dari eis, qui in regno cælorum futuri ſunt, imò regnum Cælorum eſſe ipſam vitam æternam. Ergo ſi Pelagiani per vitam æternam intelligebant, ſolam beatitudinem naturalem, vt iſte author vult, friuolè eos Auguſtinus, ex Scripturis refellere contendit, quia Scripturæ omnes, quas ipſe adducit de ſola vita ſupernaturali, quæ in viſione Dei conſiſtit, non de naturali loquuntur. Vndè Pelagiani tribuentes paruulis illis ſolam vitam naturalem, ſiue naturalem tantùm beatitudinem, in qua Dei clara viſio minimè includitur, Auguſtino facilè reſpondere poſſent, ſe nihil contra Scripturas docere, quæ ſolis baptizatis vitam æternam promittunt, quia Scripturæ loquuntur de illa vita ſupernaturali in qua Deus facie ad faciem videtur, quam ipſi paruulis non promittebant, atque adeò Auguſtino non mendaciter opponere poſſent, ipſum in ſua illa diſputatione veluti nugari, quod admittere, verè eſſet nugari.

2. Confirmatur. Nam Pelagiani illam vitam æternam paruulis illis promittebant, ad quam poſſidendam baptizari, ac conſequenter in Chriſtum credere, fierique membrum eius, requiritur: Auguſtinus enim eis in illo ſermone obiiciebat, ad vitam, quam paruulis promittebant, ſine iſtis perueniri non poſſe, & per iſta peruenire poſſe, ergo probè nouerat illos intelligere per vitam illam æternam, ſolam vitam ſupernaturalem, ſeu claram Dei viſionem. Infantes enim baptizantur, ac Chriſtiani fiunt, non vt ad aliquem Paradiſum terreſtrem perueniant, in quo Deum clarè non videant, in quo viuant ſine omni moleſtia, in magno gaudio & fælicitate naturali, ſapienter intelligentes cauſas omnium rerum naturaliter creatarum, ſiue creabilium, & Deum vt authorem tantùm earum. Nullus autem hæreticus nedum Chriſtianus, ni fallor, ſomniauit fidem

Chriſtianam inſtitutam eſſe, vt ad ſimilem beatitudinem perueniatur. A

Qualis manducatio corporis Chriſti ſit omninò neceſſaria ad vitam æternam adquirandam.

3. Sed vt præfati moderni argumenta ſoluamus, eiuſque ſententiam manifeſtiùs redarguamus, obſeruandum eſt Pelagium eiuſque diſcipulos in initio ſuæ hæreſis docuiſſe paruulis ſine baptiſmo decedentibus (quia ſine vllo peccato vt hæretici illi dogmatizabant naſcuntur) dari extra regnum cœlorum gaudia vitæ æternæ, qua in Societate Chriſti ac Sanctorum beati perfruuntur; vt conſtat ex Pontifice Innocentio in Epiſtola ad Patres Concilij Mileuitani, qui ibidem affirmat contra prædictos Pelagianos vitam æternam quam paruulis illis promittebant, eis non dari, qui non manducant carnem filij hominis, nec eius ſanguinem bibunt. B Quo argumento contra eoſdem Pelagianos, vſus eſt ipſe Auguſtinus ante Innoc. lib. 1. de peccat. merit. cap. 20. vndè conſtat controuerſiam fuiſſe inter Pelagianos, & illos Sanctos de vita æterna, quæ non habetur ſine manducatione corporis Chriſti, hoc eſt ſine participatione vnitatis corporis eius, & ſocietate membrorum eius, quæ acquiritur per baptiſmum Chriſti, quam illi Sancti, (vt colligitur ex Auguſtino lib. 21. ciuit. capite 25. & tractat. 26. in Ioann. & ex Innocentio vbi ſuprà) intelligunt per illam manducationem omninò neceſſariam ad vitam æternam habendam, C quam manducationem ſiue incorporationem, nemo vnquam iudicauit neceſſariam ad habendam vitam naturalem æternam extra regnum Cœlorum. Contra hunc igitur Pelagianorum ſenſum de vita æterna extra regnum cœlorum, Auguſtini, locis à nobis proximè citatis, militant argumenta, quibus Pelagiani conuicti, & à primo illo ſenſu depulſi, prædicare cœperunt dari paruulis beatitudinem non ſupernaturalem, ſed naturalem.

Tandem Pelagiani naturalem tantum beatitudinem extra regnum cœlorum infantibus dandam fore docebant.

4. Quæ omnia manifeſtiſſimè ex Auguſt. probantur illis verbis quæ habet de prędeſtinatione Sanctorum capite 13. *Hoc ſi audirent Pelagiani, non iam laborarent, negando originale peccatum,* D *quærere paruulis extrà regnum Dei, neſcio cuius ſuæ fœlicitatis locum; maximè quando conuincuntur non eos habere poſſe vitam æternam, qui non manducauerunt carnem, nec biberunt ſanguinem Chriſti.* Ecce quam clarè docet Pelagianos conuictos de falſitate dogmatis, quo paruulis promittebant beatitudinem, quæ non habetur ſine manducatione carnis Chriſti, hoc eſt beatitudinem ſupernaturalem, extrà regnum Cœlorum; recurrere ad beatitudinem naturalem, quam eiſdem paruulis tandem tribuebant, quam Auguſtinus ſignificat per illa verba *neſcio cuius ſuæ fœlicitatis locum.*

Supradicti moderni fundamenta, inſufficientia eſſe declarantur.

5. Vndè ad ea quæ prædictum Theologum E mouebant, dicendum, ipſum, vt videtur, non rectè referre textum aut ſenſum Auguſt. libro ſexto contra Iulianum cap. 8. aliàs vndecimo. Non enim teſtatur ibidem Auguſtinus Pelagianos alienaſſe paruulos non baptizatos à vita Dei, quia eos alienabant à regno Dei, talem enim illationem ibi non habet, verba enim eius ibi hæc ſunt. *Verùm vos quoque qui eos velut liberos ab omni damnatione eſſe contenditis, cogitare non vultis, qua illos damnatione puniatis, alienando à vita Dei, & à regno Dei, tot imagines Dei.* Non ergo ibi infert contra Pelagianos, ipſos alienaſſe paruulos à vita Dei, cum eos, alienarent à regno Dei, vt iſte Author ſcribit. Hoc enim Auguſtino neceſſe non fuit, cum ipſi Pelagiani apertè tunc id admitterent, vt patet ex illis verbis, paruulos non baptizatos alienari à vita Dei, quia conuicti ante ab eodem Magiſtro, ſuam ſententiam de beatitudine ſupernaturali extra regnum Cœlorum illis paruulis danda, mutauerant. Vnde admittimus per regnum cœlorum in Scripturis ſignificari fœlicitatem æternam, quæ in Dei viſione conſiſtit (vt Aug. efficatiùs quam iſte modernus probat in illo ſerm. 14.) & idcirco Pelagianos fuiſſe abſurdiſſimos, qui paruulis illam fœlicitatem ab initio promittebant cum iiſdem regnum Cœlorum negarent. Per quod potius ex Auguſtino contrarium huius, quod iſte author de beatitudine colligit, inferimus; nunquam enim Auguſt. ad conuincendos Pelagianos eis obiiceret ex ſcripturis, vitam æternam, quam paruulis promittebant non dari, neque à Deo promitti in prædictis ſcripturis, niſi baptizatis & Chriſti membris, ſi Pelagiani de beatitudine tantum naturali loquerentur, aut per vitam æternam, illam ſolam naturalem fœlicitatem, quàm pòſt prædicare cœperunt, tunc intelligerent. Scripturæ enim illæ de iſta naturali fœlicitate, à Pelagianis conficta minimè loquuntur. Concedimus igitur Pelagianos, non ab initio ſuæ hæreſis, ſed poſtquàm ab Auguſtino conuicti ex Scripturis fuerunt, non promiſiſſe paruulis vitam æternam ſimpliciter, ſed æternam & beatam quandam vitam ſuam, vt Auguſtinus loquitur in lib. de hæreſ. vbi ſuprà.

6. Ad authoritatem illam Auguſtini ex lib. 1. de origine animæ cap. 9. quæ prædictus author probare contendit, aſſerentes beatitudinem naturalem paruulorum ſine baptiſmo morientium, incidere in hæreſim Pelagianam, dicendum ipſum quoque ibi non videri rectè citaſſe prædicta Auguſtini verba, quia fortè vt efficacius, contra alios modernos concluderet, addere videtur Auguſtini verbis aliqua ſua, qua additione ſublata intentum ſuum ex Auguſtini verbis, ibi nequaquàm probare poteſt: Sic enim argumentatur contra prædictos modernos: *Nam vt Sanctus Auguſtinus teſtatur,* inquit, *in lib. de origine animæ cap. 9. non timebant Pelagiani paruulis damnationem, ſi non baptizarentur, ſed à regno excluſionem,* vbi, inquit, *per damnationem, non intelligit Auguſtinus excluſionem à regno, ſed aliquid aliud; nam ſi excluſio,* inquit, *eſſet damnatio; qui excluſionem timebant non baptizatis, damnationem quoque eiſdem pariter timuiſſent.* Detrahantur Auguſtini teſtimonio illa verba, *ſed à regno excluſionem,* & quomodo, quæſo, prædictus modernus ſuum intentum contra illos alios modernos ex Auguſtino ibi concludet? Verba igitur Auguſtini in illo cap. 9. ab hoc authore citato ſunt: *Vt cùm hæc vt volet quiſque accipiat, dum tamen de baptiſmo non præſcribatur ſaluatoris præcepto, huius latronis exemplo, & non baptizatis paruulis nemo promittat inter damnationem regnumque Cœlorum, quietis vel fœlicitatis cuiuſlibet, atque vbilibet quaſi medium locum. Hoc enim eis hæreſis Pelagiana promiſit; quæ nec damnationem metuit paruulis, quos nullum putat habere originale peccatum, nec ſperat eis regnum Cœlorum, ſi non perueniat ad baptiſmatis ſacramentum.* Manifeſtum eſt ergo in eo Auguſtini teſtimonio non haberi illa verba, *à regno excluſionem,* in quibus

eſt vis argumenti illius authoris, ad probandum ſecundum mentem Auguſtini, damnationem eſſe aliud diſtinctum ab excluſione, vt quaſi ex verbis Auguſtini concludat contra alios Theologos, qui nihil pœnale in pueris illis præter excluſionem admittunt, eos, nullam in eis admittere damnationem, ac ſic cum Pelagianis prorſus conuenire.

7. Si quis reſpondeat hunc authorem non intendiſſe ibi Auguſtini teſtimonium ſecundum verba ſed ſecundùm ſenſum, citare; In Auguſtini autem ibi ſententia includitur ſecundum ſenſum illa huius authoris ſententia; Auguſt. enim affirmat Pelagianam hæreſim promiſiſſe illis paruulis medium locum alicuius fœlicitatis inter damnationem & regnum Cœlorum, quia eis, inquit, non metuit damnationem, quos nullum originale peccatum putat habere, nec eis ſperat regnum Cœlorum, cum non perueniant ad baptiſmum. An non autem de eis, qui non metuunt paruulis damnationem, nec eis ſperant regnum Cœlorum, (quod de Pelagianis Auguſtinus ibidem affirmat) verè dici poſſet, eos paruulis non timere damnationem ſed à regno excluſionem, quod iſte author Auguſtinum de Pelagianis ſcripſiſſe ibi teſtatur? Sed obiici contra hoc poſſit nec ſic etiam verè defendi, hunc authorem citaſſe Auguſtini ſententiam ſecundùm ſenſum. Quamquam enim Auguſtinus de Pelagianis affirmaret (vt verè affirmare poſſet) eos non ſperaſſe dæmonibus regnum Cœlorum; non rectè inde colligeretur, ipſum de Pelagianis dicere, eos timuiſſe dæmonibus excluſionem à regno Cœlorum; ergo ſimiliter, quamuis Auguſtinus dixerit Pelagianos non ſperaſſe paruulis non baptizatis regnum Cœlorum, non rectè inde colligitur, ipſum de iiſdem Pelagianis dixiſſe, eos timuiſſe paruulis illis excluſionem à regno Cœlorum. Tam enim malè affecti ac peruerſi eſſe poſſent, vt quamuis paruulis ſi non baptizarentur, non ſperaſſent regnum Cœlorum, non eis timuiſſent excluſionem: vnde ſufficienter conſtat, ex primo non inferri neceſſariò ſecundum. Non tamen negamus Pelagianos timuiſſe paruulis excluſionem à regno Cœlorum ſi non baptizarentur; cum ideò eos baptizandos eſſe docuerint, ne excluderentur. Vnde verum eſſe fatemur Pelagianos nõ timuiſſe paruulus damnationem vt Auguſt. ibidem teſtatur, & timuiſſe eis excluſionem: ſed Auguſtinum hoc vltimum in illis verbis non dixiſſe contendimus.

8. Eſto tamen, ipſum vtrumque ibi dixiſſe ingenuè admitteremus; ille author adhuc ſuum intentum contra modernos beatitudinis naturalis defenſores, inde minimè concluderet, quia moderni illi reſpondere ei poſſent, Auguſtinum ibi aſſignaſſe rationem cur Pelagiani non timuiſſent paruulis illis damnationem, quia ſcilicet nullum putant eos habere peccatum: vnde conuincuntur paruulis illis promittere medium locum, inter damnationem & regnum, cum excluſio à regno, ſecundum ſenſum Pelagianorum, in eis rationem damnationis habere nõn poſſit; non enim excluſio illa paruulis infertur ſecundum Pelagianos propter peccatum, quo ſecundum eorumdem dogma carent, & ſine quo damnatio iuſta eſſe non poſſet, ſed excluſi ideò ſecundum ipſos

A manent, quia Dominus ſtatuit regnum Cœlorum, non niſi baptizatis poſſe conferri, teſte Cœleſtio apud Auguſtinum in libro de peccat. orig. capite ſexto. At vero (vt dicere præ ſe poſſent moderni illi) quicumque prædicant paruulos nõn baptizatos, etiam beatos; beatitudine naturali, eſſe excluſos à regno propter originale, quod habent: illos minime conuinci, promittere paruulis illis locum medium inter aliquam ſaltem damnationem & regnum, cum ipſa excluſio ſit eis damnatio, quia ea eis infertur propter peccatum.

B *DISPVTATVR FVSE AN ſententia de beatitudine naturali paruulorum aduerſetur fortè Euangelio, & vtrum vehementi ſuſpicione Pelagianiſmi forſan laborare videatur?*

CAPVT XXIV.

Nat[illegible] infantium beatitudo videtur fortè parum conformis Euangelio.

1. ALiis igitur mediis magis vrgentibus illa ſententia de fœlicitate naturali paruulorum à nobis improbanda erit. Ex mediis ergo quæ hic ſe nobis offerre poſſent ad probandam prædictam ſententiam eſſe forſan in primis C Euangelio contrariam, illud beati Auguſt. ſolidiſſimum videtur, quo vtitur ſerm. 14. de verbis Apoſtoli, vt conuincat paruulos illos non ſolùm non habere vitam æternã extra regnum Cœlorum, ſed & ſempiternam damnationem habituros eſſe, quorum vtrumque prædicti Pelagiani negabant. Quia vniuerſi exercitus viuorum ac mortuorum, erunt ſecundùm Euangelium diſtributi in iudicio vniuerſali, in duas claſſes dexteræ & ſiniſtræ: & omnes qui futuri ſunt in dextera, ibunt in regnum Cœlorum omnes autem qui in ſiniſtra erunt, ibunt ſecundum Euangelium in ignem æternum, nullus ergo medius locus relinquitur ſecundùm Euange- D lium inter ignem æternum & cœlum, in quo prædicti paruuli poſſent frui beatitudine naturali: *Nullus*, inquit Auguſtinus ca. 3. *relictus eſt medius locus vbi ponere queas infantes. De viuis & mortuis iudicabitur, alij erunt ad dexteram, alij ad ſiniſtram, non noui aliud. Qui inducis medium, recede de medio, non te offendat, qui dexteram quærit, & te ipſum admonet; Recede de medio, ſed noli in ſiniſtram. Si ergo dextra erit & ſiniſtra & nullum alium locum in Euangelio nouimus: ecce in dextera regnum Cœlorum eſt, percipite: inquit, regnum. Qui ibi non eſt, in ſiniſtra eſt. Quid erit in ſiniſtra? Ite in ignem æternum: In dextra, ad regnum, vtique æternum, in ſiniſtra in ignem æternum. Qui non in dextra, procul* E *dubio in ſiniſtra, ergo qui non in regno, procul dubio in ignem æternum.*

Beatitudinis naturali obſtat expreſſè.

S.Augu. vbi ſupr.

Nullus poſt iudicium futurus eſt, medius locus creaturæ rationalis inter ignem & regnum Cœlorum.

2. Vel ergo, iuxta hanc beati Auguſtini inſuperabilem fortè complexionem, infantes illi qui reaſſumptis corporibus dicuntur futuri beati, beatitudine naturali erunt beati nuſquam, quod aſſerere eſſet non ſolùm abſurdum, ſed & ridiculum, vel erunt beati illã tantùm naturali beatitudine, in cœlum admiſſi ſine baptiſmo, quod dicere ipſi Pelagiani contra expreſſum Christi teſtimonium non audebant, vel erunt beati beatitudine naturali in ſempiternis flammis exiſtentes; quod admittere, beatitudinis naturalis fabricatores, chimericum eſſe viderunt,

qui propterea Paradiſum terreſtrem illis ædificauerunt, ſed fortè contra Euangelium Chriſti, quod nullum medium locum pro damnatis agnoſcit in deſcriptione vniuerſalis iudicij viuorum & mortuorum; vt manifeſtè illa Auguſtini ratiocinatio conuincere videtur, quæ ſemper inuicta fortè manebit, quantumcumque quiſpiam illam illudere ac vincere ſuis argumentis conabitur. Cuiuſcumque enim parùm ſolidis ſyllogiſmis quibus ſe Auguſtinum vincere putaret, ipſe iam reſponſum præparauit, Epiſt. 174. vbi ſcribit, *Facile eſt vt quiſque Auguſtinum vincat, videris vtrum, veritate an clamore?*

Occurritur cuidam reſponſioni.

3. Dicetur, hanc ſententiam de beatitudine naturali paruulorum, ſaltem non pati ſuſpicionem Pelagianiſmi; quia non negat prædictos paruulos eſſe in damnatione, cum omnes eſſe excluſos à regno propter peccatum affirmet: vndè conuinci non poteſt quærere illis locum medium alicuius fœlicitatis, aut quietis inter damnationem regnumq; Cœlorum, quod in Pelagianis Auguſtinus ſemper tamquam Pelagianiſmum improbabat. Quaſi iſta ſententia improbanda non eſſet, licet inuidiâ Pelagianæ hæreſis non laboraret; ſi aliundè Euangelio contrariaretur, vt contrariari ex ſupradictis fortè colligitur, vel quaſi in Pelagianiſmum incidere non poſſet, niſi negaſſet paruulos habere damnationem; Quid ſi apertè negaſſet eos habere originale? Nonnè apertè Pelagianiſmi conuinceretur? Si igitur prædicando eos futuros beatos, & ab omni pœna ſenſibili immunes, à gehenna eos liberat, nonnè & ab originali eos conſequenter liberare fortè conuincitur, (vt doctiſſimus ille modernus ſæpè ſuprà memoratus clarè fatetur) imò & à damnatione? quia ſi paruuli illi probantur non habere originale, non eſſe in patria, quod ſolum, ſi beati ſunt, pœnale, ſecundum Theologos modernos habent, nihil habent de ratione damnationis, quod non haberent ſi in puris naturalibus morerentur. In quo ſtatu, non eſſe in patria, non fuiſſet in eis damnatio.

4. Sed ſequeſtratis parumper prædictis principiis, indagatur an hæc ſententia de beatitudine naturali paruulorum, directè aduerſetur eorum damnationi æternæ. Indagandum eſt igitur an non ille qui liberat paruulos illos ab igne ſempiterno, quantumuis aſſerat excluſos à regno propter peccatum, liberare eos fortè videatur à damnatione de qua Scripturæ loquuntur, de quaque inter Auguſtinum & Pelagianos quæſtio verſabatur.

Pœna quam vocant damni eſt omnibus communis grauis, & moleſtiſſima.

5. Quod vt diſtinctius percipiatur, ſupponendum eſt excluſionem à regno, ſeu alienationem à vita Dei, eſſe quandam damnationem, ſeu pœnam omnibus damnatis communem & moleſtiſſimam, quia ſi ſola eſſet, vt notat Auguſt. in Enchirid. cap. 112. *tam grandis eſt pœna*, *vt ei*, inquit, *nulla poſſint tormenta, quæ nouimus, comparari, ſi illa ſit æterna, iſta ſint quamlibet multis ſæculis longa.* Nimirum rectè: quia quamuis ſola illa alienatio directè in pœnam infligeretur, ex ea inſeparabiliter, tamquam eius effectus, ſumma triſtitia in punito ſequeretur, quia à re quam naturaliter amaret ſepararetur. Propter quod Auguſtin. Pelagianos vrgebat ad fatendum in paruulis ſine baptiſmo morientibus aliquam damnationem, quia tandem A in eis admittebant hanc à vita Dei alienationem, quamuis eam eſſe damnationem negabant.

6. Non ergo negamus hanc alienationem ſeu excluſionem eſſe damnationem, ſed eam non eſſe vltimam aut alicuius totam damnationem, de qua Scripturæ loquuntur, ex Scripturis & Auguſt. contendimus. Damnatio enim nouiſſima, quâ digni ſunt omnes, qui in peccato naſcuntur, cuiuſque debitum omnes certiſſimè reciperent, ſi per gratiam à maſſa perditionis aliqui non liberarentur, quamque Scripturæ, ſiue pronunciant, ſiue minantur, in illis locis, *Ex vno omnes in condemnationem*, *&*, *Per vnius delictum in* Rom. 5.
B *omnes homines ad condemnationem*, *&*, *Qui non crediderit, condemnabitur*: damnatio inquam illa in Marc. 16
Euangelio Chriſti deſcribitur ac declaratur, qualis futura ſit. Iudex enim ad iudicium vniuerſale viuorum ac mortuorum venturus, & ſententiam pronunciaturus, ſiue damnationis contra eos qui in libro vitæ ſcripti non fuerint, ſiue ſaluationis & glorificationis pro eis qui in eodem libro ſcripti reperientur, *duas partes facturus eſt* (vt Auguſtinus loquitur) *dextram & ſiniſtram*: *ſiniſtris dicturus*, *Ite in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & Angelis eius*; *dextris dicturus. Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mun-* C *di. Hanc regnum nominat, hanc cum diabolo damnationem. Nullus relictus eſt medius locus.* Quid clarius?

7. Manifeſtiſſimum eſt igitur ſecundùm Auguſtinum ex verbis Chriſti Domini, damnationem æternam ad partem tantum ſiniſtræ pertinere, quæ itura eſt in ignem æternum, ergo nullus qui non erit in ſiniſtra, quique conſequenter in ignem æternum per illam ſententiam non ibit, damnatus in æternum ab illo vniuerſali iudice dici poteſt, ergo certum de fide cum ſit paruulos illos futuros damnatos (*qui enim non crediderit, condemnabitur*) certum etiam erit, eos tunc non alibi damnatos, quàm in igne D æterno, & ideò æternaliter damnatos, quia eò per ſententiam iudicis (vbi torquebuntur propter peccatum, vtraque morte, primâ & ſecundâ dignum, quod in Adam commiſerunt) mittentur.

Punitio ignis æterni eſt vltima cuiuſcunque peccatoris condemnatio & mors ſecunda.

8. Et hanc eſſe vltimam damnationem Scripturis notam, & ab eis prædicatam, certiſſimis documentis ex iiſdem Scripturis & Auguſt. depromptis, ampliùs confirmare poſſumus. Ipſe enim lib. 20. de ciuitate cap. 6. ſequentia verba ſcribit. *Venit enim hora & nunc eſt, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint, viuent, id eſt, in damnationem non venient, quæ ſecunda mors dicitur*, & cap. 9. eiuſdem lib. *Et ideo cum dies vene-* E *rit, quo fiat & corporum reſurrectio, non ad vitam de monumentis procedent, ſed ad iudicium, ad damnationem ſcilicet, quæ ſecunda mors dicitur.* & tract. 43. in Ioan. ſuper illa verba, *Mortem non videbit in æternum: mortem ſecundam, mortem æternam, mortem gehennarum, mortem damnationis cum diabolo & Angelis eius*, & de nupt. & concup. lib. 2. ca. 27. *Nec per Moyſem lex data regnum potuit mortis auferre, quæ non regnat vtique, niſi per peccatum: regnum porrò eius eſt, vt hominem mortalem, in ſecundam etiam, quæ ſempiterna eſt, præcipitet mortem.* Hoc de mortis ſiue peccati regno rectè explicatur in Enchirid. ca. 26. *Hinc, poſt peccatum*, ait, *exul effectus, ſtirpem quoque ſuam, quam peccando, in ſe*

tanquam in radice vitiauerat, pœnâ mortis, & damnationis obſtrinxit, vt quicquid prolis ex illo & ſimul damnata, per quam peccauerat coniuge, per carnalem concupiſcentiam, in qua inobedientiæ pœna ſimilis retributa eſt, naſceretur, traheret originale peccatum, quo traheretur per dolores errores que diuerſos, ad illud extremum cum deſertoribus Angelis, vitiatoribus, & poſſeſſoribus, & conſortibus ſuis, ſine fine ſupplicium.

9. Vndè rectè Aug. notat lib. 13. Trin. c. 15. diabolum inuigilare ſemper vt redemptos ſecum trahat ad ſecundam mortem: *In hac*, inquit, *redemptione tanquam pretium pro nobis datus eſt ſanguis Chriſti, quo accepto diabolus non ditatus eſt, ſed ligatus, vt nos ab eius nexibus ſolueremur, nec quemquam ſecum eorum, quos Chriſtus ab omni debito liber, indebitè fuſo ſuo ſanguine redemiſſet peccatorum retibus inuolutum traheret ad ſecundę, ac ſempiternę mortis exitium.* Lege cap. 13. lib. de bon. perſeu. vndè apertè colligitur damnationem æternam eſſe mortem ſecundam.

Quicunque poſt iudicium fuerit liber ab igne gehennali, ab omni damnatione æterna liber futurus videtur.

10. Si ergo ex prædictis clarè conſtat damnationem æternam, de qua Scripturæ loquuntur, eſſe ignem æternum, ſeu mortem ſecundam, quæ ab eiſdem Scripturis definitur eſſe ſtagnum ignis, vt habetur c. 20. & 21. Apoc. in quod mittentur omnes qui in libro vitæ ſcripti non reperientur, vt eadem Scriptura ibidem teſtatur: An non apertè fortè ſequetur eos qui ab igne æterno immunes prædicantur, à damnatione æterna, quam Scripturæ prædicant, quæ eſt nouiſſima damnatorum mors, ac malorum finis, conſequenter eſſe liberos, quantumuis dicantur à regno tantùm excluſi, ſeu à vita Dei alienati, per quod mortem omnibus damnatis communem intelligi non negamus, quia per hoc vitâ priuari, ac conſequenter mortui intelliguntur, illa enim ſola alienatio numquam mortem vltimam, qua omnes damnati poſt iudicium moriuntur, reipſa cauſat, aut etiam per intellectum conſtituit, niſi ei addatur aut addi intelligatur cruciatus perennitas. Propter quod præclarè Auguſt. lib. 6. de Ciuit. cap. 12. definiens vltimam animæ mortem. *Summa mors animæ*, inquit, *eſt alienatio à vita Dei in æternitate ſupplicij.* Imo lib. 13. ciuit. c. 2. & lib. 19. cap. vlt. adhuc expreſſiùs docet mortem illam ſecundam, quæ eſt totius hominis, & damnatio eius æterna, ſiue vltima eius pœna, includere alinationem à vita Dei, quæ eſt mors animæ, & æternum cruciatum dolorum in corpore, qui mors corporis dicitur: quia (vt rectè ipſe ibidem) *nec anima ibi viuere dicenda eſt, quia non viuit ex Deo, ſeu quæ à vita Dei aliena erit, nec corpus, quod æternis doloribus ſubiacebit, ſeu in quo anima non viuendi cauſa eſt, ſed dolendi.*

Inter illa duo nullus erit medius locus pro infantibus.

11. Si igitur ſupradicta principia ſolida ſunt, iudicet attentè lector, an omnes qui prædictos paruulos prædicant futuros vel in lymbo puerorum à damnatis adultis ſeparatos, ſine aliquo dolore, ſiue interno ſiue externo, vel in Paradiſo aliquo terreſtri, cum pleno gaudio & beatitudine naturali, eiſdem promittant medium locum inter damnationem æternam, vltimam ſcilicet Scripturis notam, ac Chriſto Domino in Euangeliis declaratam, & inter regnum cœlorum; quod Eccleſia & Auguſtinus in Pelagianis ſemper execrabantur, qui hoc dogma de beatitudine naturali illorum paruulorum, primò pepererunt, vt conſtat ex eodem Auguſtino, maximè libro de prædeſtinatione Sanct. capit. 13. & libro primo de origin. animæ, capite 9. illis verbis. *Et non baptizatis paruulis nemo promittat inter damnationem regnumque cœlorum, quietis vel fœlicitatis cuiuſlibet, atque vbilibet, quaſi medium locum. Hoc enim eis hæreſis Pelagiana promiſit*, & lib. 1. oper. imperf. contra Iulianum. 128. *vt ſi non in regno eius, certè in loco aliquo ſecundæ fœlicitatis, quam talibus ædificauit hæreſis veſtra, teneant ſempiternum*, id eſt, æternitatem, & libro ſecundo eiuſdem operis numero 112. *Vos reſpondete quid ſitis, qui tot imagines Dei, ſine vllius peccati merito, ſeparatis à regno Dei; & facitis duas æternas fœlicitates, vnam quæ ſit extra regnum Dei*, & libro quarto contra Iulianum capite tertio. *An fortè & iſtis qui exhibuerunt, terrenæ patriæ Babilonicam dilectionem, & virtute ciuili non vera, ſed veriſimili dæmonibus, vel humanæ gloriæ ſeruierunt; Fabriciis videlicet & Regulis & Fabiis & Scipionibus & Camillis cæteriſque talibus, ſicut infantibus, qui ſine baptiſmo moriuntur, promiſſuri eſtis aliquem locum inter damnationem, regnumque cœlorum vbi non ſint in miſeria, ſed in beatitudine ſempiterna.* Et libro primo oper. imperf. contra eundem Iulianum numero 48. impugnant locum medium vbi infantes eſſe poſſent; *Ille verò*, inquit, *quem ſperat iudicem rationalis creatura quæ in ſanctis eius eſt & fidelibus, lege nobis vbi præter regnum bonis & ſupplicium malis, tertium locum præparaſit & promiſerit non regeneratis innocentibus tuis?*

12. Videant ergo authores beatitudinis naturalis, ſi ſuprà dicta principia ſatis ſolida ſunt, eamque inter ſe concatenationem verè habeant, quam habere videntur, an hæc ſententia de beatitudine naturali paruulorum obnoxia fortè ſit vehementi ſuſpicioni Pelagianiſmi. ex duplici capite; ſi videlicet directè negare fortè conuincitur paruulos ire in damnationem æternam, vltimam ſcilicet, Scripturis notam; & ſi etiam euacuare in eis forſan conuincitur Originale, negando eis eandem damnationem, vt latè in ſuperioribus ex Auguſtino & Scripturis diſputauimus.

CONFERTVR GRAVITAS PECCATI originalis, eiuſque pœnarum cum aliorum peccatorum, eorumque pœnarum grauitate, & indagatur an damnatio æterna ei debeatur ratione ſui?

CAPVT XXVI.

Peccatum orig. eſſe omniũ peccatorũ, minimũ, eique ratione ſuæ grauitatis non deberi pœnam æternam, quidam aſſerunt.

MVltum igitur quidam Magiſtri alias doctiſſimi à ſenſu B. Auguſtini de peccato originali, deque eius pœnis abhorrere videntur, qui ſatis confidenter affirmant, *peccatum illud eſſe omnium peccatorum minimum, minuſque veniali, minoremque pœnam ei deberi, quàm peccato veniali, & ideò æternam pœnam ei non deberi ratione ſuæ grauitatis, ſed ratione ſubiecti, ſcilicet hominis, qui ſine gratia inuenitur, per quam ſolùm fit remiſſio pœnæ ſicuti ſimiliter peccato veniali pœna æterna aliquando debetur, non ratione ſui, ſed ratione*

conditionis ſubiecti in quo eſt, quando ſcilicet inuenitur in aliquo damnato. Eſſe autem omnium, peccatorum minimum inde ſibi perſuadent: quia minimum habet de voluntario; non enim eſt voluntarium, voluntate principij naturæ tantùm, peccatum autem actuale, etiam veniale, eſt voluntarium voluntate ipſius in quo eſt

2. Nec obſtat, inquiunt, quod originale non compatitur ſecum gratiam; priuatio enim gratiæ ſiue iuſtitiæ originalis non habet rationem culpæ, ſed pœnæ, niſi in quantum ex voluntate eſt, vnde vbi minus eſt de voluntario, minus eſt de culpa. En quò perduxit tàm imbecille ratiocinationis motiuum authores inſigniter graues, vt non dubitauerint affirmare originale eſſe minus veniali, & conſequenter minori pœnâ dignum, & quia viderint veniali, ratione ſui pœnam æternam non deberi, vt conſequenter loquerentur, originali ratione ſui ſeu ſuæ grauitatis, damnationem æternam negauerunt.

Prædicta opinio reiicitur.

3. Contra hanc tamen doctrinam obiici poteſt, ex ea ſequi, veniale peccatum non ſolùm eſſe maius peccatum quàm originale, & maiori pœna dignum, ſed & poſſe eſſe, eadem regula, maius peccatum quàm actuale mortale & maiori pœna dignum, conſequens videtur eſſe contra totius Eccleſiæ Catholicæ ſenſum, ergo, &c. Sequela probatur, quia in multis peccatoribus quotidiè reperiuntur peccata venialia ex plena deliberatione & ſcientia commiſſa, atque adeò plenè voluntaria, & peccata actualia mortalia non plenè certè voluntaria, quia ex ignorantia procedunt, vt iſtimet Theologi de ignorantia diſputantes fatentur, & patet ex Auguſtino libro tertio de libero arbitrio capit. 18. & de natura & gratia capite 67. in quibus locis probat facta quædam per ignorantiam improbanda & corrigenda eſſe, quamuis non ſint plenè voluntaria; quod intelligit ibi per illa verba. *Nec mirandum eſt quod vel ignorando non habet liberum arbitrium voluntatis ad eligendum, quid rectè faciat*; non enim ibi intelligit hominem ex ignorantia operantem carere omninò lib. arbit. aliàs non diceret factum eius improbandum eſſe, & miſericordia implorata corrigendum, ſed intelligit eatenus eſſe indiſpoſitum atque impeditum ad operandum plenè voluntariè, quatenus ei deeſt ſcientia, quæ ſi adeſſet, actum culpabilem impediret, & in ſupradictæ veritatis probationem adhibet illud Pauli: *Qui priùs blaſphemus fui, perſecutor, & contumelioſus, ſed miſericordiam conſecutus ſum, quia ignorans feci.* Ergo peccata venalia plenè voluntaria verbi gratia immoderati riſus, aut verbi otioſi, aut diuagationis mentalis inter orandum, erunt maiori pœna digna, & maiora multis flagitiis, quæ homines ex ignorantia vincibili quotidiè perpetrare ſolent, imò & maiora peccatis illis blaſphemiæ, cōtumeliarum, & perſecutionis contra Eccleſiam, quæ ibi Paulus enumerat: illa enim venialia magis habent de voluntario quàm iſta mortalia, atque adeò magis de ratione peccati habere conuincentur, & conſequenter maiori pœna digna erunt: vel igitur iſta doctrina improbanda eſt, vel hoc admittendum, quod nullus Catholicus credo dicere audebit.

Veniale peccatum maculat animam.

4. Item inconcuſsè tenendum eſt peccatum veniale maculare aliquo modo peccantem quia ab eo anima, etiam iuſti hominis emundatur & abluitur, quod fieri non poſſet, niſi ei aliqua immunditia adhæreret. Quam veritatem ſapientiſſimè colligit Auguſtinus tractatu 56. in Ioann. ex illo Euangelij: *Qui lotus eſt non habet opus, niſi pedes lauare, ſed eſt mundus totus*, vbi per lotionem pedum intelligit emundationem à venialibus. Indéque infert *Eccleſiam in iuſtis adultis qui hic demorantur, quamuis munda ſit, quoniam iuſtè viuunt, opus habere, quia tangant terram, vt pedes lauet*, quoniam ſine peccato non ſunt, quod de veniali intelligi oportet, vt ex contextu ibi clarè colligitur, & quia aliud peccatum cum vita iuſta & munda compati non poteſt, idque ibidem confirmat ex alia illa Scriptura. *Si confiteamur peccata noſtra, fidelis eſt & iuſtus vt dimittat nobis peccata noſtra, & emundet nos ab omni iniquitate*: id eſt, inquit, *vſque ad pedes, quibus conuerſamur in terra*; per quod intelligit humanos affectus venialium, ſine quibus in hac mortalitate non viuitur: & ſuper eundem locum Apoſtolicum (*vt emundet nos ab omni iniquitate*) ſcribit tract. 1. in Epiſt. 1. Ioann. *non tantum præterita, ſed & ſiqua fortè contraximus ex hac vita, quia non poteſt homo quamdiù carnem portat non habere vel leuia peccata.* Vnde idem Sanctus Doctor de emundatione iuſtorum à venialibus tractans tract. 80. in Ioann. ſuper illa verba: *Iam vos mundi eſtis*, ſubiicit. *Quis enim eſt in hac vita ſic mundus, vt non ſit magis magiſque mundandus? vbi ſi dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus & veritas in nobis non eſt: ſi autem confeſſi fuerimus peccata noſtra, fidelis eſt & iuſtus qui dimittat nobis peccata, & mundet nos ab omni iniquitate. Mundet itaque mundos, id eſt, fructuoſos, vt tanto ſint fructuoſiores, quantò fuerint mundiores.*

Orig. peccatum magis maculat animam quàm veniale.

5. Quibus ſic conſtitutis, opponi poteſt contra ſupradictam rationem de voluntario, quod cum peccatum, quò peccatum eſt, eo ipſo ſit macula, quæ peccantem maculat, ſi originale, quia minùs voluntarium eſt quàm veniale, eſt minùs peccatum, conſequens videri eſſe minùs maculans ſeu minus idoneum ad maculandum; ergò minùs maculabit animam quàm veniale; ſed certiſſimum eſt veniale non ita maculare peccantem, vt ab eo ſimpliciter denominetur maculatus & ſordidus, nec reddere ipſum prorſus ac totaliter immundum ac pollutum; ergò peccatum originale non maculat animam ſimpliciter, nec ipſam reddit totam immundam atque pollutam. Quis autem hoc concedere non formidaret, niſi qui magno præſumptionis laqueo ſemetipſum innectere nihil curaret? Cum ergò peccatum originale ſit vnum ex profundiſſimis arcanis eorum, circa quæ noſtra fides verſatur, vt ex illo Auguſtini loco de moribus Eccleſiæ Catholicæ cap. 22. colligitur (*propter antiquum peccatum, quo nihil eſt ad prædicandum notius, nihil ad intelligendum ſecretius*) mirandum eſt, quali auſu prædicti authores ſine Scripturarum aut Sanctorum Patrum authoritate in ſimiles regulas loquendi & ſentiendi de eo irruunt, aſtruendo ipſum eſſe minimum omnium peccatorum, ad conſequenter minus peccato veniali & minori pœna dignum. Quid enim vicinius videtur, aut fortaſsè tàm conſequens, quàm vt credito quod minimum omnium peccatorum ſit, & minus veniali ac minori pœnâ dignum, & ideò æterna damnatione, ratione ſui indignum, etiam

peccatum non eſſe credatur. Non eſt enim veniale, vt diuinâ fide Eccleſia vniuerſa credit, nec mortale actuale quod nobiſcum non oritur, ſed à nobis agitur; nec eſſe poteſt illud originale quod Scripturæ & antiqui Patres prædicant: ergò ſolùm erit peccatum nomine tenùs ab iſtis excogitatum. Conſequentia euidens videtur, & minor quoad vltimam partem probatur, quia peccato originali, quod Scripturæ & Patres agnoſcunt, debetur iuſtiſſimè tanquàm pœna non ſolum mors prima, ſed & mors ſecunda, quæ eſt ſtagnum ignis, ſeu æterna damnatio (vt latiſſimè cum B. Auguſtino in ſuperioribus, ex Scripturis diuinis vidimus, & vt de damnatione æterna tota Eccleſia contra Pelagium credit) ergò originale, cui minor pœna debetur quàm veniali, cui ratione ſui, tantùm temporalis pœna debetur, erit omninò alienum à peccato originis, de quo Scripturæ & Patres loquuntur.

Refellitur quædam reſponſio.

6. Dicetur damnationem æternam non deberi originali ratione ſui, ſeu ratione ſuę grauitatis, ſicut nec veniali, ſed ratione ſubiecti, ſcilicet hominis, qui ſine gratia inuenitur, per quã ſolam fit remiſſio pœnæ; quemadmodum ſimiliter veniali aliquando ratione ſubiecti in reprobo damnato æterna damnatio debetur. Sed contra hoc clamare videntur tonitrua Scripturarum, Conciliorum & Sanctorum; *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines tranſiit, &c.* Quod aliter rectè intelligi non poteſt, teſte B. Aug. de bono perſeu. c. 12. niſi inde deducatur, *non regeneratos paruulos, ſi ſic moriantur, tranſire in mortem ſecundam, quæ iuſtiſſimè eſt retributa peccato.* Non dixit, ſubiecto quia non habet gratiam. *Item ex vno omnes in condemnationem,* Et paulò poſt, *per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem*; & iterum: *Nam iudicium quidem ex vno in condemnationem.* Super quæ verba Auguſt. lib. 1. de peccat. merit. ca. 13. *Nam iudicium quidem ex vno delicto, ſi non remittitur, id eſt, originali in condemnationem* & ibid. c. 12. *Imò vero nos intelligamus Apoſtolum ac videamus ideò dictum, Iudicium ex vno delicto in condemnationem, quia ſufficeret ad condemnationem, etiamſi non eſſet in hominibus niſi originale peccatum.*

Peccato origin. ratione ſui debetur æterna pœna, non ratione ſubiecti.

7. Præterea Arauſic. & Trident. definiunt originale eſſe mortem animæ: ſed morti animæ ratione ſui debetur pœna æterna, ergò & originali; morti enim primæ, qua peccatrix anima diſcedit à creatore ſuo, debetur mors ſecunda quæ eſt vltimum eius ſupplicium, vt ex iis quæ ex Scripturis & PP. ſupra adduximus c. 4. 5. 6. 11. 12. 13. & 24. clarè colligitur. Nec video, licet forte alij videant, quomodo poſt Eccleſiæ victoriam de Pelagianis hoc in dubium verti poſſet, ſicut nec ambigitur mortali actuali deberi damnationem ratione ſui, & non quia eſt in ſubiecto gratiam non habente. Vnde ipſimet Pelagiani, quia videbant conſequens eſſe, vt ſi in paruulis admitteretur originale, damnationi æternæ ratione illius peccati eſſent obnoxij, illud negabant, putantes Deum ab iniuſtitia aliter ſaluari non poſſe. Contra quos Catholici è contrario opponebant damnationem paruulorum ſine regeneratione decedentiũ, ex Scripturis manifeſtè colligi, quod contingere ſine iniquitate Dei non poſſet, niſi paruuli eſſent peccato alieno obnoxij, ratione cuius damnarentur, cum peccatis propriis in ea ætate eſſe non poſſent. Quis ergo dubitare poteſt fuiſſe ſemper indubitatum Eccleſiæ ſenſum, paruulis ſine baptiſmo decedentibus damnationem æternam deberi ratione tantùm peccati?

8. Iudicet igitur pius lector an tenendum ſit, ſi Scripturis, Conciliis & Patribus credatur, damnationem æternam infanti deberi ratione peccati originalis, & non ratione ſubiecti gratiam non habentis, quatenus à peccato vt ſic præſcinditur: illud enim ſubiectum etiam non habens gratiam, atque vt ſic ab originali præciſum, non intelligitur cum aliquo peccato; ergo vt ſic intelligi non poteſt cum aliquo, quod æternam pœnam meretur, quæ ſoli peccato debetur, quia *omnis pœna ſi iuſta eſt, peccati pœna eſt,* teſte Auguſtino: ergò ſubiectum illud non habens gratiam, atq; vt ſic ab originali præciſum non poteſt eſſe ratio cur pœna æterna peccato originali debeatur: ſi ergò peccato originali ratione ſui æterna damnatio non debetur, nullo modo illa ei debetur; atque adeò Pelagiani, qui paruulos ab omni damnatione eſſe liberos contendebant, Eccleſiam Catholicam vicerunt. Neceſſariò igitur concedendũ videtur paruulum non habentem gratiam, ideò mereri æternam damnationem, quia habet peccatum originis: peccatum autem originale paruulorũ non ideò mereri damnationem, quia eſt in ſubiectis gratiam non habentibus, ſed quia eſt præuaricatio, qua omnes paruuli non ſecundùm vitæ ſuæ proprietatem, ſed ſecundùm communem generis humani originem in illo vno teſtamentum Dei diſſipauerunt, in quo omnes peccauerunt, vt rectè Aug. lib. 16. de Ciu. c. 27. teſtamentum, inquam, illud primum, *Qua die ederitis, morte moriemini*, Quod complexum eſt (vt colligitur ex lib. 13. ciuit. c. 12.) quidquid mortis eſt vſque ad nouiſſimam quæ ſecunda dicitur.

Lib. 3. de li. arb. c. 18.

Omnis pœna iuſta peccati pœna eſt.

9. Accedit ad hæc, quod cum prædicti Theologi affirment, ideò peccatum veniale non inducere ex ſe, ſeu ſecundùm ſe reatum pœnæ æternæ, quia non tollit ordinem ad vltimum finem, nec ei contrariatur, eos obſtringi poſſe ad aſtruendum peccatum originale inducere ex ſe reatum pœnæ æternæ, imò & ad docendum ipſum non tollere ordinem ad vltimum finem, nec ei contrariari; quæ apertam inuoluunt repugnantiam; quia ſi ideò ſecundùm ipſos veniale non inducit ex ſe reatum pœnæ æternæ quia non tollit ordinem ad vltimum finem, nec ei contrariatur, conſequens omnino videtur ipſum inducturum fuiſſe ex ſe ſeu ratione ſui reatum pœnæ æternæ, ſi tolleret illum ordinem ad vltimum finem, aut ſi ei contrariaretur. Quod ſi concedatur, vt concedere neceſſe eſt, conſectarium vlteriùs eſſe videtur omne peccatum quod tollit ordinem ad vltimum finem, quodque ei contrariatur inducere ex ſe reatum pœnæ æternæ: ſed originale ſecundum fidem tollit ordinem ad vltimum finem, eique contrariatur: ergo inducit ex ſe reatum pœnæ æternæ. Iterùm vice verſa, omne peccatum quod tollit ordinem ad vltimum finem, quodque ei contrariatur, inducit ex ſe, vt viſum eſt, reatum pœnæ æternæ: ergò peccatum quod illum reatum ex ſe non inducere aſſeritur, non tollit ordinem ad vltimum finem, nec ei contrariatur (rationi enim auerſionis, quæ eſt in omni peccato, quo anima mortua eſt, correſpondet ſe-

cundùm hos authores pœna damni, qua ſecundùm leges diuinæ æquitatis, ſi ſic à Deo auerſa, ex hac vita deceſſerit in æternum plectitur, ſed peccatum originale nón inducit ex ſe reatum pœnæ æternæ, vt iſti authores docent ne alias contra prædictum illud ſuum principium de voluntario, vnde colligunt originale eſſe minimum omnium peccatorum, atque adeo minùs quàm veniale, cogantur rurſum inconſtanter aſſerere illud eſſe maius iſto, ſi ex ſe, ſeu ratione ſui debetur pœna æterna, quæ peccato veniali ratione ſui nunquam debetur: ergo originale non tollit ordinem ad vltimũ finem nec ei contrariatur, nihil igitur in paruulo recens nato inueniri poteſt, quod eum à Deo vltimo fine auertit, fruſtrà ergo baptizatur, quia ſi non eſt ab vltimo fine per peccatum originale auerſus, nullam neceſſitatem habet vt Chriſtianus fiat.

10. Confirmari poteſt, nam in ſtatu puræ naturæ, ad quem ſæpe iſti authores libenter recurrunt, paruulo non habenti gratiam nulla damnatio deberetur, non rectè ergò ab eis aſſeritur damnationem deberi peccato originali ratione ſubiecti non habentis gratiam, cùm negare ipſi non poſſunt, dari poſſe infantem non habentem gratiam ſine aliquo debito damnationis.

11. Reſponderi fortè poſſet, non habere gratiam in paruulo ſtatus puræ naturæ non mereri æternam damnationem, quia in illo paruulo non habere gratiam, non eſſet gratiæ priuatio, ſed pura negatio, cùm ei gratia non deberetur, ſecùs in paruulis huius ſtatus, cui gratia ex pacto Dei ab initio debebatur, vnde non habere gratiam, illi non eſſet culpabile, iſti autem culpabile eſt non habere gratiam, quam habere debuit, atque adeò non habere gratiam in iſto meretur æternam damnationem, in illo autem non mereretur.

12. Hæc tamen Reſponſio mirabiliter claudicat, nã ſi in paruulo huius ſtatus naturæ corruptæ ſecludatur peccatum originale, ab ipſomet paruulo gratiam non habente, vt prædicti authores ſecludũt, dicentes damnationem ęternam nõ deberi originali ratione ſuæ grauitatis, ſed ratione ſubiecti in quo eſt, quia non habet gratiam, non habere gratiã, erit in illo tantùm pœna ſeu effectus peccati, non verò peccatum aut culpa, cui ſola damnatio æterna debetur: falsò ergo aſſeritur non habere gratiam in paruulo, quatenus in eo, non habere gratiam condiſtinguitur contrà peccatum originale, mereri æternam damnationem, & ideò peccatum originale non ratione ſui, ſeu ſuæ grauitatis, ſed ratione ſubiecti, adinſtar venialis, mereri eam. Et verè ſi non habere gratiam intelligunt pro negatione gratiæ, ſeu iuſtitiæ originalis debitæ in eſſe paruulo, in qua contra Auguſtinum, & fortè contra veritatem, vt aliàs latiùs, rationem peccati originalis conſtituere ſolent, duplex in paruulo peccatum originale prædicare videntur: vnum minimum omnium peccatorum, cui ratione ſui damnatio æterna non debetur: alterum per quod illi peccato minimo damnatio debetur, quod eſt alienum à ſenſu Catholicæ Eccleſiæ, quæ vnum in paruulo peccatum originale credit, & cui iuſtiſſima ratione ſui damnatio æterna debetur, & cuius ſola ratione paruulus ſine baptiſmo decedens damnatur.

14. Falſum ergo & à Scholis exterminandum A videtur peccatum originale eſſe omnium peccatorum minimum, atque adeò minus veniali, & minori pœna dignum, & tandem non mereri ęternam damnationem ratione ſui, ſeu ſuę grauitatis, ſed ratione ſubiecti non habentis gratiã ad inſtar peccati venialis, quod aliquando ratione ſubiecti tãtùm meretur æternam damnationem. Longè aliter Sancti Patres ſentiunt & loquuntur, qui adeò exaggerant peccatum Adami, quod ad poſteros tranſiit, vt ſæpiſſimè illud vocent, *peccatum magnum*, non ſolùm quia ad omnes tranſiit, ſed quia ſecundum eoſdem & Concilia homo per illud ſecundum corpus & animam in deterius mutatus eſt, quique etiam ipſum B peccatum originale vocant *antiquam ſerpentis plagam, antiqui criminis pondus, priſtinum facinus, lethale vulnus, quo humanum genus claudicat, labem corporeæ inundationis, nequitiam, contagium mortis antiquæ, peccatum quod omnia contaminauit*: iſta ſignificare minimè videntur originale eſſe omnium peccatorum minimum, cuius grauitas ex damnatione æterna, quæ ei indubitanter ratione ſui debetur facilè deprehendi poteſt, etiamſi in ſola excluſione à regno conſiſteret, vt iſti authores contendunt, quia ſimili etiam damnationi nulla pœna quam hic nouimus comparari poteſt, vt rectè Auguſt. in Enchir. cap. 112. *ſed in ira ſua, quæ ſi ſola eſſet, quanta ibi minima cogitari* C *poteſt; perire à regno Dei, exulare à ciuitate Dei, alienari à vita Dei, carere tam magna multitudine dulcedinis Dei, quam abſcondit timentibus ſe, perfecit autem ſperantibus in ſe, tam grandis eſt pœna, vt ei nulla poſſint tormenta quæ nouimus comparari, ſi illa ſit æterna, iſta autem ſint quamlibet multis ſæculis longa finienda.*

Falſum videtur peccatum orig. eſſe omnium peccatorum minimum.

15. Nec obſtat eundem Magiſtrum lib. ſuprà citato cap. 93. docentem pœnam paruulorum eſſe omnium mitiſſimam; comparat enim ibi pœnam paruuli cũ tota pœna cuiuſcumque reprobi adulti, quam ſic comparatam vocat mitiſſimam, quia adulti reprobi habent vehementem triſtitiã ob amiſſionem regni & vltrà hoc pro- D pria actualia, propter quæ acerbiùs & grauiùs puniuntur, quàm ſi in ſolo originali, vt paruuli, ex hac vita decederent. Vnde idem Doctor Epiſtola 106. *ac per hoc quamlibet tolerabilius omnibus qui etiam propria peccata committunt, tamen æterna morte multari.* Ad quam doctrinam alludens Florentinus in litteris vnionis, definit adultos reprobos & paruulos ſine baptiſmo decedentes in inferno diſparibus pœnis puniendos fore. Quæ diſparitas non in eo conſiſtit quòd paruuli punientur pœnã damni tantùm, adulti autem pœnã tàm damni quàm ſenſus: ſed in eo quòd illi punientur pœnis mitiſſimis, vt loquitur Auguſtinus, ſed ignis & triſtitiæ, pœnis inquam E mitiſſimis, quia minimè ſufficiunt, nunquamque adhibentur ipſæ aut aliæ ſimiles in lænitate vlli adulto reprobo puniendo, quia peccatum actuale mortale ſine quo nullus adultus damnatur, grauiores & acerbiores multò pœnas ignis & triſtitiæ meretur: iſti verò pœnis adeò duris & acerbis vt nunquam ſimiles in grauitate ac acerbitate adhibeantur, paruulo alicui plectendo; cum eius peccatum quia non propriã ipſius, ſed alienã voluntate commiſſum eſt, tàm acerbas atque graues ignis & triſtitiæ pœnas nunquam mereatur.

Paruulorum non generatoris pœna omnium eſt mitiſſima licet æterna & ſenſibilis.

16. Ad rationem illam de voluntario quæ hos authores conuicit, quamquã non erat opus

Reſpondetur ad argum. in oppoſitum

reſpondere,quia eam ſuprà manifeſta inſtantia
explosimus, dicendum videtur, in peccato quæ
eſt mors animæ, quale eſt originale, reperiri
præter rationem voluntarij, rationem auerſio-
nis ab incommutabili bono, ſeu rationem alie-
nationis à vita Dei, quæ ſunt magis propriæ
peccato mortali quam ratio voluntarij, in qua
conuenit non ſolùm cum veniali, ſed cum acti-
bus bonis meritoriis. Vnde cum veniale etiamſi
in infinitùm intra latitudinem ſuæ ſpeciei creſ-
ceret, non auerteret omninò à Deo, nec ab eius
vita alienaret, cum animæ vitam ſupernatura-
lem per quam Deo adhæret, non tolleret: non
ſolùm ſuperare non poteſt in grauitate aut ma-
gnitudine originale, ſed nec ei in his aliqua ex
parte æquari.

Pecc. orig. licet minùs voluntarii eſt tamen maius peccatum quam veniale.

17. Fatemur tamen illud peccatum in paruu-
lo eſſe minus quocunque alio peccato, quod à
Deo omninò auertit, aut ab eius vita alienat, &
minori pœnâ dignum, quod ſolùm illa ratio
probare videtur, non autem eſſe minus veniali,
minorique pœnâ dignum, & ideò æterna dam-
natione ratione ſui indignum. Satis enim, vt
arbitramur, quàm hoc abſurdum ſit, iam ſupe-
rioribus impugnationibus oſtendimus.

Eſt tamen originale minimum omnium mortalium peccatorum.

18. Ex quibus illud de memoria non excidere
oportet, Deum videlicet ab iniquitate vendicari
non poſſe condemnando paruulos ſine libera-
tione gratiæ decedentes, ſi illa damnatio eis
non debetur ratione peccati originalis. Hinc
enim Aug. ſæpè ſe demonſtrare putat peccatum
originale paruulorum ſuppoſitis Scripturis, quę
damnationem aut infantium Hebræorum, qui
non circumcidebantur, aut omnium non cre-
dentium prædicant. Vnde ſunt illa eius verba
libro decimo ſexto Ciuitat. cap. vigeſimo ſepti-
mo: *Verùm ſic quoque animaduertendum eſt nulla in ſe negligentia ſua, iniuſtè interire incircumciſi animam paruuli, niſi originalis obligatione peccati*: & libro 3.
de peccat. merit. cap. 2. de paruulis tractans:
Iam nunc videant iſti, qua iuſtitia teneant vel conentur aſſerere, non ad vitam æternam, ſed ad iram Dei pertinere, & diuinitùs vindicari atque damnari homines, qui ſine peccato ſunt, quemadmodum proprium, ita nullum etiam in eis eſt originale peccatum. Grauitas er-
go peccati originalis eiuſque pœnarum, non in
ſolius rationis Philoſophicæ, quæ veriſimilitu-
dine fallere facilè poteſt, ſed in Scripturæ &
Patrum staterâ penſanda eſt. An igitur exactio-
ri diſcuſſioni ſubiiciendæ ſint ſupradictæ locu-
tionis formulæ de peccato illo antiquiſſimo &
obſcuriſſimo, quanquam ex Scripturis notiſſi-
mo, déque eius multùm controuerſis pœnis,
quia vt præclarè Auguſt. libro 10. Ciuitat. cap.
vigeſimo tertio, *liberis verbis loquuntur Philoſophi, nec in rebus ad intelligendum difficillimis offenſionem religioſarum aurium pertimeſcunt, nobis autem ad certam regulam loqui fas eſt, ne verborum licentia etiam de rebus quæ his ſignificantur, &c.* Non ergo ſatis
penetro, quomodo qui tantùm extenuant ra-
tionem peccati in originali propter carentiam
proprij voluntarij, eiuſque poſt mortem pœnas
ſolùm exilium iucundiſſimum ab omni mole-
ſtia liberum eſſe contendunt, diſcernere rectè
poſſent, quid faciat Deus in paruulis beneficio,
quid iudicio; ſi enim quidquid eos in illis pro
infirmitate humanæ mortalitatis offenderit,
omnino à iudicio Dei alienare voluerint, quo-
modo miſericordiam & iudicium Domino Deo,
ſicut oportet, cantabunt? Egregia ſanè commen-

Auguſt.

A datio iudiciorum Dei ſi pro minimo peccato,
etiam veniali peccato intenſiuè minore, crea-
turam rationalem, imaginem ſuam, à regno ſuo
ſempiterne exulare faciat, torque miſeriis, quia
videmus, hic puniat? An tanto fortè encomio
miſericordia eius extollitur, ſi imaginem ipſius
illo minimo peccato obnoxiam, cui nulla mole-
ſtia debetur, à perenni fœlicitate terreſtris cu-
iuſdam Paradiſi, quò peruentura prædicatur
etiamſi non baptizaretur, ad aliam transferat,
quanto extolleretur ſi non à fœlicitate, ſed à
miſeria ſempiterna animæ & corporis in fœlici-
tatem ipſe eam transferre diceretur? Non ſic
Sanctiſſimus Magiſter didicit miſericordiam &
B iudicium Domino cantare. Non ſic ſuos diſci-
pulos docuit Dauidicum illum cantum intona-
re, ſed magnam Dei miſericordiam laudare in
paruulo, per baptiſmum à magna protoplaſti
culpa & ſempiterno igne, antequam expiret li-
berato, & eiuſdem Dei iudicium non culpare in
alio paris meriti paruulo à communi maſſa non
ſegregato, ſed damnatione æterni ignis punito,
vt iſta in paruulis conſiderantes facilius diſpo-
ni poſſent ad humiliter cum Scripturis ſanctis
credendum in maiores bonitatem & ſeuerita-
tem Dei; ſed bonitatem in filios promiſſionis,
quos ante constitutionem mundi immobiliter
ſaluare decreuit, nō ex aliqua ſuorum bonorum
C operum præuiſione aut abſolutâ aut conditio-
nata ſeu media, quam nuper eruditio vt omninò
neceſſariam ad conciliandam cum voluntate
gratiam ſe notiſſimè peperiſſe, partamque ſiċ
baptizaſſe, ac dictę reconciliationi primitùs ac-
commodaſſe, plurimum gloriatur, ne eos ille
veraciſſimus veritatis præco Apoſtolus Paulus
vaſa miſericordiæ appellando, manifeſtæ fortè
falſitatis conuincatur; ſeueritatem autem in fi-
lios perditionis, quæ non iniquitati Dei, qui in-
commutabiliter iuſtus eſt, ſed iudicio deputan-
da eſt: cum peccato illo magno primi hominis,
quo natura humana in deterius mutata eſt, in
condemnationem vniuerſa defluxerit humani
D generis maſſa, cuius præuiſio quodammodo an-
teceſſit in Deo, vt ex Paulo & coapoſtolo eius
Ioanne Aug. colligit, æternum Dei decretum de
reprobandis & ſaluandis hominibus, quos aut
miſericordiſſimè ex eadem maſſa ab æterno eli-
gendo voluit liberare, aut iuſtiſſimè in ea relin-
quendo ſecundùm propoſitum non vocare. Quis
enim illud decretum iniquum aut crudele eſſe
ſuſpicaretur, etiamſi propriæ hominū reiicien-
dorū iniquitatis præuiſionem in Deo prçuenire
diceretur; quando æternum contuitum alienæ
iniquitatis, quam reiiciendi, peccando in alio in
quo omnes peccauerunt, cōtracturi in vita pro-
pria erant, non antenertere, ſed potiùs modo
E quodam ſubſequi affirmaretur? de quo, Domi-
no ſuggerente, aliàs latius. Veriſſimè ergo di-
ctum eſt: *Iudicia tua abyſſus multa*, cuius profun-
ditatis impenetrabilem altitudinem Apoſtolus
admiratus exclamat, *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, &c.* Nullus igitur obſecro ex noſtri ſæ-
culi Theol. pugil, ingenij quantumvis acerrimi,
in iſtis profundiſſimis & obſcuriſſimis fidei my-
ſteriis intelligendis ac declarandis Beatiſſimum
Auguſtinum à tot eruditiſſimis temporibus
tam longâ ſæculorum ſeriè fortiſſimum Eccle-
ſiæ athletam, ſapientiſſimumque Magiſtrum
celebratum non imitari, ſed cum eo iam lucta-

ri deſideret, ſin ad certamen veniatur, prudens paleſtræ ſpectator pygmæum ad luctam gigantem laceſſentem, cum aſtantium riſu exhibilet.

REDARGVVNTVR QVIDAM alij qui ad Scripturam Sacram parùm fortè conformiter loqui videntur, quique ſententiæ B. Auguſtini eius fundamenta nequaquam penetrantes, ante victoriam inſultant.

CAPVT XXVII.

Reprobatur quorundam Auguſtini in hac quæſtione deſerentium iniuſta cenſura.

1. EX ſupradictis diligenter ponderatis clarè deprehendi poteſt quorumdam modernorum ſtupenda animoſitas, qui excellentiſſimum Eccleſiarum Dei Magiſtrum (à cuius principiis penetrandis remotiſſimi ſunt) in cauſa iſtorum paruulorum, tam vehementer, tamque frequenter ipſum & Pelagianos ventilata, non ſolùm deſerunt, ſed & grauiter reprehendunt; aſſerentes ipſum in hac contra Pelagianos diſputatione aliquid humani paſſum fuiſſe, & meritò à Scholaſticis in hoc reiectum eſſe, cumque qui ſentit illos paruulos in ſtagnum ignis mitti & demergi cum damnatis in infernum, vt ibi igne puniantur, id opinari contra omnem rationem & pietatem. Ergò ſecundùm iſtos ſententia Auguſt. de his paruulis eſt prorſus impia & irrationabilis.

Excellentia doctrinæ S. Auguſtini.

2. Stupenda ſanè nimis eſſet iſtorum temporum conditio, ſi iſtis modernis liceret hanc beati Auguſt. doctrinam tam horrendè taxare, nobiſque liberum non fuiſſet eam ab iſta iniuria vindicare. Verè qui eam ſic labefactare conantur, parum Scripturas Pauli, Matthæi, & Ioannis ac Augu. principia penetrare videntur, & Eccleſiam Romanam non leui fortè iniuriâ afficiunt quæ non ſolùm doctrinam Auguſt. ſicut quorundam aliorum Doctorum generaliter laudauit; ſed eam ex magna parte ſuam fecit, & ex Pontificum Romanorum ſtatutis ſeruat & ſequitur, teſte Ioanne Pontifice. Vnde credibile eſt, ſi abſurda, ad quæ, principia horum modernorum compellere videntur, penetrata ab initio ab eis fuiſſent, quòd à ſuis cenſuris in B. Auguſt. abſtinuiſſent, eique tam manifeſtè ſua ex Scripturis ſtabilienti ſe conformaſſent; nec affirmare inſuper auſi fuiſſent, contra manifeſtam Scripturam, illos paruulos poſt iudicium minimè futuros ſub poteſtate diaboli; *eſſeque concluſionem Catholiciſſimam, nullum in futuro Chriſti iudicio eſſe damnandum propter ſolum Adæ peccatum, ſed vnumquemque onus ſuum portaturum, ſiue bonum, ſiue malum*, vt quidam modernus fidenter affirmat in ſua ſumma doctrinæ de prædic. cuius illa notabilis inſcriptio eſt. *Quod clementiſſimus pater Deus; prædeſtinatione ſuorum neminem reliquit in maſſa perditionis*: & Chriſtum Dominum, vt alius docet, fore cauſam exemplarem reſurrectionis eorum, ac datorem omnium beneficiorum naturalium, imò & donorum quæ naturæ omninò debita non ſunt, quæ tunc habituri ſunt; eoſque ipſum tamquam Dominum & principem, ac benefactorem ſuum veneraturos, vſuroſquè ſe & omnibus ſuis donis in laudem & honorem ipſius.

3. Quia licet iſta conſequenter fortè ad iſta ſua principia affirment, quibus paruulis promittunt quietem, omni moleſtia carentem, imò & naturalem beatitudinem in Paradiſo aliquo terreſtri, à ſtagno ignis (in quo Diabolus ſecundùm Scripturas detinebitur) remoto; cauendum fortè tamen eſt ne non conſequenter dicantur, ad illa Pauli & Auguſtini principia: *Cum gaudio gratias agentes Deo patri, qui dignos nos fecit in partem ſortis Sanctorum, in lumine, qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum; & tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ.* Colosſ. 1. Super quæ verba Auguſtinus tract. 115. in Ioan. *Regno ſuo quippe dicit, De mundo non eſtis, ſed ego vos elegi de mundo, erant ergo de mundo, quando regnum eius non erant, ſed ad mundi principem pertinebant. De mundo eſt ergò quicquid hominum à vero quidem Deo creatum, ſed ex Adam vitiata ac damnata ſtirpe generatum eſt: factum eſt autem Regnum, non iam de mundo quicquid inde in Chriſto regeneratum eſt. Sic enim nos Deus eruit de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij charitatis ſuæ, de quo regno dixit, Regnum meum non eſt de hoc mundo.*

4. Quiſquis igitur iſtis principiis cedere voluerit, admittat neceſſe eſt paruulum non erui à poteſtate tenebrarum, nec transferri à mundo, & conſequenter nec à principe huius mundi ad principem Chriſtum mediatorem Dei ac hominum, niſi per eius gratiam & regenerationem, vnde incipit ex regno mundi, & principis huius mundi, fieri regnum Chriſti, & ad ipſum tamquàm ad principem ac benefactorem pertinere. Nam vt ſupra Auguſtinus, *Erant ergo de mundo, quando regnum eius non erant, ſed ad mundi principem pertinebant. De mundo eſt ergò quicquid hominum à vero quidem Deo creatum, ſed ex Adam vitiata ac damnata ſtirpe generatum eſt. Factum eſt autem regnum non iam de mundo, quicquid inde in Chriſto regeneratum eſt. Sic enim nos Deus eruit de poteſtate tenebrarum & tranſtulit in regnum filij charitatis ſuæ.*

5. Non ergo principatus & regna principis huius mundi & Chriſti Saluatoris confundenda ſunt; ne ſi paruulos non baptizatos Chriſtum hominem principem poſt iudicium habere dicamus, eos à principe mundi huius liberos & conſequenter à peccato immunes prædicare conuincamur, quia, vt benè Auguſt. vbi ſuprà, quod toties repetere non piget: *Erant ergo de mundo, quando regnum eius non erant, ſed ad mundi principem pertinebant.* Non tamen propterea negamus eos ſub regno Chriſti Dei futuros, quia vt notauit idem Auguſt. lib. 83. quæſt. q. 69. *aliter dicitur regnum Chriſti ſecundùm poteſtatem Diuinitatis, ſecundum quod ei cuncta creatura ſubiecta eſt: & aliter regnum eius dicitur Eccleſia ſecundum proprietatem fidei, quæ in illo eſt, ſecundum quod erat, qui dicit, poſſide nos.* Nec eoſdem paruulos poſt iudicium à poteſtate diaboli liberos dicamus, ne apertam hæreſim dicere conuincamur. Paulus enim in teſtimonio nuper citato, nos monet agere gratias ei, *Qui nos eripuit de poteſtate tenebrarum & tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ, in quo habemus redemptionem & remiſſionem peccatorum.* Coloſ. 1. 12.

Si paruuli non regenerati non fuerint poſt iudicium ſub

6. Si igitur paruuli non baptizati non ſunt futuri poſt iudicium ſub diaboli poteſtate; futuri ſunt neceſſe tranſlati in regnum Chriſti, in quo tranſlati omnes habebunt redemptionem & remiſſionem peccatorum, ergò ſi ſic ſine pec-

diaboli poteſtate neceſſe eſt vt ſint tranſlati in regnū Chriſti.

cato erunt, qui redemptionem & remiſſionem peccati, tranſlati omnes à poteſtate Diaboli habebunt, in cœlum admittentur ſine baptiſmo; quod Pelagiani non fuerunt auſi eis promittere contra manifeſtum Chriſti teſtimonium: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Præterea, ſi paruuli illi non ſunt futuri ſub poteſtate diaboli; ergò non ſunt futuri ſub eius captiuitate & ſeruitute, ergò falſa erunt non ſolùm Concilia Arauſ. can. primo & Trident. ſeſſ. 5. can. primo, ſed & Scripturæ, vnde Concilia hanc captiuitatem & ſeruitutem omnium qui liberati per gratiam non fuerit, apertè colligunt.

Non eſt Catholicum affirmare nullum in futuro Chriſti iudicio propter ſolùm Adæ peccatum forè damnandū.

7. Nec dicamus concluſionem eſſe Catholiciſſimam: *Nullum in futuro Chriſti iudicio propter ſolùm Adæ peccatum damnandum fore*; ne aliàs, peccatum originale in poſteris Adæ manifeſtiſſimè euacuemus; vt ſæpè in ſuperioribus probauimus, & nullum paruulum ex eis, qui ſine baptiſmo aut gratiæ liberatione moriuntur, in futuro Chriſti iudicio damnari, dicere conuincamur (quia nullus ex eis habet aliquid vel fecit, vndè iuſtè damnari poſſet ſi propter ſolum Adæ peccatum, nullus poſterorum eius damnabitur, vt rectè infert Auguſtin. contra Pelagium libro tertio de peccat. merit. capite 2.) Quod fuiſſe manifeſtam Pelagij ac Pelagianorum hæreſim, & contrarium eius eſſe certiſſimam Eccleſiæ Catholicæ fidem, patet ex Epiſtola Hilarij ad Auguſtin. quæ eſt 88. & colligitur ex eodem Auguſtin. variis in locis, primo Epiſtola 89. ad quæſt. 3. *Quod autem*, inquit, *dicunt infantem morte præuentum non baptizatum, perire non poſſe, quoniam ſine peccato naſcitur: non hoc dixit Apoſtol. & arbitror eſſe melius, vt Apoſtolo potiùs quàm iſtis credamus. dicit enim ille doctor gentium, in quo Chriſtus loquebatur: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors & ita in omnes homines pertranſiit, in quo omnes peccauerunt*: & paulò poſt dicit, *Nam iudicium quidem ex vno delicto in condemnationem; gratia autem ex multis delictis in iuſtificationem: proinde iſte, quem fortè inuenerint infantem non ex illius vnius hominis concupiſcentia procreatum, ipſum dicant illi damnationi non eſſe obnoxium, nec per Chriſti gratiam ab illa damnatione eſſe liberandum. Quid eſt enim. Ex vno delicto in condemnationem: niſi illo delicto, quo deliquit Adam: & Quid eſt, Ex multis delictis in iuſtificationem, niſi quia Chriſti gratia non ſolùm illud delictum ſoluit, quo obſtringuntur infantes ex illo vno homine procreati, ſed etiam multa delicta, quæ cum creuerint homines, addunt malis moribus ſuis? Tamen & illud vnum quo eſt obligata propago carnalis, quæ ab illo primo homine originem ducit ſufficere dicit ad condemnationem. Idò non ſuperfluus eſt baptiſmus paruulorum, vt qui per generationem illi condemnationi obligati ſunt, per regenerationem liberemur.* Et Epiſt. 28. inter ea quæ fide firmiſſimâ de anima ſe tenere dicit, ſequentia verba ſcribit: *Quæcumque autem ſine gratia mediatoris & Sacramento eius, in qualibet corporis ætate, de corpore exierit, & in pœnam futuram, & in vltimo iudicio recepturam corpus ad pœnam*, & in fine eiuſdem Epiſtolæ. *Sed antequam ſciam quanam earum potius eligenda ſit, hoc me non temere ſentire profiteor, eam quæ vera eſt; non aduerſari robuſtiſſimæ ac fundatiſſimæ fidei, qua Chriſti Eccleſia nec paruulos homines recentiſſimè natos à damnatione credit, niſi per gratiam nominis Chriſti, quam in ſuis ſacramentis commendauit, poſſe liberari.* Et Epiſtol. 157. *Illud enim vbi vel maximè fides Chriſtiana conſiſtit, quod per hominem mors, & per hominem reſurrectio mortuorum; ſicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabuntur*; & *quod per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors & ita omnes pertranſiit, in quo omnes peccauerunt, & quod iudicium quidem ex vno in condemnationem; & quod per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem, & per vnius iuſtificationem in omnes homines ad iuſtificationem vitæ, & ſi qua alia teſtimonia declarant neminem naſci ex Adam niſi vinculo delicti, & damnationis obſtrictum: neminemque inde liberari niſi renaſcendo per Chriſtum tam inconcuſſe tenere debemus, vt ſciamus eum, qui hoc negauerit nullo modo ad Chriſti fidem, & ad eam quæ per Chriſtum datur puſillis & magnis Dei gratiam, pertinere.* 1. Corin. 15. Rom. 5. Ibidem. Ibidem.

8. An non ergo ex his apertè ſequi videtur eum, qui affirmat eſſe *concluſionem Catholiciſſimam, nullum in futuro Chriſti iudicio eſſe damnandum propter ſolum Adæ peccatum*, aduerſari (vt Auguſtinus vbi ſuprà loquitur) robuſtiſſimæ ac fundatiſſimæ fidei, qua Chriſti Eccleſia, nec paruulos homines recentiſſimè natos à damnatione credit, niſi per gratiam nominis Chriſti, quam in ſuis Sacramentis commendauit, poſſe liberari? An fortè aſſertor ſupradictæ concluſionis, quam ipſe Catholiciſſimam arbitratur, iudicaretur à beatiſſimo Auguſtino ad fidem Chriſtianam pertinere, qui Epiſtola illa 157. definit nos tam inconcuſſe debere tenere neminem naſci ex Adam niſi vinculo delicti & damnationis obſtrictum, vt ſciamus eum qui hoc negauerit nullo modo ad Chriſti fidem pertinere. Fides enim Chriſti nos docet in Scriptura Euangelica, quæ fallere non poteſt, eum qui non crediderit, condemnari. Marc. 16 Quomodo igitur ille qui huic Chriſti Euangelio aduerſatur, dicendo paruulos ſine baptiſmo morientes, qui nullo modo credunt, non damnandos fore, ad fidem Chriſti pertinebit? aut quomodo ad eam fidem pertinebit ille qui dicit nullum propter ſolum Adæ peccatum eſſe damnandum, contra apertas voces illius in quo Chriſtus loquebatur? *Per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem: & iudicium quidem ex vno delicto in condemnationem.* Rom. 5. *Quid eſt* (inquit Auguſtinus loco ſuprà citato) *ex vno delicto in condemnationem, niſi illo delicto quo deliquit Adam? quod ſufficere dicit ad condemnationem?* Quid igitur reſtat, niſi vt concluſionem ſuprà relatam, quam author ille Catholiciſſimam putauit, tamquam pernicioſiſſimam, & fidei Chriſti aduerſiſſimam reſpuamus? Si cui autem noſtra cenſura in hunc authorem rigida forſan videbitur eius linienda erit commotio illis Beatiſſimi Magiſtri verbis ſerm. 14. de verbis Apoſtoli. *Detrahunt nobis, ferimus, canoni detrahunt, veritati non detrahant Eccleſiæ ſanctæ pro remiſſione peccati originalis paruulorum quotidie laboranti non contradicant. Fundata iſta res eſt, ferendus eſt diſputator errans in aliis quæſtionibus non diligenter digeſtis, nondum plena Eccleſiæ authoritate firmatis; ibi ferendus eſt error, non tantum progredi debet, vt etiam fundamentum ipſum Eccleſiæ quatere moliatur: non expedit, adhuc forte noſtra non eſt reprehendenda patientia, ſed debemus timere, ne culpetur etiam negligentia.* Sup. 197. lin. 5.

9. Tandem qui affirmat Chriſtum hominem

Chriſtus non eſt cauſa exemplaris reſurrectionis paruulorum non baptizatorum.

futurum cauſam exemplarem reſurrectionis paruulorum non baptizatorum, quomodo non affirmabit ipſos in Chriſto reſurgere? Quod ſi hoc conceſſerit, cur non & ipſos viuificari in Chriſto? Quod ſi totum admiſerit atque approbauerit, an non B. Auguſt. potiùs quàm ei credendum erit? Qui Epiſtola 28. ſcribit: *Quiſquis dixerit quod in Chriſto viuificabuntur etiam paruuli qui ſine ſacramenti eius participatione de vita exeunt: hic profectò & contra Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam; vbi propterea cum baptizandis paruulis feſtinatur, & curritur, quia ſine dubio creditur aliter eos in Chriſto viuificari omninò non poſſe.* Vnde mirum videtur illum alium Theologum, cuius ſenſum hic impugnamus, tam intrepidè ex illo Apoſtolico loco: (*In Chriſto omnes viuificabuntur*) velle probare Chriſtum Dominum futurum cauſam exemplarem reſurrectionis illorum paruulorum, atque adeò eos in Chriſto viuificari, cum aduertere potiùs debuiſſet, extendendo eum locum ad prædictorum paruulorum in Chriſto viuificationem, ſe Apoſtolicæ prædicationi (ſi Auguſt. vbi ſuprà credatur) contrauenire, & totam Eccleſiam condemnare. Accedit ad hoc, quod ſi propter illud ſignum vniuerſale vellet eum locum ad paruulos damnatos extendere, eadem ratione extendi debere, aut poſſe ad damnatos adultos, atque adeò Chriſtum fore cauſam exemplarem reſurrectionis eorum, quod ipſe admittere minimè audet. Apoſtolus ergò in cap. 15. 1. ad Corinth. per totum vſque ad illud quod parùm ante finem habetur: (*Ecce Myſterium vobis dico*) tractat de reſurrectione Chriſti & iuſtorum eius, vt manifeſte colligi poteſt ex illo Apoſtolico contextu.

10. Proinde loca illa, *Per hominem reſurrectio mortuorum*: & *In Chriſto omnes viuificabuntur*, quæ in illo capite paulò poſt initium reperiuntur, ad ſuſcitationem & viuificationem eorum, qui procedent in reſurrectionem vitæ, non ad eos qui procedent in reſurrectionem iudicij, referenda ſunt: quod ille alter poſt Apoſtolum Paulum Paulus, magni gentium magiſtri magnus ac mirabilis diſcipulus vigilantiſſimè vidit, vt claret in verbis à nobis ſuprà iam citatis ex Epiſt. 28. & in aliis verbis mox ibidem ſubſequentibus, & in eis etiam quæ in fine eiuſ-

Ioan. 5. dem Epiſtolæ ſubiiciuntur: *Planè*, inquit, *audiui & credidi, propter quod & locutus ſum; quia veniet hora quando omnes qui in monumentis ſunt, audient, vocem eius; procedent, qui bene fecerunt in reſurrectionem vitæ. Ipſa eſt de qua dicitur, Et per*

1. Corin. 15. *vnum hominem reſurrectio mortuorum. Ipſa eſt, qua in Chriſto omnes viuificabuntur.* Quid clarius: Nullum igitur in Scripturis Sanctis aut Patribus fundamentum habere videtur homilia illa Panegyrica de reſurrectione infantium non baptizatorum, per Chriſtum hominem, cum magna perfectione beneficiorum naturæ, ac aliorum donorum quæ naturæ non debentur, quibus vſuri ſunt ad laudem & honorem Chriſti mediatoris, benefactoris, ac principis ſui: Scripturæ enim iſtam corporis inſignem perfectionem, & ad corpus Chriſti Domini, tanquam ad exemplar conformitatem, ſolummodo prædeſtinatis & Chriſti membris promittunt,

Ephes. 4. *Donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agni-*
Philip. 3. *tionem filij Dei in virum perfectum, in menſuram*
Rom. 8. *ætatis plenitudinis Chriſti. Qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ. Prædeſtinauit nos conformes fieri imaginis filij ſui.*

11. Quis igitur Theologum non admiretur, qui ſine graui documento aſſerit Deum, propter merita Chriſti Domini, iſtos paruulos, iræ filios, ac diaboli ſeruos, ſuſcitaturum cum talibus perfectionibus corporalibus naturæ debitis, & aliis eidem naturæ non debitis, vt eundem Dominum noſtrum ſua reſurrectione repræſentent, eique ſe ſubiiciant tanquam Domino, principi, ac benefactori ſuo: aut Chriſtum Dominum noſtrum per ſuos labores hoc paruulis illis, qui nunquam de eius Eccleſia erant, à Deo Patre petiiſſe, aut Deum nulla conſideratione meritorum Chriſti id ex ſeipſo eſſe facturum ad Chriſti Domini gloriam? quia ſi hoc non in fictam, ſed in veram gloriam Chriſto cedere æſtimant, cur ad eius etiam maiorem gloriam non vlteriùs cauſalitatem exemplarem ac principatum eius, ad reſurrectionem adultorum damnatorum, porrigunt? Sed non audent. Verùm ſi aliquis auderet, iſtos gloriam Chriſto Domino dando, ſuperaret, & tanto ſic inueniretur fingere deformiùs, & contra Scripturas, ac communem patrum ſenſum inſolentiùs, & impudentius, quantò ſibi videretur de gloria Chriſti cæteris ſentire magnificentiùs. Quidquid ergo paruuli non baptizati perfectionis in futura vita habituri ſunt, hoc idem habuiſſent, ſi filius Dei nunquam formam ſerui accepiſſet: qui in forma ſerui, ſicut non ideò mortuus fuit vt homines conderentur, teſte Auguſt. Epiſt. 105. ita non ideò mortuus fuit vt homines impij, filij diaboli, qui in ſua impietate moriuntur, cum naturalibus aut corporalibus donis, perfectè reſurgerent, ſed pro impiis mortuus eſt, & reſurrexit, vt iuſtificarentur. Ridenda eſt ergò eorum cenſura, qui ſine probatione animosè affirmant, hanc Auguſtini de paruulis ſententiam eſſe contra omnem rationem, & pietatem; cum ex ſuperioribus iam ſatis fortè conſtet, eſſe in Scripturis diuinis ſolidiſſimè fundatam, & rationibus inuictiſſimis munitam, quæ, ſuppoſitis fidei principiis de peccato originali & morte ſecundâ ei debitâ, atque de excluſione illorum paruulorum à regno, & de vniuerſalitate extremi Iudicij, & de partitione omnium bonorum & malorum in duas claſſes, dextræ & ſiniſtræ, & de infallibili veritate ſententiæ Iudicis, ſatis euidenter probare videntur illos paruulos habituros ſempiternam iuſtitiam, & puniendos fore pœnâ ignis æterni. Quæ qui negat, etiam atque etiam diligenter caueat, ne fortaſſe in eis peccatum originale inaniat, & locum eis fœlicitatis, ſeu quietis alicuius inter regnum cœlorum & æternam damnationem ab Eccleſia, Conciliis, & Patribus: imò etiam à Paulo Ioanne & ab Euangelio prædicatam, promittat.

TVTISSVMVM ESSE STVDIOSO VEritatis ad Scripturas diuinas ac myſteria fidei noſtræ rectè intelligenda (ſi liberalibus diſciplinis vſui veritatis aptioribus inſtructus fuerit) doctrinæ B. Auguſt. diligentem operam nauare, eique fortiter adhærere, eiuſque regulas ad indagandũ, & eruendam veritatem vigilanter obſeruare.

OPERIS CONCLVSIO.

Veritatis ſtudioſo tutiſſimum eſt inhærere doctrinæ S. Auguſtini.

1. IN controuerſia igitur tam graui atque intricata vbi incautè aſſerens, de euacuatione peccati originalis, aut de alio Pelagianiſmo periclitari facile poſſet, Auguſtinum ſublimiſſimum orbis Magiſtrum, atque Eccleſiæ ſanctæ in doctrina de peccato originali, deque eius pœnis, & infirmitate ex eo contracta, & de ipſius medicina ſeu remedio, inuictiſſimum Anteſignanum, tanquam ducem firmiter teneamus, nec relicto diuinorum eloquiorum, ac Auguſtinianæ doctrinæ ſolidamento, per ſuſpicionum noſtrarum abrupta præcipitemur. Quid enim periculoſius, quam velle veritatis Scripturarum penetralia ratione exactè metiri. Cum in eis (vt rectè Auguſtinus ad Vol.) *Tam multa, tamque multiplicibus myſteriorum vmbraculis opaca, intelligenda, proficientibus reſtent, tantaque non ſolum in verbis quibus iſta dicta ſunt, verùm etiam in rebus quæ intelligendæ ſunt, lateat altitudo ſapientiæ, vt annoſiſſimis, acutiſſimis, flagrantiſſimiſque cupiditate diſcendi, hoc continget quod eadem Scriptura quodam loco habet; Cum conſummauerit homo tunc incipiet.* Recordari igitur nobis expedit (ne ſpinoſiſſima quæque, ſecundùm coniecturas noſtri cordis, forma etiam ſyllogiſtica artificioſè veſtita, neglecta Scripturarum ac Patrum diligenti lectione & collatione, diſcutere & terminare amemus) *ei, qui ſibi perſuaſit ratione peruenire ad veritatem, multos & longos circuitus*, Beatiſſimo Auguſtino teſte, *tolerandos eſſe, vt nullæ diſputationes falſæ, aut veriſimiles, ab ea ipſum traducere poſſint; ſi vult vt ratio eum non adducat, niſi ea quæ ſola ratio dicenda eſt, id eſt, vera.* Animis enim tardioribus & implicatioribus, imò etiam, & ipſis ingenioſis minus diligenter attentis contingere ſolet, vt ſi ratione verum velint comprehendere, ſimilitudinibus rationum facillimè decipiantur: vt colligitur ex magno illo doctore.

Eccleſ. 18. 6.

De quãt. animæ c. 7.

Lib. 2. de doctrina Chriſtiana. c. 31. & loco citato de quant. animæ

2. Non tamen hinc inferatur, nos artem Philoſophicam, aut eos qui ſecundùm eam, aut ſecundùm rationes naturales, dogmata Eccleſiaſtica confirmant, velle hîc ex ſenſu Beatiſſimi Auguſtini aut noſtro carpere. Minimè quidem. Quis enim noſtrum neſcit ab eodem B. Auguſtino ſcriptum eſſe, *Diſputationis diſciplinam ad omnia genera quæſtionum, quæ in litteris Sanctis ſunt penetranda & diſſoluenda plurimum valere; tantùm ibi cauendam eſſe libidinem rixandi, & puerilem quandam oſtentationem decipiendi aduerſarium?* Aut quis illo ſapientiſſimo Magiſtro, (cuius veſtigiis omnes Theologos inhærere optaremus, in præfato genere inueſtigandæ & aſtruendæ veritatis copioſior, ſolertior, cautior, ac ſolidior? Imò quis vnquam Neotericorum, vel Antiquorum tractatorum ipſum in hoc omni ex parte ſecutus eſt? Aut quis aduertere ſi vult non poteſt, ab eodem præclariſſime dictum eſſe, *ea quæ vera & fidei noſtræ accommoda Philoſophi dixerunt, tanquam aurum & argentum quod non ipſi inſtituerunt, ſed de quibuſdam quaſi metallis diuinæ prouidentiæ, quæ vbique infuſa eſt, eruerunt; nos (inſtar Iſraëlitarum clanculò ſibi vindicantium vaſa & ornamenta aurea ac argentea, quibus Aegyptij peruersè vtebantur) ab eis tanquam ab iniuſtis poſſeſſoribus auferre poſſe;* non tamen ea nimis diligendo, aut eis propter Philoſophorum authoritatem fidendo, aut nos ex eis in præcipitem ac periculoſam incertorum affirmationem proiiciendo, ne vltra quàm tutum eſt humana progrediatur infirmitas, vt tam certi hinc loquamur ad ea quæ requiri de iſtis incertis poſſunt, quam ſi eſſemus Angeli aut Prophetæ, aut Apoſtoli; nec eadem etiam vera prolixe & loquaciter verſemus ad Philoſophos extollendos, tanquam magnos, *quorum contra errores magnos*, vt ſuos libros reſcencendo admonuit Auguſtinus, *defendenda eſt Chriſtiana doctrina*; nec eiſdem veris vtamur intentione vana excellendi inter homines, ſeu indè nos præferendi bonis, aut iactandi nos apud imperitos, aut ſapientes eſſe videamur; ſed potiùs ad meliorem vſum ea conuertamus, ad Chriſti Domini: ſcilicet, verum obſequium, à quo illa vera eſſe, cognoſcimus; non ab Ariſtotele, Pythagora, vel Platone; quorum ſi aliquis (vt benè Auguſtinus ſuper Pſalmum ſuprà citatum) *Inuentus fuerit hoc dixiſſe quod dixit & Chriſtus gratulamur illi, non ſequimur illum.*

De doctrina Chriſtiana loco citato.

Non eſt inconueniens rationibus Philoſophicis ſacram doctrinam confirmare.

Lib. 2. de doctrina Chriſtiana c. 40.

Loco ſuprà citato c. 39.

Super Pſal. 103. concion. 3. & in expoſitione Pſal. 140.

l. 3. Trin. cap. 10.

Lib. 1. retract. c. 1.

Colligitur ex li. 2. de doctrina Chriſtiana c. 37. 38. & 39.

Pſ. 140.

3. Non igitur dubitamus artem Philoſophicam ſi ſobriè tractetur (vt à pleriſque qui non altè, ſed ad temperantiam ſapere voluerunt, tractari nouimus) vtilem eſſe ad reddenda ingenia exercitatiora, inſigniterque iuuare humiles corde ad ſcopuloſiſſimos Scripturarum, imò & ipſorum B. Auguſtini operum receſſus, ſine periculo ſæpe in ſcopulos impingendi, ſcrutandos & aperiendos, eiuſque culpam non eſſe ſi qui ſunt, qui ea abutuntur in ſuis diſputationibus, propatula & famigerula certamina amantes, aut in ipſa ſemper luxurioſe hærentes, neque ad id propter quod aſſequendum diſcitur, tranſeuntes, aut ſecundùm eius formam multa; plùs acutula & laborioſa, vnde ingenia inflantur, quàm ſolida & vtilia, vnde ad pietatem ac humilitatem erudiuntur & ædificantur, contentioſe diſceptantes. Ex quo, euenire neceſſe eſt iſtis ſubtilitatibus ſic ſummopere deditos, doctrinam Auguſtini & aliorum Patrum, præcipuéque Auguſtini quam dulciter haurire deberent, attentè legere nunquam poſſe, qui forſan ſtudiis grauioribus ſeſe applicuiſſent ſi Beatiſſimum illum magiſtrum, tubam auream Eccleſiæ audiuiſſent: *Multi enim*, inquit, *multum diſputant de iis rebus, quas maiore prudentia noſtri authores omiſerunt, ad beatam vitam non profuturas diſcentibus, & occupantes, quod peius eſt, multum precioſa & rebus ſalubribus impendenda temporum ſpatia; quibus ineundis atque tractandis* vt idem Magiſter rectè de ſimilibus quæſtionibus affirmat, *illis tempus eſſe non debet*, quos ad ſalutem ſuam & Sanctæ Eccleſiæ neceſſariam vtilitatem cupimus informari.

Lib. 2. de Geneſ. ad litteram cap. 9.

Eodem lib. c. 10.

4. Hæc de iſtorum paruulorum ſtatu ex Scripturis & Auguſtino, quantùm Dominus do-

-nauit, breuiter contexímus, pollicentes nos A margaritas profundiſſimæ ex eiſdem fontibus doctrinæ, ea quam hic ſcripſimus ad alta myſteria intelligenda longè oportunioris, hauſturos & oſtenſuros, ſi viderimus hoc exiguum opuſculum ſuos patronos reperturum. Non enim nos fugit, ipſum multos fortè inuenturum reprehenſores, qui ſtudia partium ſectantur, quique propterea plus de victoriarum in ſuis diſputationibus gloria comparanda, quàm de veritate ſinceriter inueſtiganda ſoliciti, glorioſiſſimum putabunt nullis credere viribus veritatis. Sed magis optaremus, ſi B

Spiritum ſanctiſſimi noſtri magiſtri aſſecuti eſſemus, à quolibet reprehendi, quam ſiue ab errante, ſiue ab adulante, laudari: *Nullus enim* (inquit ipſo, in libris de Trinit.) *reprehenſor formidandus eſt amatori veritatis. Etenim aut inimicus reprehenſurus eſt, aut amicus: Si ergo inimicus inſultat, ferendus eſt: amicus autem ſi errat, docendus; ſi docet, audiendus. Laudatur verò & errans confirmat errorem; & adulans illicit in errorem. Emendabit ergò me iuſtus in miſericordia, & arguet me; oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum.* Omnia iudicio Sanctæ Sedis Apoſtolicæ libenter ſubmittimus. In prœmio li. 2.

FINIS.